

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ

НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ГОДИНА 6

БЕОГРАД 1937 ГОДИНЕ

КЊИГА 4

LXIII РЕДОВНИ САСТАНАК

НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ДРЖАН 19 ОКТОБРА 1937 ГОДИНЕ У БЕОГРАДУ

ПРЕТСЕДАВАЛИ:

ПРЕТСЕДНИК

СТЕВАН ЂИРИЋ

И

ПОТПРЕТСЕДНИК

ФРАЊО МАРКИЋ

СЕКРЕТАР

НУРИЈА ПОЗДЕРАЦ

Присутни г. г. Министри: Председник Министарског савета и Министар иностраних послова др. Милан М. Стојадиновић, Министар унутрашњих послова др. Антон Корошец, Министар правде Милан Симоновић, Министар без портфеља др. Шефкија Бехмен, Министар пољопривреде Светозар Станковић, Министар шума и рудника Богољуб Кујунџић, Министар грађевина Добривоје Стошовић, Министар финансија Душан Летица, Министар без портфеља др. Михо Крек, Министар војске и морнарице армијски ђенерал Љубомир Марић, Министар без портфеља Војислав В. Ђорђевић, Министар без портфеља др. Нико Новаковић, Министар физичког васпитања народа др. Вјекослав Милетић, Министар пошта, телеграфа и телефона Војко Р. Чвркић.

ПОЧЕТАК У 10.30 ЧАСОВА

САДРЖАЈ:

Пре дневног реда: 1 — Читање и усвајање записника LXII редовног састанка;

2 — Саопштење Указа Краљевског Намесништва о реконструкцији Краљевске владе др. Милана М. Стојадиновића;

3 — Саопштење Указа Краљевског Намесништва о обустави и прекиду даљег кривичног поступка против Танасија Динића, народног посланика;

4 — Саопштење Указа Краљевског Намесништва о заступању Министра социјалне политике и народног здравља Драгише Ј. Цветковића од стране Министра трговине и индустрије др. Милана Врбанића;

5 — Колеморативни говор Председника Народне скупштине Стевана Ђирића поводом смрти Председника Чехословачке Републике Томаша Гарига Масарика;

6 — Колеморативни говор Председника Народне скупштине Стевана Ђирића поводом смрти народног посланика Шимуна Бугарина;

7 — Колеморативни говор Председника Народне скупштине Стевана Ђирића поводом смрти народног посланика Рамадана Рамадановића;

8 — Саопштење измењених телеграма Председника Народне скупштине Чехословачке Републике др. Јана Малипетра и Председника Народне скупштине Стевана Ђирића поводом смрти Председника Чехословачке Републике Томаша Гарига Масарика;

9 — Саопштење претставке народног посланика Милована Лазаревића, којом предлаже Народној скупштини да ода признање на успешном труду писцима монографије „Југословенске Народне скупштине и Сабори“;

10 — Саопштење и усвајање извештаја Административног одбора о прегледу касе и новчаних докумената Народне скупштине у времену од 29 јуна до 29 септембра 1937 године закључно;

11 — Саопштење Претседника Народне скупштине да је као њен претставник присуствовао великим јесењим маневрима наше војске;

12 — Саопштење о подношењу законских предлога: Министра правде о предлогу закона о оснивању нових окружних и среских судова; Министра социјалне политике и народног здравља о предлогу закона о изменама и допунама Закона о грађењу и проширењу здравствених установа од 16 марта 1931 године;

13 — Саопштење извештаја Сената Краљевине Југославије о усвајању предлога закона: о Уговору о концилијацији између Краљевине Југославије и Данске, потписаном у Београду, 14 децембра 1937 године; о Допунском протоколу уз Уговор о трговини и пловидби између Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца и Краљевине Италије од 14 јула 1924 године, потписаном у Риму 26 септембра 1936 године; о Међународној конвенцији о превозу робе на железницама (МКР) са Прилозима I—VIII, Међународној конвенцији о превозу путника и пртљага (МКР) са Прилозима I и II завршног акта IV Конференције за ревизију Међународних конвенција о превозу путника и пртљага и о превозу робе на железницама; о предлогу закона о овлашћеним инжењерима; о Конвенцији између Краљевине Југославије и Републике Чехословачке у циљу да се избегне двоструко опорезивање по предмету наследних такса (дажбина на наслеђе) са Закључним протоколом, закљученој у Прагу, 24 фебруара 1936; о Конвенцији о ваздушној пловидби између Краљевине Југославија и Немачког Рајха, потписаној на Бледу 3 септембра 1936 године; о Конвенцији о заштити, чувању и поновном подизању граничних каменова и других знакова који служе за обележавање граничне линије између Краљевине Југославије и Краљевине Бугарске, потписаној 9 новембра 1935 године у Софији; о предлогу закона о повлачењу из оптицаја старог и о ковању новог металног новца; о предлогу Првог закона о изванредној државној помоћи и регулисању пензиских припадности; о Трговинском уговору са Прилозима А и Б (Тарифске листе), Прилогом Ц (Споразум о ветеринарско полицијском поступку при увозу и провозу животиња, животињских делова и животињских производа), закљученом и потписаном у Београду 1 маја 1934 године између наше Краљевине и Немачке; о Допунском споразуму о трговини и пловидби, закљученом у Београду 22 јуна 1922 године између наше Краљевине и Краљевине Албаније о пограничном промету у погледу скадарског тржишта, закљученом и потписаном у Београду 5 маја 1934 године између Краљевине Југославије и Краљевине Албаније; о размени нота на дан 21 марта 1936 године између Министра иностраних послова Краљевине Југославије и немачког Изванредног посланика и Опунмоћеног министра, који на темељу Споразума, закључених фебруара месеца 1935 године у Минхену, мењају Прилог Б и Закључни протокол Трговинског уговора; о Споразуму о поморским сигнаlima, закљученом у Лисабону 23 октобра 1930 године; Закон о слатководном рибарству; Закон о привредним задругама;

14 — Саопштење извештаја Министара о потврђеним законима: Закона о овлашћеним инжењерима; Првог Закона о изванредној државној

помоћи и регулисању пензиских припадности; Закона о повлачењу из оптицаја старог и ковању новог металног новца;

15 — Саопштење о подношењу на сагласност Уредаба Министарског савета; о набавци и полагању телефонског кабла за велика отстојања Београд—Загреб — Марибор — Аустриска граница, и о набавци материјала и извршењу радова у вези са искоришћењем горњег постројења; о заштити државних шума и унапређењу државне шумске привреде;

16 — Саопштење извештаја Главне контроле о стављању виза са резервом на решење Министарског савета;

17 — Саопштење о подношењу интерпелација народних посланика: Ристе Грђића на Министра унутрашњих послова о штампању књиге којом се каља живот и част Његове Светости Патријарха Српског г. Варнаве и још неких Архиепископа Српске православне цркве и усвајање првенства; др. Војислава Дошена на Министра правде о повреди његовог посланичког имунитета од стране судије Окружног суда у Петровграду г. Милорада Радојковића и усвајање првенства; Станка Ћосића на Министра унутрашњих послова о недозвољеним радњама начелника Среза зајечарског г. Божићара Павловића;

18 — Саопштење извештаја Министара о одговорима на интерпелације народних посланика;

19 — Саопштење захтева Министра правде за издавање суду г. г. народних посланика;

20 — Молбе и жалбе;

21 — Разна акта;

22 — Одговор Претседника Народне скупштине Стевана Ћирића на кратка питања народних посланика: Велимира Јојића, Војислава Лазича (три) др. Војислава Јањића (три);

23 — Одговор Претседника Министарског савета и Министра иностраних послова др. Милана М. Стојадиновића на кратко питање народног посланика Манфреда Паштровића.

Говорници: Др. Војислав Јањић (примедба на записник), Секретар Народне скупштине Нурија Поздерац (седам пута), Министар унутрашњих послова др. Антон Корошец, Министар правде Милан Симоновић, Велимир Јојић, Војислав Лазич (три пута), др. Војислав Јањић (три пута), Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова др. Милан М. Стојадиновић, Манфред Паштровић, Претседник Народне скупштине Стеван Ћирић (петнаест пута), др. Лука Шошки (о повреди Пословника), Потпретседник Народне скупштине Франьо Маркић (четри пута).

Дневни ред: 1 — Претрес у начелу, појединостама и коначно усвојене у целини — аklamацијом — извештаја Одбора за проучавање предлога закона о правима и повластицама одликованих Карађорђевог звездом са мачевима за заслуге и осведочену храброст у ратовима.

Говорници: Известилац Сава Микић, Мита Димитријевић, Министар војске и морнарице, армијски генерал Љубомир Марић, Потпретседник Народне скупштине Франьо Маркић (два пута).

2 — Претрес у начелу, појединостама и коначно усвајање у целини извештаја Одбора за молбе и жалбе;

— Предлога закона о изванредној државној помоћи Бабић уд. Софији и другима.

Говорници: Известилац Борисав Живадиновић, Потпретседник Народне скупштине Фрањо Маркић.

— Предлога закона о изванредном признању година државне службе и пензије Спири Хаџи-Ристићу.

Говорници: Известилац Борисав Живадиновић, Претседник Народне скупштине Стеван Ђирић.

— Предлога закона о изванредној државној помоћи Савићу Обрену, насељенику у Старом Селу, Срез неродимски.

Говорници: Известилац Борисав Живадиновић, Манфред Паштровић (о повреди Ппсловника) Претседник Народне скупштине Стеван Ђирић.

— Саопштење и усвајање извештаја Верификационог одбора о доласку за народног посланика Бећира С. Сејфуловића на место пок. Рамадана Ф. Рамадановића.

Говорници: Секретар Народне скупштине Нурија Поздерац, Претседник Народне скупштине Стеван Ђирић.

— Саопштење и усвајање Резолуције о преносу у III редован сазив свих несвршених предмета из II редовног сазива;

Говорници: Секретар Нурија Поздерац, Претседник Народне скупштине Стеван Ђирић.

— Читање Указа Краљевских Намесника о закључењу II редовног сазива Народне скупштине за 1936/37 годину и сазиву Народне скупштине у III редован сазив за 1937/38 годину.

Говорници: Министар унутрашњих послова др. Антон Коршоец, Претседник Народне скупштине Стеван Ђирић.

— Овлашћење Претседнику Народне скупштине да потпише и објави записник LXIII редовног састанка.

Говорници: Претседник Народне скупштине Стеван Ђирић.

Претседник Стеван Ђирић: Господо народни посланици, имам част отворити LXIII редован састанак Народне скупштине. Молим секретара г. Нурију Поздераца да изволи прочитати записник претходног састанка.

Секретар Нурија Поздерац прочита записник LXII редовног састанка Народне скупштине.

Претседник Стеван Ђирић: Има ли ко од госпде народних посланика какву примедбу на записник? (*Др. Војислав Јањић:* Молим за реч).

Има реч народни посланик г. др. Војислав Јањић да учини примедбу на прочитани записник.

Др. Војислав Јањић: Господо народни посланици, ја сам се на последњој седници Народне скупштине био јавио за реч ради личног обавештења после говора г. Војка Чвркића. Овде је уведена једна рђава пракса, да посланик владине већине говори увек последњи и тако може да каже опозицији све што хоће, а опозиција тога момента не може да се брани. Господин Претседник ми је рекао тада да ће ми дати реч наредне седнице а не директно пред гласање за Конкордат. Али, господо, господин Чвркић изнео је онда овде

такве ствари против мене, због којих ја или треба да идем на робију или, господо, да се утврди да је један народни посланик употребљавао такве речи (Смех на десници) Немојте се, господо, смејати, то се и вама може десити које директно и лично вређају породични живот појединог човека. (*Милан Лазаревић* упада у реч). Ја знам зашто Ви увек морате говорити за. Ви то добро знате.

Господин Чвркић је изнео да сам ја од ове Краљевске владе имао велике бенефиције, да сам био на важним положајима, па је алудирао и јасно казао да сам имао . . .

Претседник Стеван Ђирић: Господине народни посланиче, ово је примедба ради личног објашњења и Ви можете добити реч да о томе говорите после примања записника а пре прелаза на дневни ред. Сада можете да говорите ако имате какву примедбу на записник. После ћу Вам дати реч да говорите ради личног објашњења или о повреди Пословника.

Др. Војислав Јањић (наставља): Молим, ја се јављам после за реч.

Претседник Стеван Ђирић: Прима ли Народна скупштина записник онако како је прочитан? (Прима). Објављујем да је записник примљен.

Господо народни посланици, изволите чути један Указ Краљевског Намесништва.

Секретар Нурија Поздерац (саопштава):

„У ИМЕ

ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА

ПЕТРА II

по милости Божјој и вољи народној

КРАЉА ЈУГОСЛАВИЈЕ

КРАЉЕВСКИ НАМЕСНИЦИ

Уважавајући оставку коју су поднели: Министар правде Суботић др. Никола, Министар грађевина Кожул др. Марко, Министар шума и рудника Јанковић Ђура, Министар просвете Стошовић Добривоје, Министар пошта, телеграфа и телефона Калуђерчић др. Бранко и

Министар за физичко васпитање народа Рогоћ др. Јосип, — разрешавају их од дужности и стављају на расположење, а

п о с т а в љ а ј у :

За Министра правде Симоновића Милана, потпретседника Сената,

За Министра шума и рудника Кујунџића Бо-гољуба, Бана Врбаске бановине,

За Министра грађевина Стошовића Добривоја, Министра на расположењу, народног посланика,

За Министра без портфеља Новаковића др. Ника, народног посланика,

За Министра за физичко васпитање народа Милетића др. Вјекослава, народног посланика,

За Министра пошта, телеграфа и телефона Чвркића Војка, потпретседника Народне скупштине, и

За Министра просвете Магарашевића Димитрија, Помоћника Министра просвете у пензији.

Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова нека изврши овај Указ.

4 октобра 1937 године
Београд

ПАВЛЕ, с. р.
Др. Р. СТАНКОВИЋ, с. р.
Др. И. ПЕРОВИЋ, с. р.

Претседник Министарског савета и
Министар иностраних послова,
Др. М. М. Стојадиновић, с. р.”

(Читање Указа саслушали су сви народни посланици стојећи).

Претседник Стеван Ђирић: Овај се Указ узима на знање. Изволите чути други Указ Краљевског Намесништва.

Секретар Нурија Поздерац (саопштава):

„У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА

ПЕТРА II

по милости Божјој и вољи народној

КРАЉА ЈУГОСЛАВИЈЕ

КРАЉЕВСКИ НАМЕСНИЦИ

• На предлог Министра правде, а на основу чл. 30 Устава Краљевине Југославије, нашли су се побуђени, да

Обуставе и прекину даљи кривични поступак противу Динића Танасија, противу кога је дат предлог од стране Државног тужиоца Државног суда за заштиту државе под Д.Т.бр. 462/36-7 од 7 априла 1936 године Истражном судији Државног суда за заштиту државе, за истрагу по делу из чл. 1 тач. 7 Закона о заштити јавне безбедности и портета у држави у вези § 34/1 Кривичног закона.

Министар правде нека изврши овај Указ.

Бр 79946
6 септембра 1937 године
Београд

ПАВЛЕ, с. р.
Др. Р. СТАНКОВИЋ, с. р.
Др. И. ПЕРОВИЋ, с. р.

Министар правде,
Др. Н. Суботић, с. р.”

(Читање Указа саслушали су сви народни посланици стојећи).

Претседник Стеван Ђирић: Овај се Указ узима на знање. Изволите чути трећи Указ Краљевског Намесништва.

Секретар Нурија Поздерац (саопштава):

„У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА

ПЕТРА II

по милости Божјој и вољи народној

КРАЉА ЈУГОСЛАВИЈЕ

КРАЉЕВСКИ НАМЕСНИЦИ

Пошто ће се Министар социјалне политике и народног здравља Цветковић Драгиша бавити из-

весно време у иностранству, то на предлог Претседника Министарског савета и Министра иностраних послова, а на основу чл. 12 Закона о уређењу Врховне државне управе, постављају:

За заступника Министра социјалне политике и народног здравља Врбанића др. Милана, Министра трговине и индустрије.

Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова нека изврши овај Указ.

30 септембра 1937 године
у Београду

ПАВЛЕ, с. р.
Др. Р. СТАНКОВИЋ, с. р.
Др. И. ПЕРОВИЋ, с. р.

Претседник Министарског савета и
Министар иностраних послова,
Др. М. М. Стојадиновић, с. р.”

(Читање Указа саслушали су сви народни посланици стојећи).

Претседник Стеван Ђирић: Овај се Указ узима на знање.

Господо народни посланици, имам тужну дужност да вам саопштим смрт великог Претседника Ослободитеља братског чехословачког народа Томаша Гарига Масарика (Сви народни посланици устају са својих места и кличу: Слава му!)

Господо народни посланици, од безбројних врлина, које су красиле великог државника, тешко је наћи ону коју бисмо поставили на прво место, коју бисмо сматрали основном врлином његовог карактера. Али мислим да је та прва врлина у његовом карактеру идеализам. Насупрот општег мишљења, које је распрострањено о великом покојнику, да је био у првом реду реалиста, ја се усуђујем рећи да је он ипак у првом реду био идеалиста. Он се само служио реалним сретствима да постигне велике идеалне циљеве и свога народа и целог човечанства.

Већ сам избор његовог позива, — наставнички позив, показује правог идеалисту а још више и само вршење тога позива. Зна се да је био учитељ не само у школи него и ван школе, учитељ, који је оставио дубоког трага и у школи и ван школе, јер је био прави апостол. И овде, широм Југославије, има много његових бивших ђака који су расадници његових идеала.

Да је био идеалиста доказ је и у томе што никада није правио никакве компромисе са оним антикултурним нагонима ни инстинктима, који често опредељују судбину једнога народа.

Као наставник развија се, по природи саме ствари, у великог научника. Али, он је отишао још и даље, — до правога филозофа. Он је студирао човека, тражио је етику, као прави Словен тражио је и Бога, тражио је морал, тражио је врлину, и све то, јер је сматрао да то треба да буде основица за живот и за сваки јавни рад. Ипак његова филозофија није била контемплативна, он се није повукао у себе и у томе се разликује од Словена уопште. Његова филозофија била је филозофија од акције, у служби народа, у служби човечанства, она је у правом смислу те речи била ancilla generis humani, на тај начин постао је велики државник, и по ономе утицају, који је имао на свој народ и на друге још пре него што је добио мандат или какво високо државно звање, и може се сматрати зато једним од првих политичких људи

у Европи. Његово државничко деловање базирано је на дубоким студијама из социологије и дубоким студијама о радничком питању у оно доба кад је било врло мало оних који су то питање схватили у суштини и свој замашности, коју данас сви можемо да констатујемо.

Уопште, његов рад био је у правцу да заштити мале и слабе, и то своје уверење примењивао је и у спољној политици да заштити мале и слабе. Због тога је дошао до уверења, да свако насиље као политичко сретство треба избегавати. Због тога је, ја мислим, он најбоље формулисао циљеве Светскога рата, тако да је под његовим утицајем и сам Вилзон примио као основну тачку и један од основних циљева Светскога рата: самоопредељење народа. Био је велики државник и по томе, што се може рећи да је он предвидео и ток и исход Светскога рата, и у том погледу није имао никаквих илузија. У заједници савезника морало је да пропадне прво оно, што је идеалу и идејама једнога Масарика било контрадикторно. Тек онда савезници су могли да победе кад је било јасно да се залажу за оне идеје, идеале човечанства, за којима је Масарик ишао. Тако је он постао један државник научник каквих ће у будућности бити, или, ако хоћете, у њему је остварен идеал државника научника, о коме је велики филозоф Платон сањао некада, верујући да државом треба да управљају државници-научници.

Да су други такви, били би многи проблеми, који су данас на дневном реду и који притискују тешку данашњицу, лако решени. Али у томе је величина Масарикова, нема их много. И када једном не буде разлике између културне и политичке историје човечанства и кад се оне буду слиле у једну општу историју, која ће гледати на данашњу политичку историју, као на варварско доба човечанства с обзиром на циљеве и сретства, који су данас одлучујући, Масарик ће и онда остати велики човек и у оној историји у којој неће бити разлике између културне и политичке историје човечанства.

У својим методама био је реалиста. Трудно се да нађе синтезу циљева, да измири интересе, да координира покрете. Срећан је чехословачки народ, који је имао таквога државника, али је срећан и Масарик што је имао такав народ, који је разумео државника који не тражи борбу крајности, него који у тој борби крајности налази онај пут којим може цео чехословачки народ да пође са сигурном надом на добар успех. У својим методама више је веровао у ситан мали рад, упоран рад свих и целине, него у упадљиве ефекте, који често у историји нису ништа друго, него ватра од сламе која у извесном току догађаја засветли као бенгалска ватра, да је, у колико јаче засветли, после утолико брже нестане па да настане потпуна тама. У том ситном раду постигао је велике успехе, јер само онај рад има успеха који цео народ хоће. Али ту се показује понова да је Масарик по суштини својој идеалиста, јер је у своме реализму имао једну границу: никад не би био допустио да у животу народа одлучују они инстинкти за које је он сматрао да су примитивни и да је човечанство већ прешло преко њих. Ту није познавао никаквог компромиса. И човечанство може гледати умирено у будућност да је, поред таквог хуманог реализма, Масарик могао да постигне оне велике успехе које је постигао.

У својим методама био је и изразит демократа. О демократији се може мислити, господо народни посланици, на више начина. Има их који је сматрају да је она функција једног капиталистичког система, који гледају на њу као државну форму тога система, који је пролазан као и сви остали материјални системи. Неки гледају у демократији једну празну форму која човека чини простом бројком, и да је тако сва вештина у томе, сва вештина једног државника, да задобије за себе што већи број. Али Масариково гледиште на демократију сасвим је другојаче. Масарик верује да демократија није облик једног система, него да она проистиче из културног развоја човечанства које се налази на једном високом нивоу да може само о својој судбини решавати.

Још даље иде Масарик, па верује у човекову вредност, нарочито у етичку вредност човека и верује да је демократија онај државни облик у коме етичка вредност човека може да дође до највећег израза. Ако би се у будућности показало да је Масариково мишљење било тачно и да је то пут којим ће човечанство ићи, то би био по мом мишљењу највећи триумф његове политике.

Господо народни посланици, Масарик је идеални борац. Борац који је упорно ишао за постављеним идеалима, који никад није клонуо, који се и у најтежој ситуацији снашао, који је имао страховиту енергију да је у 64 години, под старост, постао револуционар. Видела га је Русија, видела га је Америка. И та велика динамика његовог кретања одговарала је унутрашњем замаху његових идеја.

Па и сама његова смрт, господо народни посланици, готово сва је у знаку борбе. До последњег тренутка остао је на своме тешком положају и тешко је знати, тешко је рећи, шта је у том тренутку више био, да ли филозоф стоик у тешкој борби са ништавилом тела, који до краја испуњава своју дужност, или борац који никада не клоне, него се до последњег предаха бори за своје идеале.

Он је до краја испунио своју дужност. Остварио је велики идеал чехословачког народа — слободну Чехословачку Републику. Залаго се за велике идеале човечанства: истину, правду и љубав, и дочекао је да те велике идеје победе.

Има једна стара античка легенда, господо народни посланици, која каже, кад се велики филозоф растаје са светом, то је увек један сунчан дан, један леп дан, један ведар дан.

И заиста онога дана, кад смо пратили Масарика на последњем путу, — и ја сам га пратио у име вас, господо народни посланици, — то је био један сунчан дан, један леп дан, један величанствен дан. На дан јесење равниодневице, када нас је Масарик за увек оставио, како би Шекспир казао, „кроз природу у вечност пролазећ”, дан је био тако леп, да сам ја почео веровати у ту легенду...

Господо народни посланици, зар бисмо могли заборавити међу његовим свима врлинама ову, која је нама најмилија, да је био искрени пријатељ југословенског народа, да је био искрени пријатељ свих Јужних Словена и то још онда кад су они били у тешком положају, кад су били понижени и увређени. Долазио је у малу Србију, за коју је слутно да ће бити Пијемонт, залагао се за ту малу Србију у моћној Аустро-Угарској монар-

хији онда кад је требало пред целим светом доказати да је та Србија сасвим нешто друго него што су то хтели други да верују. Ја мислим да је Масарик у томе тренутку замишљао доцнију Малу Антанту, да координира сва стремљења свих народа који у то доба нису имали слободе. А мислим, да је волео Србију зато што та мала предратна Србија беше оличење идеала за којим је Масарик тежио. Господо народни посланици, ми смо дужни за то да му будемо за увек захвални, јер у нашем ослобођењу и он има великог, лавовског удела.

Тако је он завршио живот испунивши све своје идеале. Зато, нека је хвала Масарику који се трудио за наше ослобођење и нека је слава Масарику, великом Ослободиоцу чехословачког народа и Ослободиоцу свих понижених и увређених. (Сви народни посланици салушали су речи Претседника Народне скупштине стојећи и пропратили на крају једнодушним поклицима: Слава Томашу Масарику! Слава му! Слава му!)

Господо народни посланици, имам још једну тужну дужност да вам саопштим: умро је наш друг Шимун Бугарин. (Сви народни посланици устају са својих места и кличу: Слава му!) Био је од оних народних посланика, који није дошао у Народну скупштину и ако је уживао поверење свога народа. Како је то тешко! Радити на истом послу, а не видети се, живети један поред другог, а не познавати се! И ево полако се и умире а да нисмо стисли један другом руку. Нема сумње да је био поштен човек кад га је народ одликовао највећим поверењем да га заступа у Народној скупштини.

Господо, придружимо се онима који су га оплакали, па нека му је и од нас, његових непознатих другова, лака црна земља на којој се као селак поштено грбио и на којој је као човек од народног поверења поштено радио. (Сви народни посланици стојећи кличу: Слава му!)

Господо народни посланици, још једног друга уграбила нам је смрт, наш посланички друг Рамадан Рамадановић, умро је, односно погинуо је. То је већ други случај, да нам је неприродна смрт уграбила једног друга из наше средине. Дужност би била свих нас и свакога појединце, и Народне скупштине и Краљевске владе, да обратимо више пажње оној страни нашега живота, на коју, изгледа, да смо заборавили, а коју је овај случај тако трагично осветлио. Удар је у толико већи, што је наш друг Рамадан Рамадановић био човек изразитог народног поверења. Био је претседник општине, био је четири пута биран за посланика: једанпут у Обласној а три пут у Народној скупштини. Имао је нарочито лепу особину да је умео хармонички да удружи у себи љубав према својој крви и према својој Отаџбини. Био је добар син свога племена и добар патриота своје Отаџбине. Нека је слава Рамадану Рамадановићу. (Сви народни посланици стојећи кличу: Слава му!).

Изволите чути саопштење измењених телеграма између Претседника Народне скупштине и Претседника Чехословачке Народне скупштине поводом смрти Претседника Томаша Масарика.

Секретар Нурија Поздерац (чита): „Господину др. Јану Малипетру, Претседнику Парламента — Праг.

Молим Вас да поводом смрти Великог Масарика примите најдубље саучешће Народне скупштине и моје лично. У великом и провиденцијалном државнику губи и Краљевина Југославија и цео наш народ не само свога искреног пријатеља него и неуморног заштитника у најтежим нашим данима и неустрашивог борца и за нашу слободу. Његова светла успомена живеће у нашем народу са истим сјајем као и у братском чехословачком народу. Слава Ослободиоцу Масарику!

Стеван Ђирић, с. р.
Претседник Народне скупштине”

Претседник Стеван Ђирић: Изволите чути одговор на овај телеграм.

Секретар Нурија Поздерац (чита): „Претседнику Народне скупштине Господину Стевану Ђирићу — Београд:

У име Народне скупштине молим да примите и будете тумач братске захвалности за изразе саучешћа упућене поводом ненакнадивог губитка, који је задесио нашу Републику смрћу Претседника Ослободиоца Томаша Гарига Масарика.

Малипетр, с. р.
Претседник Парламента”

Претседник Стеван Ђирић: Изволите чути једну претставку народног посланика г. Милована Лазаревића.

Секретар Нурија Поздерац (чита):

„НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ

У јавном и политичком животу наше земље осећала се давно потреба да се прикупи грађа и почне израђивање наших Скупштина и Сабора. Ту велику потребу марљиво и предано, на опште задовољство, израдила су два наша новинара и јавна радника г. г. Чедомир Митриновић и Милош Брашић.

Као тридесетогодишњи и, могу рећи, један од најстаријих народних посланика осећам велику потребу и дужност да се овом претставком обратим Народној скупштини:

„Народна скупштина прима са задовољством иницијативу и одлуку свога Претседника г. Стевана Ђирића у погледу обрађивања и издавања грађе за историју југословенских Народних скупштина и Сабора, видећи у тој одлуци несумњиве и многоструке користи.

Како је тај посао већ делимично завршен, писцима монографије „Југословенске Народне скупштине и Сабора” г. г. Чедомиру Митриновићу и Милошу Брашићу, новинарима, Народна скупштина одаје своје признање на њиховом успешном труду”.

19 јули 1937 године
у Београду

Милован Лазаревић, с. р.
народни посланик”

Претседник Стеван Ђирић: Изволите чути један извештај Административног одбора:

Секретар Нурија Поздерац (чита):

„НАРОДНА СКУПШТИНА
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Административни одбор
VII. Бр. 74
18 октобра 1937 године
у Београду

НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ

Београд

Административни одбор Народне скупштине преко своја три члана извршио је преглед касе, новчаних књига и докумената Народне скупштине за време од 29 јуна до 29 септембра 1937 закључно и на основу § 128 Закона о пословном реду у Народној скупштини има част поднети свој извештај о нађеном стању.

I

О стању касе

Да је по извршеном прегледу дневника касе за буџ. 1936/37, 1937/38 укупан салдо државне и депозитне готовине на дан 29 септембра 1937

Динара 1,394.485.31

Да је прегледом касе, књига и новчаних докумената нађено да се овај укупни салдо састоји из:

1) државне готовине Дин.	220.649.22
2) депозитне готовине Дин.	157.891.76
3) привремених издатака Дин.	1,015.944.33

Укупно динара 1,394.485.31

По извршеном прегледу новчаних докумената, како примања тако и издавања, утврђено је, да су књиге правилно вођене са уносом тачних сума, докумената, како личне тако и материјалне природе, исправно и правилно књижене, а суме показане у дневнику касе и осталим новчаним књигама правилно унете и тачно сумиране. Кауције и привремени издатци су исправни.

Како су исплате извршене на Закону, буџету, односним решењима и наређењима, то су у потпуности одобрене.

II

О стању партијалних рачуна

а) салдо по кредитима за 1936/37 год. износи 26-VI-37 Дин.	690.117,96
б) „ „ „ „ 1937/38 „ „ „ „ „ „ „ „ „ „	2,507.408,45
в) примљено по кредиту за 1937/38 од 29-VI до 29-IX-37 „ „ „ „ „ „ „ „ „ „	11,217.915,05
УКУПНО ПРИМЉЕНО ДИН. 14,325.441,46	
г) издато по кредиту за буџ. 1936/37 Дин.	51.019,91
д) пренет салдо са буџетске 1936/37 у буџетску 1937/38 „ „ „ „ „ „ „ „ „ „	549.098,05
Дин. 600.117,96	
ђ) издато по кредиту за буџ. 1937/38	
1. на нар. посланике Дин.	9,252.981,70
2. на особље „ „ „ „ „ „ „ „ „ „	1,084.467,54
3. матер. трошкове „ „ „ „ „ „ „ „ „ „	2,151.270,71
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „ 12,488.729,95 „ 13,088.647,91	
а остало на дан 29-IX-1937 као салдо држ. готовине Дин. 1,236.593,55	

III

О стању депозитне готовине

Депозити на дан 29 септембра 1937 године износе Дин. 157.891.76

IV

Укупно стање државне и депозитне готовине

Кад се саберу салда два партијална рачуна:
1) салдо државног новца Динара 1,236.593.55
2) „ депозитног „ „ „ 157.891.76

добија се укупан салдо од . Динара 1,394.485,31

који је показан по дневнику касе на дан 29 септембра 1937 као укупан салдо. Према томе су и суме партијалних рачуна исправно показане.

Сви расходи, како личне тако и материјалне природе учињени су на Закону, буџету и односним решењима и наређењима, с тога су у потпуности одобрени заједно са решењем III Бр. 2200/37 као и свима оним издатцима по чл. 21 Правилника о организацији службе у Народној скупштини и скупштинским службеницима без примене Уредбе Бр. 37420/I-1935.

Административни одбор на седници својој од 18 октобра 1937 примио је овај тромесечни преглед касе, новчаних књига и докумената као исправан, с тога је част Административном одбору предложити Народној скупштини да изволи одобрити стање у овоме прегледу, а самим тим издати разрешницу одговорним лицима, пошто су рачуни од 31 марта до 28 јуна закључно одобрени од стране Народне скупштине на XLIV редовном састанку одржаном 30 јуна 1937 године.

Секретар,

Ст. Димитријевић, с. р.

За Претседника
Административног одбора,

Др. Љутица Димитријевић, с. р.”

Претседник Стеван Ђирић: Прима ли Народна скупштина овај извештај? (Прима). Објављујем да је овај извештај Административног одбора примљен.

Изволите чути једно саопштење.

Секретар Нурија Поздерац (саопштава): Претседник Народне скупштине г. Стеван Ђирић извештава Народну скупштину да је он као њен претставник званично присуствовао великим јесењим маневрима наше војске.

Претседник Стеван Ђирић: Господо народни посланици, употребљавам ову прилику да захвалим Господину Министру војске што је почествовао својим позивом Претседника Народне скупштине да учествује на овим маневрима. Ја вас могу уверити, господо народни посланици, да сам се тамо дивио ономе што је наша јуначка војска показала. Са маневара вратио сам се уверен да онај јуначки дух који је познат у нашој војсци и данас кроз њу провејава. Сматрам за своју дужност да честитам господину Министру и да га замолим да нашу честитку, честитку наше Народне скупштине, изволи саопштити и нашој јуначкој војсци (Опште бурно плескање и повици: Живела војска! — На спонтаним и једнодушним манифестацијама војсци Министар војске и морнарице армиски генерал Љубомир Марић захваљује се Народној скупштини устајањем са свога места и поклоном.)

Изволите чути један законски предлог упућен Народној скупштини.

Секретар Нурија Поздерац (саопштава): Господин Министар правде подноси Народној скуп-

штине на решење предлог закона о оснивању нових окружних и среских судова. (Види прилог).

Претседник Стеван Ђирић: За овај законски предлог биће изабран нарочити одбор.

Изволите чути још један законски предлог.

Секретар Нурија Поздерац (саопштава): Господин Министар социјалне политике и народног здравља подноси Народној скупштини на решење предлог закона о изменама и допунама Закона о грађењу и проширењу здравствених установа од 16 марта 1931 године. (Види прилог).

Претседник Стеван Ђирић: За проучавање овог законског предлога биће изабран нарочити одбор.

Претседник Стеван Ђирић: Изволите чути извештаје Сената.

Секретар Нурија Поздерац (саопштава): Сенат Краљевине Југославије извештава Народну скупштину.

Да је на свом XVII редовном састанку од 7 јула 1937 год. усвојио у целини:

Предлог трговачког закона; Предлог закона о Уговору о концилијацији између Краљевине Југославије и Данске, потписан у Београду 14 децембра 1937 год.; Предлог закона о Допунском протоколу уз Уговор о трговини и пловидби између Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца и Краљевине Италије од 14 јула 1924 године, потписаном у Риму 26 септембра 1936 год.; Предлог закона о Међународној конвенцији о превозу робе на железницама (М.К.Р.) са Прилозима I—VIII. Међународној конвенцији о превозу путника и пртљага на железницама (М.К.Р.) са Прилозима I и II, завршног акта IV Конференције за ревизију Међународних конвенција о превозу путника и пртљага и о превозу робе на железницама; Предлог закона о овлашћеним инжењерима; и Предлог закона о Конвенцији између Краљевине Југославије и Републике Чехословачке, у циљу да се избегне двоструко опорезивање по предмету наследних такса (дажбина на наслеђе) са Закључним протоколом, закљученој у Прагу, 24 фебруара 1936 год.

Да је на свом XVIII редовном састанку од 9 јула 1937 год. усвојио у целини: Предлог закона о Конвенцији о ваздушној пловидби између Краљевине Југославије и Немачког Рајха, потписаној на Бледу 3 септембра 1936 год.; и Предлог закона о Конвенцији о заштити, чувању и поновном подизању граничних каменова и других знакова који служе за обележавање граничне линије између Краљевине Југославије и Краљевине Бугарске, потписаној 9 новембра 1935 године у Софији;

Да је на свом XXI редовном састанку од 15 јула 1937 г. усвојио у целини Предлог закона о повлачењу из оптицаја старог и ковању новог металног новца;

Да је на свом XXII редовном састанку од 16 јула 1937 год. усвојио у целини Предлог Првог закона о изванредној државној помоћи и регулисању пензијских припадљности;

Да је на свом XXIII редовном састанку од 17 јула 1937 год. усвојио у целини Предлог закона о трговинском уговору са Прилозима А и Б (тарифске листе); Прилогом Ц (Споразум о ветеринарско-полицијском поступку при увозу и провозу животиња, животињских делова и животињских производа), закљученом и потписаном у Београду

1 маја 1934 године између наше Краљевине и Немачке; Предлог закона о Допунском споразуму о трговини и пловидби, закљученом у Београду 22 јуна 1922 године између наше Краљевине и Краљевине Албаније, о пограничном промету у погледу скадарског тржишта, закљученом и потписаном у Београду 5 маја 1934 године између Краљевине Југославије и Краљевине Албаније; Предлог закона о размени нота на дан 21 марта 1936 године између Министара иностраних послова Краљевине Југославије и немачког Изванредног посланика и Опумоћеног министра, који на темељу Споразума, закључених фебруара месеца 1935 године у Минхену, мењају Прилог Б и Закључни протокол Трговинског уговора; и Предлог закона о Споразуму о поморским сигнаlima, закљученом у Лисабону 23 октобра 1930 године;

Да је на свом XXIV редовном састанку од 20 јула 1937 год. усвојио у целини Предлог закона о слатководном рибарству; и

Да је на свом XXVI редовном састанку од 23 јула 1937 г. усвојио у целини Предлог закона о привредним задругама.

Претседник Стеван Ђирић: Протичани извештаји примају се на знање.

Изволите чути саопштење о потврђеним законима.

Секретар Нурија Поздерац (саопштава): Г. Министар правде доставља Народној скупштини за њену архиву један потврђени примерак Закона о привредним задругама; г. Министар грађевина доставља Народној скупштини за њену архиву један потврђени примерак Закона о овлашћеним инжењерима; г. Министар финансија доставља Народној скупштини за њену архиву један потврђени примерак Првог Закона о изванредној државној помоћи и регулисању пензијских припадљности; г. Министар финансија доставља Народној скупштини за њену архиву један потврђени примерак Закона о повлачењу из оптицаја старог и ковању новог металног новца.

Претседник Стеван Ђирић: Протичани извештаји госпoде Министара о потврђеним законима узимају се на знање. Изволите чути Уредбе Министарског савета.

Секретар Нурија Поздерац (саопштава): Г. Министар пошта, телеграфа и телефона подноси Народној скупштини на сагласност Уредбу Министарског савета од 18 септембра 1937 године о набавци и полагању телефонског кабла за велика отстојања Београд—Загреб—Марибор—Аустријска граница и о набавци материјала и извршењу радова у вези са искоришћењем горњег постројења; Г. Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова подноси Народној скупштини на сагласност Уредбу Министарског савета од 28 септембра 1937 године о заштити државних шума и унапређењу државне шумске привреде.

Претседник Стеван Ђирић: За ове уредбе биће изабрани нарочити одбори. Изволите чути извештај Главне контроле.

Секретар Нурија Поздерац (саопштава): Главна контрола извештава Народну скупштину да је дала визу са резервом: На решење Министарског савета бр. 336 од 12 маја 1937 године, којим је одобрено Министарству финансија вршење издатака до суме од Динара 995.940 у циљу ликвидаци-

рања стечаја Главне земљорадничке задруге за осигурање у Земуну; на решење Министарског савета бр. 437 од 4 јуна 1937 године, којим је одобрено Министарству војске и морнарице вршење издатака до суме од динара 11,000.000; на решење Министарског савета бр. 464 од 22 јуна 1937 године, којим је одобрено Министарству унутрашњих послова вршење расхода по парт. 381 поз. 5 буџета државних расхода и прихода за 1937/38 год. до суме од динара 40.000 за исплату инвалидских потпора лицима настрадалим у служби јавне безбедности; на решење Министарског савета бр. 533 од 15 јула 1937 год., којим је одобрено Министарству војске и морнарице да може вршити издатке по парт. 561 поз. 3 буџета расхода за 1937/38 год. до суме од 4,000.000 динара; на решење Министарског савета бр. 368 од 20 маја 1937 год., којим је одобрено Министарству војске и морнарице вршење издатака до укупне суме од динара 70,000.000; на решење Министарског савета бр. 564 од 21 јула 1937 год., којим је одобрено решење Министра саобраћаја УПС бр. 228 од 29 јула 1937 год., којим је одобрено да се у циљу снаодевања Дирекције речне пловидбе потребном бродарском радионицом преузме и непосредно искоришћавање од стране Дирекције речне пловидбе бродарска радионица Српског бродарског друштва која се налази на Чукарици, с тим да се ради елиминисања приватног акцијског капитала истог друштва, на начин изложен у самом решењу, откупе акције друштва које се налазе код приватних лица у износу од око динара 8 милиона, рачунајући сваку акцију по динара 500 на терет кредита од динара 20 милиона који је по чл. 3 Уредбе о грађењу и уређењу Београдског пристаништа и унапређењу речног бродарства стављен на расположење за набавку државне бродарске радионице; на решење Министарског савета бр. 271 од 14 априла 1937 год., којим је одобрено Министарству иностраних послова вршење издатака до суме од динара 2,778.412.

Претседник Стеван Ђирић: Прочитани извештаји Главне контроле биће упућени Финансијском одбору.

Изволите чути интерпелације за које се тражи првенство.

Секретар Нурија Поздерац (саопштава): Господин Грђић Ристо, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра унутрашњих послова о штампању књиге којом се каља живот и част Његове Светости Патријарха Српског г. Варнаве и још неких архијереја Српске православне цркве и тражи да јој се призна првенство. (Види прилог).

Претседник Стеван Ђирић: Има реч Министар унутрашњих послова г. др. Антон Корошец да се изјасни да ли прима првенство.

Министар унутрашњих послова др. Антон Корошец: Прима тражено првенство.

Претседник Стеван Ђирић: Г. Министар унутрашњих послова прима првенство ове интерпелације. Прима ли Народна скупштина првенство? (Прима). Објављујем да је признато првенство овој интерпелацији.

Изволите чути другу интерпелацију за коју се тражи првенство.

Секретар Нурија Поздерац (саопштава): Г. Др. Дошен Војислав, народни посланик, упућује интер-

пелацију на г. Министра правде о повреди његовог посланичког имунитета од стране судије Округног суда у Петровграду г. Милорада Радојковића и тражи да јој се призна првенство. (Види прилог).

Претседник Стеван Ђирић: Има реч Министар правде г. Милан Симоновић да се изјасни да ли прима тражено првенство.

Министар правде Милан Симоновић: И ако практички ова интерпелација нема никаква значаја и беспредметна је, изјављујем да прима тражено првенство и да сам спреман да одговорим у наредном сазиву чим буде изнета на дневни ред.

Претседник Стеван Ђирић: Г. Министар правде прима првенство ове интерпелације. Прима ли Народна скупштина првенство? (Прима!). Објављујем да је признато првенство овој интерпелацији.

Изволите чути друге интерпелације.

Секретар Нурија Поздерац (саопштава): Г. Ђосић Станко, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра унутрашњих послова о недозвољеним радњама начелника Среза зајечарског г. Божицара Павловића. (Види прилог).

Претседник Стеван Ђирић: Прочитана интерпелација биће упућена надлежном г. Министру. Изволите чути извештаје г. г. Министара.

Секретар Нурија Поздерац (саопштава): Г. Министар унутрашњих послова извештава да ће на интерпелацију народног посланика г. Ђосића Станка о незаконитим радњама начелника Среза зајечарског одговорити кад прикупи све потребне податке;

Г. Министар саобраћаја извештава да ће на интерпелацију народних посланика г. др. Фукса Рика и другова о изградњи и реконструкцији железничке станице у Љубљани одговорити кад се стави на дневни ред.

Г. Министар саобраћаја извештава да ће на интерпелацију г. Грђина Гисте, народног посланика, о незаконитој употреби салонских кола одговорити кад прикупи потребне податке;

Г. Министар правде извештава да ће на интерпелацију народног посланика г. др. Дошена Војислава о повреди његовог посланичког имунитета од стране судије Округног суда у Петровграду г. Милорада Радојковића одговорити чим прикупи потребне податке;

Г. Министар просвете извештава да ће на интерпелацију народног посланика г. Мравље Милана о нелегално одржаној скупштини Савеза југословенских академских националних организација у Сарајеву 15 и 16 маја ове године, о уплитању појединих чиновника Централног пресбирија у живот југословенских академских организација и о злоупотреби њиховог службеног положаја — одговорити чим прикупи потребне податке;

Г. Министар пошта, телеграфа и телефона извештава да ће на интерпелацију г. народног посланика Мравље Милана о неправилном раду управника поште Љубљана I г. Фрање Шалехара — одговорити да се стави на дневни ред;

Г. Министар физичког васпитања народа извештава: да ће на интерпелацију народних посланика г. г. др. Клара Франца и другова о демонстрацијама приликом пожара Соколског павиљона у Љубљани, о поступању демонстраната према ва-

трогасцима, и на интерпелацију народног посланика г. Певеца Рудолфа, о пожару Музичког павиљона на летњем Соколском вежбалишту у Љубљани — одговорити кад прикупи све потребне податке;

Г. Министар унутрашњих послова извештава да ће на интерпелацију народног посланика г. Грђића Ристе о штампању књиге којом се каља живот и част Његове Светости Патријарха Српског Варнаве — одговорити кад прикупи потребне податке.

Претседник Стеван Ђирић: Прочитани извештаји г. г. Министара узимају се на знање.

Изволите чути захтев г. Министра правде за издавање суду г. г. народних посланика.

Секретар Нурија Поздерац (саопштава): Господин Министар правде тражи одобрење за продужење кривичног поступка противу г. г. народних посланика: Др. Дошена Војислава због дела из § 302 од. I став 2 и од. II ст. 2 К. з.; Др. Жуњевића Карла због дела из § 307 К. з.; Лазаревића Александра због дела из §§ 130 и 302 К. з.; Мишетића Рока због дела из чл. 5 Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави; Др. Јањића Војислава због дела из §§ 101, 302 и 165 К. з.; Грђића Ристе због дела из §§ 302 од. I и II и 247 К. з.; Ружичића Марка због дела из §§ 139 и 144 К. з.; Ружичића Марка због дела из § 386 К. з.; Прекоршека Ивана због дела из § 52 Закона о штампи; Др. Добовишека Рудолфа због дела из чл. 3 Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави; Режека Јосипа др. због дела из § 302/II-1 К. з.; Комненовића Мирка због дела из §§ 300 и 301 К. з.; Др. Добовишека Рудолфа и Прекоршека Ивана због дела из чл. 4 Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави; Томашића Људевита због дела из чл. 5 Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави; Иванчевића Душана због дела из чл. 52, 56 и 60 Закона о штампи; Робића Ивана због дела из чл. 5 Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави; Др. Јовановића Ђорђа због дела из §§ 297 и 301 К. з.; Милана Лазаревића због дела из § 302 К. з.; Вуковића Јосипа због дела из § 302 К. з.

Претседник Стеван Ђирић: Ови захтеви господина Министра правде биће упућени Имуниетном одбору.

Изволите чути молбе и жалбе.

Секретар Нурија Поздерац (саопштава): Народној скупштини упутили су молбе и жалбе и то: Јовановић Милан, Чаплин Наталија, Сладојевић Даница, Здравковић Арсеније, Риго Тереза, Петровић Петрија, Теразић Мило, Вулетић Милица, Хаџи Ђорђевић Глигор, Петровић Крста, Куч Бећо, Комлиновић Мијо, Добрић Петар, Милентијевић Персида, Стојановић Петар, Милошевић Марко, Марковић Милица, Димитријевић Војин, Пајић Милица, Бркић Петар, Пауновић Стефанија, Јовановић Анка, Нешовановић Димитрије, Вуловић Миљко, Биркенхојер Софија, Обрадовић Зорка, Стојановић Трифун, Гретер Иви, Докић Крсто, Крстајић Мирко, Општина Забрдска, Соколска чета Винча, Општинска управа Брсковољани, Качавенда Светозар, Рош Иванка, Хаи Антонија и Пелка, Станојевић Стојмен, Михаилов Мата, Благојевић Радован, Шевцова Ана, Пешић Василије, Катанић Вана, Живковић-Браничевац Чедомир, Павловић Цвета, Баношек Леополд, Бошковић Јелисије, Вучковић Десанка, Вавра Јосип, Пејић Марта, Милетић Никола, Јеремић Милан, Павловић Јован, Бурник Бо-

гумил, Нешић Лепосава, Ђорђевић Лазар, Бошњакковић Живка, Лаковић Душан, Ковач Авдо, Божић Катица, Стојановић Наталија, Јаковљевић Воја, Поповић Владимир, Стефановић Даница, Здравковић Божидар, Барбаре Јова, Митровић Јанко, Ивановић Стана, Пејин Минадора, Плавшић Пајо, Мијатовић Драга, Церовић Милева, Богдановић Анђелија, Митровић Параскева, Јовановић Станислав, Влајић Апостол, Жупановић Рокс, Лубурић Савета, Петровић Каја, Корлатовић Живан, Прикић Љубица, Јовановић Мара, Шкорић Никола, Нанчић Михаило, Јовановић Тодор, Станић Стана, Трајковић Димитрије, Симић Милица, Савић Перо, Ивановић Кића, Рајичковић Милица, Марковић Војислав, Полицијски пензионери Дравске бановине, Ристић Владимир, Љубојевић Марко, Карличек Вацлав, Керос Анте, Ракић Тијосава, Мандић Даница, Милојевић Спасоје, Јовановић Стјепан, Јоцић Јелисавета, Јовановић Александра, Стојичевић Милан, Демировић Муарем, Миличевић Никола, Кљајућ Симица, Воркапић Станко, Зердевић Јевта, Липуш Марија, Марковић Милица, Вујић Мита, Марковић Милица, Бахтијаревић Бахтијарага, Спасић Крста, Лукачевић Мерима, Клепић Иван, Лапајне Драготин, Микић Илија, Цаковић Стојана, Јерковић Којо, Станојевић Павле, Вершезовић Обрен, Иванишевић Станислав, Глигоријевић Љубица, Камник Иван, Ђокић Урош, Гавриловић Ђуро, Ристић Владимир, Орел Фредерика, Голубовић Михаило, Миленко Радичевић, Тодора Чопиц, Благоје М. Ивковић, Митар Тончевић, Милан Ђорђевић, Милана уд. Миливојевић, Милић Кривокућа, Милош Стојчић, Марија Огринц, Дамјан Кривокапић, Милан Крунић, Љубомир Лотић, Тодор Белопољски, Милицав Марковић, Хамида уд. Рамић, Лепосава Станишић, Ђорђе Јовановић, Христина Паљић, Христина Томић, Савка Мирковић, Јанаћко Аранђеловић, Милојка Ј. Лазаревић, Христина Марковић, Александар Маргетић, Ждолшек Центрих Јосип, Химелрајх Марија, Прљичковић Лазар, Господнетић Вера, Колиновић Горда, Котевић Наталија, Ферјан Јаков и Тереза, Омербашић Сулејман, Тиљевић Марија, Трајковић Траја, Станојевић Станоје, Петровић Јосип Јаворањ, Керос Анте, Мајданцић Аница, Радошевић Франциска, Зечевић Раде, Чичулић Славко, Глигоријевић Јован, Илијић Митар, Текстер Ана, Вукосава Томић, Стаматовић Новка, Деклић Даринка, Димитријевић Катица, Лучић Симана, Лазић Нада, Тадић Милан, Јакшић Даница, Ковач Миха, Ајифалд Антон, Шапоњић Радисава, Вучићевић Наталија, Благојевић Савка, Миловановић Добросава, Каменаровић Љубица, Прокић Никола, Ђуровић Маша, Врањићевић Александар, Породица Драгутина Антића, Ђорђевић Персида, Прица Урош, Хамдић Хусејин, Ахмед Хиндо, Радман Марко и Јагић Марко, Бакић Јулка, Аврамовић Момир, Марић Мато, Марковић Јуре, Марковић Ана, Петровић Томаш, Шкок Јосип, Шијанец Марија, Рандић Мате, Путек Матилда, Филиповић Фаника, Вековић Радуге, Беговић Ахмед, Ивић Јован, Салечнић Марко, Јанковић Темелко, Милошевић Михаило, Бојић Милица, Батричевић Ива, Поповић Коста, Глигоријевић Евица, Милошевић Вид, Михаиловић Риста, Ђатовић Џемила, Алић Дервиш, Слијепчевић Милан, Деурић Василија, Јовановић Љубомир, Блажевић Антон, Петроњијевић Антоније, Петровић Перфирије, Кошкић Марко, Спасић Евдокија, Бркашић Јурај, Цветковић

Бара, Грил Стефан, Стојановић Тодор, Хујић Мирко, Живковић Стоја, Јустић Иван, Васковић Марија, Ловре Данило, Јанковић Савета, Петковић Стана, Печник Иван, Стојиљковић Мирса, Петровић Милан, Ковач Стефа, Веселиновић Гавра, Стајић Јелена, Лауш Рудолф, Вукелић Марта, Грујић Сава, Радишковић Милица, Егарић Илија, Либић Отилија, Мурмајер Рудолф, Ковачевић Бранко, Друштво планинара за Босну и Херцеговину, подружница Травник, Николић Фанка, Башњаковић Раја, Бошњаковић Ана, Николић Ђоко, Тишма Илија, Лепшановић Алекса, Станков Олга, Станков Катица, Пекић Зора, Биковић Јефта, Кнежић Ивка, Стефановић Томанија, Рајзел Марија, Гамбоц Стево, Јакић Симо, Цветковић Трајко, Крстовић Штефица, Лазаревић Мара, Пешута Љубица, Јовановић Марта, Каластрић Хусеин, Килибарда Раде, Шикић Августа, Гвозденовић Мирко, Соломон Томо, Ивановић Јелена, Урошевић Никола, Дамјановић Јован, Младеновић Спасоје, Маглић Међиб, Катлановић Коча, Лазин Вукосава, Вучковић Јованка, Мрконић Софија, Јуратовић Марко, Балаш Сима, Белановић Максим, Мразовац Павле, Миљковић Алекса, Стојановић Марија, Токовић Петар, Пековић Аксентије, Момић Светозар, Васић Сретен, Мешић Махмуд, Савић Миливој, Павловић Драгомир, Мешић Мехмед Алија, Јеремић Ангелина, Динић Мијала, Наталија, Пичиники, Косар Мартин, Грбчић Едуард, Алић Михаел, Инкрет Антон, Зохар Драго, Боровић Никола, Дражић Јанко, Миховил Банко, Ђук Марија, Алексић Милан, Бутовски Владимир, Димитријевић Предраг, Грујић Спасоје, Пуч Јозиф, Чурда Драгутин, Лахтовић Василије, Минић Милош, Стевановић Кристивоје, Симо Бошковић, Жакула Марија, Путари Зетске бановине, Мирчић Мирко, Хошић Салих, Савез ратних добровољаца Краљевине Југославије, Балас Лука, Јурешић Фумица, Марковић Косара, Томић Вукосава, Гавровић Риста, Ристић Ђорђе, Јовановић Стевка, Томић Стојан, Поповић Глигорије, Маринковић Никола, Салађанин Јелисавета, Божићевић Добросав, Михалин Антон, Станојевић Ђорђе, Стефановић Јелена, Павловић Даница, Станојевић Јана, Анђелковић Спасоје, Маркешић Јана, Соколско друштво Кочевје, Биркенхојер Софија, Ђорић Перса, Тадић Јован, Марковић Косара, Божић Роза, Павичевић Марија, Поповић Вукосава, Дабановић Стакица, Цветковић Никола, Миленковић Глигорије, Јержабек Ана, Томић Павле и Миросављевић Јелена, Звеза обртних друштава — Љубљана, Савез ратних добровољаца, Поповић Даринка, Олга Надашки, Поповић Радолав, Петровић Стојадин, Милосављевић Аврам, Павловић Ангелина, Трпко Мојсић, Грмек Антон, Дечермић Радивој, Атанацковић Станица, Палић Душан, Вукмановић Јохана, Чавдарбашић Нефија, Вукмановић Јока, Терзић Радомир, Поповић Андрија, Лекше Уршула, Шћепановић Станица, Јовановић Неранца, Михајев Петар, Глогова Евгенија, Дујановић Владимир, Башић Радојко, Лепосавић Милутин, Бабић Ђорђе, Младеновић Вене, Томић Јован, Радичевић Катарина, Стојановић Пера, Вујовић Величка, Димитријевић Ружа, Дабовић Јово, Џуцић Ана, Василић Кристина, Лазаревић Тијана, Ђукановић Анђа, Христић Агнија, Јовљевић Драгутин, Лањиш Амалија, Кончар Евица, Маровић Сима, Максимовић Анђа, Контић Нешко, Перишић Видосава, Милојевић Стана, Вујовић Блажо, Стефановић Калина, Ранкић Мара, Колос Јозеф, Кар-

ловац Антун, Мишко Југ, Фрањо Франић, Николић Петар, Буровић Анђа, Ружа Поповић, Амалија Уљан, Радовић Митра, Гучућевић Јосип, Недељковић Риста, Димитријевић Јордана, Кракер Иван, Петровић—Пољак Елеонора, Дермељ Евденија, Илић Иван, Рехер Марија, Ђајин Јулка, Дужанец Олга, Печник Мартин, Даринка Спасојевић, Шљука Павле, Поповић Димитрије, Шмит Карло, Милекић Неда, Дабић Самуило, Коларевић Божа, Јовановић Љубица, Сулина Варвара, Чузела-Пиљац Добрила, Томашевић Стана, Максимовић Персида, Иванчевић Саво, Деспотовић Недељко, Стојиљковић Арса, Безбрадица Анка, Јелић Петар, Вуловић Јово, Покровски Никола, Стојановић Јован, Преодојевић Анђа, Лазић Стојан, Јулка Бунарџић, Влаховић Кићов-Мито, Бајић Анђа, Трошељ Марија, Радовић Милица, Томљеновић Михаило, Средешек Емил, Рајић Живко, Срданов Душан и друг, Драгић Велемировић, Минић Николија, Станковић Чедомир, Дробњак Никола и Милован, Романовић Ангелина, Аши-Вуковић Ђока, Михаиловић Сеп. Радован, Дулетић Јово, Пантић Милош, Петровић Олга, Бардун-Холичек Евица, Лотић Љубомир, Флитнер Марија, Милена Марковић.

Претседник Стеван Ђирић: Све прочитане молбе и жалбе биће упућене Одбору за молбе и жалбе. Изволите чути разна акта.

Секретар Нурија Поздерац (саопштава): Народнај скупштини упутили су разна акта и то: Главни земаљски савез занатлијских удружења Краљевине Југославије, Љубица Божић подноси претставку о организацији „женских пукова“ у случају рата, Штофа Фрањо и другови подносе претставку о измени Уредбе о заштити земљорадника.

Претседник Стеван Ђирић: Прочитана разна акта узимају се на знање.

Господо народни посланици, пре прелаза на дневни ред имам част да одговорим на извесна кратка питања која су ми упутили г. г. народни посланици.

Прво питање упутио ми је народни посланик г. Велимир Јојић, које гласи овако:

„Господине Претседниче, На дан 19 текућег месеца кад су се десили немили догађаји код Саборне цркве, затечен је у Кнез Михајловој улици код Академије наука г. Стеван Секерезовић, овдашњи индустријалац, потпретседник Народне одбране. Иако је г. Секерезовић опште позната личност у Београду, полицијски органи толико су га тукли да су му и зуб избили и тешко му ногу повредили.

На дан 20 т. м. око 4 часа после подне органи Управе града Београда упали су у просторије канцеларија Народне одбране и без икаквог решења одвели у затвор првог потпретседника Народне одбране г. Уроша Бјелића, адвоката. У Управи су га држали до 9,30 часова, па га пустили. Органи су Управе града називали Народну одбрану конспираторским и завереничким гнездом итд. доводећи у сумњу патриотску организацију Народне одбране.

Како је Народна одбрана наша најпатриотскија и најстарија национална организација, у чијој се врховној управи налази, сем безброј угледних личности и неколико народних посланика, и како ове ствари изазивају неспокојство

у грађанству, то ми је част замолити Господина Претседника за следеће:

1) Да ли Вам је, Господине Претседниче, познато шта се догађа са Народном одбраном?

2) Да ли Вам је позната историска прошлост Народне одбране и њена служба Отаџбини?

3) Да ли су Вам познати циљеви Народне одбране у формирању и снажењу наше Отаџбине?

4) Какво је Ваше лично мишљење о Народној одбрани?

5) Да ли Ви имате пута и начина да интервенишете код надлежног министра за закониту заштиту Народне одбране?

Молим Вас, Господине Претседниче, да и овом приликом изволите примити итд."

Господо народни посланици, на прву тачку овога питања, да ли ми је познато шта се догађа са Народном одбраном, — имам част одговорити да сам се поводом овога питања обратио на Министарство унутрашњих послова и да ми је г. Министар унутрашњих послова одговорио ово:

„На Ваше писмо од 14 о. м. Пов. Бр. 75. а поводом питања народног посланика г. Јојића Велимира, част ми је доставити Вам следећи извештај Управе града Београда:

„Управи града Београда није било пријављено, нити ма од кога достављено да је г. Стеван Секерезовић, трговац из Београда, ма од кога полицијског органа тучен, а најмање, како се то у питању каже: „да су га полицијски органи толико тукли, да су му зуб избили и тешко му ногу повредили". (Граја и протести на левици).

Ја вас молим, господо, да у миру саслушате одговор као што сте у миру саслушали и ово питање.

„Управа града Београда позвала је г. Стевана Секерезовића, трговца из Београда и саслушала о наводу у питању народног посланика г. Јојића Велимира, и г. Секерезовић је на том саслушању изјавио следеће:

„Приликом литије, која је била приређена код Саборне цркве 19 јула т. г., ја сам присуствовао као и остали грађани, како у цркви, тако и у поворци, која је тада формирана. Приликом нереди који су се тада десили, у општој гужви која је том приликом настала и ја сам ударен и један зуб ми је повређен, тако да сам се мало и окрвавио. Ово нисам пријављивао властима, нити сам икога тужио, јер нисам знао ко је то учинио. Ја сам после тога отишао књи и нисам се пријављивао за лекарску помоћ. Није ми познато ко ме је том приликом ударио, али изјављујем, да то нису учинили никако полицијски органи, који ме познају јер ја сам дугогодишњи присутни грађанин Управе града Београда, па ме према томе сви органи Управе града Београда добро познају, а исто тако и ја њих. (Смех на левици). Зато најенергичније одбијам да су ме у тој гужви ударили органи Управе града Београда, које ја добро познајем. (Пљескање на десници).

Напомињем, да сам имао више пута прилике да општим пословно по разним предметима са Управом града Београда, па чак и по кривичним стварима, али до сада још нисам никада установио нити доживео ма какву неисправност, грубост или какву незакониту радњу, већ сам увек приман са највећом предусретљивошћу од свих органа Управе града Београда." (Пљескање на десници — Граја на левици.)

Уколико се тиче другог става питања народног посланика г. Јојића, ни ти наводи не одговарају чињеничном стању већ је тачно следеће:

Г. Бијељић Урош, адвокат из Београда, позват је дана 20 јула т. г. на саслушање у Управу града Београда, као учесник и један од организатора нереди пред Саборном црквом. Урош Бијељић је саслушан у Управи града Београда од стране надлежног референта, у затвор уопште није вођен, на свом записничком преслушању признао је да је учествовао у нередима и после тога је по саслушању одмах отишао из Управе града Београда.

Као што се види из напред изложеног, ни поменути случај г. Стевана Секерезовића, нити случај г. Уроша Бијељића, нису били никакви акти противу функционера Народне одбране, већ је г. Секерезовић био случајно у гужви приликом демонстрација, где је повређен, док је г. Урош Бијељић био позван на саслушање, јер се огрешио о постојеће законске прописе.

Молим Вас, Господине Претседниче, да изволите и овом приликом примити уверење мог одличног поштовања.

Министар унутрашњих послова,
Др. Корошец, с. р."

На другу, трећу и четврту тачку овога питања, које ми је упutio г. Јојић, мислим да нисам обавезан да одговорим. Као што видите, г. Јојић се интерсира за моје лично мишљење. Ја мислим да претседничка столица није за то да ја са ње изјављујем своја лична уверења и своје личне погледе о извесним стварима.

Господо народни посланици, да се не би мислило да ја овим хоћу да избегнем одговор, ја ћу овом приликом, по изузетку, а то више нећу чинити, рећи, да ја верујем да је Народна одбрана велика национална установа са огромним задругама за нашу Отаџбину и да може имати великог удела у формирању, изградњи и снажењу наше Отаџбине, и да по своме духу најближе стоји народној војсци. Баш због тога што стоји најближе народној војсци, она не сме служити ни једној политичкој партији, ни једној странци. (Бурно пљескање код већине). Господо, само тако она ће остати на оној висини пиедестала, на коме је досада била, а на коме верујем да ће и одсада остати.

На пету тачку овога кратког питања имам част одговорити, да ћу учинити увек, као што сам и сада чинио, све што је у мојој дужности да интервенишем да се са Народном одбраном поступа по закону ако се она у оквиру закона креће.

Реч има г. Велимир Јојић да се изјасни да ли је задовољан са мојим одговором.

Велимир Јојић: Господо народни посланици, од онога момента кад сам поднео ово питање преко Господина Претседника Народне скупштине па до данас, настало је много што-шта ново у односима са Народном одбраном.

Тачно је, да је г. Секерезовић саслушан у Управи града Београда, а како је тамо дао саслушање, мени је непознато. Тачно је, да је г. Урош Бијељић држан у Управи града до 10 сати увече, и кад сам ја интервенисао, пуштен је, али је после кажњен са 20 дана затвора. Затим је ухапшен и претседник Народне одбране Илија Трифуновић као кривац, зато што је починио, каже се, нека кривична дела. Ја ћу рећи, која су то дела, иако

нисам донео решење о томе, јер нисам знао да ће ова ствар бити стављена на дневни ред. У решењу за затварање претседника Народне одбране стоји ово: што је дошао у Врњце код мене и састао се са неколико пријатеља; друго, што је држао говор код Славије на дан погребца Патријарха, и у име неколико организација, и треће, грех, да је утицао на црквене великодостојнике, да заузму оштар став према данашњој Влади. Ето то су велики греси, због којих је ударено на Народну одбрану!

Протестујем против оних, који су огласили Народну одбрану за илегално удружење, и протестујем против оних, који импутирају Народној одбрани да није национално удружење. Ја вас питам: које је онда национално удружење, ако није Народна одбрана? Влада Господина др. Стојадиновића и г. Корошца учинила је оно, што је учинила Аустро-угарска влада 1914 године, која је поставила онако тешке захтеве маленој Србији, и ставила јој нож под грло, да се растури Народна одбрана и да се постави њен комесар, а Србија је то јуначки одбила. (Пљескање на левици.) Место Поћорек, јавио се овде један, који је скинуо генералску униформу да постане комесар Народне одбране, а то је неки Милош Михаиловић. (Милан Лазаревић: Народна одбрана треба да врши дужност коју има!) Народна одбрана служи само Краљу и Отаџбини, а не служи ни једној политици нити режиму, и она ће и даље служити верно само Краљу, Отаџбини и никоме више.

Захтевам од вас, ако је Народна одбрана крива, или ако је ко од њених чланова починио какав деликт, да се стави под суд. Међутим, они су сменили претседника, цео централни одбор, сменили су цео управни одбор и сменили су сав пленум. Па, госполо, то се не рали нигде. Ако постоји каква кривица, није довољно поставити комесара, већ тражити да се иде на суд, и да се казне они који су што учинили, а међу њих спадам и ја на првом месту.

Протестујем против тога, што је једно национално удружење оглашено за илегално удружење, и што су му одузете функције, које је кроз 20 година поштено и верно употребљавало у овој држави. (Александар Дачић: Није Урош Бијелић Народна одбрана!) Није, али, господине, ви не знате шта је учинила Народна одбрана. Протестујем против овога тражим да се одрели суд, и ако смо криви ми који смо у Народној одбрани, да илемо под суд. Међу оне, на које се пиљало, долазим и ја, и ја се нећу штитити имунитетом народног посланика. Протестујем против начина и оваквих поступака против Народне одбране. (Пљескање на левици).

Претседник Стеван Ђирић: Господо народни посланици, због увредљивих изјава, којима је г. народни посланик увредио особу, која није присутна, ја га опомињем на ред.

Господо народни посланици, г. Војислав Лазаревић, народни посланик, упутио ми је ово питање:

„Господине Претседниче,

Према Уставу наше земље и према Закону о пословном реду у Народној скупштини седнице Народне скупштине су јавне.

Јавност скупштинских седница није ничим ограничена.

Не може се разумети да је удовољено начелу јавности само у томе, што ће се допустити да врло ограничени број публике буде на скупштинским галеријама за време трајања скупштинске седнице. Начело јавности испуњено је само онда, ако се нашој штампи допусти слободно приказивање у дневним листовима о раду Народне скупштине и о току рада са седница скупштинских.

И ако је наш Закон о пословном реду у овоме погледу јасан, ипак јавност рада Народне скупштине путем штампе је скоро онемогућена. Цензура брише из дневних листова саопштења из говора појединих народних посланика, нарочито из опозиције. Док у исто време цензура допушта и сама допуњује говоре владиних посланика, те тако наш народ преко наших новина не може да добије слику о правој раду Народне скупштине, већ и уколико добије, то буде потпуно искривљено и изопачено, само да народ не сазна праву истину.

Прошле ноћи полициска власт, по наредби цензуре, забранила је лист „Политику” и све бројеве намењене за унутрашњост земље, у количини преко 100.000 бројева, покупила и запленила. Ово је учињено само зато, што се цензури није свиђао наслов, који је био стављен а потпуно истинит о одлукама донесеним у Народној скупштини.

Како сте Ви, Господине Претседниче, позвати да штитите углед Народне скупштине, и да не дозвољавате да се њен углед срозава никојим путем, па ни путем цензуре, а кад се не дозвољава правилно приказивање рада Народне скупштине, то је сигурно срозавање и угледа и рада Народне скупштине.

Стога Вас, Господине Претседниче, питам и молим да ми у првој седници Народне скупштине одговорите:

1) Шта ћете предузети да цензура не брише из дневних листова извештаје из говора појединих посланика одржаних у седници Народне скупштине?

2) Шта ћете уопште предузети да се у нашој јавности рад Народне скупштине приказује онако, како је текао, а не искривљено, изопачено, на штету и саме Народне скупштине и појединих народних посланика?”

Господо народни посланици, овакво питање стављао ми је народни посланик г. Војислав Лазаревић често а и друга господа народни посланици стављали су слична питања. Ја сам са овога места имао прилике да одговорим на таква питања већ више пута и сада када је г. Лазаревић своје питање поновио морао бих и ја поновити све оно, што сам до сада у ствари слободе штампе говорио. Господо, ја мислим само да вас потсетим на оно што сам о томе говорио и да вам изјавим да ја остајем при својем мишљењу које сам већ више пута са овога места изрекао.

Данас мислим да је потребно само то да додам, да је ова Народна скупштина у току овога сазива радила на завидној висини, да ће ова Народна скупштина у току идућег сазива имати да решава по другим питањима — да не кажем судбоносним проблемима — и да, ако постоје какве строге мере и прописи у погледу цензуре, да су оне с обзиром на ток дискусије у прошлом сазиву анахронизам и да ће, како ја претпостављам, у идућем сазиву бити непожељне.

Молим г. Лазаревића да изјави да ли је задовољан са овим одговором или није.

Војислав Лазић: Господо народни посланици, три месеца су протекла откако сам ја ово питање упутио и зато, господо, може вам свима сада чудно изгледати то питање, које се је односило на догађаје који су пре три месеца били, на догађаје који су били онда кад се решавало о Конкордату у овој Народној скупштини, кад је Влада хтела по сваку цену да спроведе тај Конкордат и да га протури и по цену жртава и крви која је просута тамо испред Саборне цркве. Ја сам ово питање поднео 22 јула и требао сам на њега добити одговор бар сутрадан или бар 23 или 24, али, нажалост, ја тек данас добијам тај одговор. И ако касно, ја не могу да се задовољим са одговором господина Претседника.

Прво, нисам задовољан зато што он мени одговара после три месеца. Друго, нисам задовољан што он само својим лепим речима штити штампу, али је делом никако не штити.

Господо, лист „Политика“ од 22 јула приказала је са једним насловом: „Шта је решила Народна скупштина по питању резолуције коју је опозиција у овој Скупштини поднела поводом владине наредбе о забрани литије кроз Београд“. И ништа друго „Политика“ није донела, него оно што је било истина, а истина је било то, да Народна скупштина није усвојила предлог резолуције опозиционог посланика г. Воје Лазића којом се тражи да Влада повуче забрану Управе града о проласку литије кроз Београд, и само због овог наслова Влада је забранила лист „Политику“ и покупила све бројеве и није пустила да и један број оде у унутрашњост. Шта је Влади овај наслов сметао и шта јој је сметала истина, истинита одлука коју је Народна скупштина донела? Сметало јој је то да народ не сазна каква је Народна скупштина, каква је скупштинска већина која доноси одлуке које народ не жели, на које одлуке народ негодује када их прочита.

Господо, није то један случај. Ја износим тај, може бити, хиљадити део грехова владиних у погледу цензуре у штампи, у погледу приказивања рада Народне скупштине, а шта тек чини Влада уопште у нашој штампи? Ми немамо штампе, немамо уредника појединих листова. Каже се да „Политика“ или „Време“ или „Правда“ или ма који лист има своје уреднике. Али, нису они уредници. Уредник је Влада др. Милана Стојадиновића. Она је уредник свију листова у нашој земљи, јер она је преузела право свију уредника листова у овој земљи и она пушта кроз те листове само оно што њој конвенира и годи. Господо, Влада која се кити некаквим слободним идејама, која се кити некаквом демократијом, Влада која три пута излази пред Народну скупштину и тражи да јој Народна скупштина одобри да она својом Уредбом донесе законе о слободној штампи, о збору и договору, о избору народних посланика, три године она то тражи, три пута је од Народне скупштине то одобрење добила, та иста Влада угушује штампу и неће да донесе Закон о слободној штампи. Господо, са таквим радом ова Влада је доказала да је она у идејама највеће реакције која је постојала у овој земљи. Ова Влада спроводи најтежу реакцију која је икада била у овој земљи и, зато ја, протестујући са овога места, тражим да се једанпут донесе закон о штампи, да имамо уреднике листова, а не да листове уређује Влада преко њеног Централног пресбирора. (Одобравање на левици).

Претседник Стеван Ђирић: Народни посланици г. г. Војислав Лазић, Радивоје Николић, Лука Аврамовић, Живојин Аранђеловић и Јован Здравковић поставили су ми ово кратко питање:

„Господине Претседниче,

У Конкордату који се закључује са Св. Столицом у Риму а који се Конкордат већ неколико дана претреса у Народној скупштини, налазе се, поред осталих, и одредбе које регулишу верску помоћ лицима католичке вере у војсци. Одредбе у Конкордату које ово питање регулишу врло су опасне по дух и дисциплину у војсци. Начин постављања војног ординарија под кога ће потпадати у вршењу своје службе војни свештеници, и начин постављања војних свештеника, онемогућују јединство организације и јединство команде у нашој војсци и морнарици. А одредба која овлашћује Св. Столицу да потпише статут о нормама за католичку духовну помоћ у војсци и морнарици, као и такође у погледу дисциплине војних свештеника, одузима право нашој држави да она суверено доноси законе и уредбе за своју војску и да њом неограничено располаже.

Овакво судбоносно питање по нашу војску у Народној скупштини, као што смо истакли, већ неколико дана се расправља без присуства Господина Министар војске и морнарице.

Народна скупштина мора знати, да ли су ове одредбе у Конкордату, овако судбоносне за нашу војску, познате Господину Министру војске и морнарице и нашем Војном Ђенералштабу, као и то, како ови војни фактори гледају на ове одредбе.

У интересу да се ово крупно и судбоносно питање реши онако, како интереси наше војске захтевају, упућујемо Вам, Господине Претседниче, следеће питање:

1) Хоћете ли позвати Господина Министра војске и морнарице да присуствује седницама Народне скупштине и саслуша критику народних посланика на одредбе у Конкордату које се тичу наше војске?

2) Хоћете ли омогућити Народној скупштини, да сазна лично од Господина Министра војног, како он и Главни Ђенералштаб војске гледају на одредбе Конкордата које смо напред изнели?

3) Ако није у земљи Господин Министар војске и морнарице у овом моменту, хоћете ли одложити расправу по Конкордату све до његовог повратка у земљу, и омогућити да се он пред Народном скупштином лично изјасни по питањима из тач. 1 и 2.”

Господо, народни посланици, на ово питање могу вам одговорити да је оно сада беспредметно. Прво, зато што је Конкордат примљен и друго, зато што је Конкордат повучен. Али, господо, оно је било беспредметно и онда кад ми је упућено, 22 јула ове године. Било је беспредметно зато, што сваки од господe министара добија у своме кабинету билтене скупштинскога рада одмах и истога дана, и то пре него што се даду штампи и редакцијама. Господа министри могу у својим кабинетима пратити до у детаље рад Народне скупштине.

Друго, по Закону о пословном реду у Народној скупштини сваки од господe министара може узети реч кад год хоће, и није потребно да га на то Народна скупштина позива и, треће, што по

Закону о пословном реду у Народној скупштини, кад је један министар изван земље, он може у свако доба послати свога повереника који може у Народној скупштини говорити у име министра.

Реч има господин Војислав Лазић да се изјасни да ли је задовољан са одговором.

Војислав Лазић: Господо народни посланици, Господин Претседник мени одговара на једно питање које сам му ја упутио још 22 јула 1937 год., дакле скоро већ пре три месеца, и одговара ми пошто је Конкордат изгласан. Међутим, ја сам поднео то питање са својим друговима који су то питање самном заједно потписали на дан пре изгласавања Конкордата. Господин Претседник имао је времена да нам на њега пре одговори а не да нам одговара на то питање пошто је оно већ скинуто самим догађајима са дневнога реда.

Ја сам на дан 23 јула тек. год., видећи да Господин Претседник нема намеру да одговара на то питање, учинио примедбу на повреду Пословника и констатовао сам, да је Господин Претседник повредио Пословник што није 23 јула изјутра, пре прелаза на дневни ред, одговорио на то наше питање.

Господин Претседник, бранећи се од те очигледне повреде Пословника, позивао се на договор и споразум шефова група, али рекао је на крају овако: ја вам, господо, могу рећи да сам на оној седници са господом шефовима група објавио, да за ова два дана нећу одговарати на кратка питања. Према томе, на ова кратка питања ја ћу одговорити сутра.

Значи, сутра 24 јула. Међутим, 23-ег после подне Конкордат је изгласан и на тај начин ово наше питање, како г. Претседник каже, постало је безпредметно. Али, господо, Претседник Народне скупштине заузима један положај, са кога положаја његова реч мора бити истинита, мора бити тачна. Он је обећао да одговори сутра-дан, 24-ог, међутим, закључио је седницу 23-ег, да је сазове писменим путем тек за 19 октобар, после три месеца. Али г. Претседник морао је да води рачуна о својој датој речи. Морао је, кад је рекао, да ће сутра-дан одговорити на питања, тако и да учини и није смео друкчије да поступи и ако је Краљевска влада то од њега тражила. Он је имао ту да стави свој положај на расположење ако се створи таква ситуација, да он не може своју реч да одржи.

Ја зато нисам задовољан са његовим одговором, јер он није смео да допусти такав преседан, да са свога претседничког места нешто обећа и да то не испуни, већ кад нешто обећа мора и да испуни, јер говори у име Народне скупштине.

Затим, питање није било беспредметно, као што г. Претседник каже. Он каже, да је оно и у оном моменту било беспредметно, а ја мислим да је то питање било веома потребно, можда је то питање било и судбоносно за нашу војску, јер је било потребно да Народна скупштина чује мишљење г. Министра војске на одредбе у Конкордату, јер онакве какве су — то нико не може у овој земљи порећи — оне би значиле опасност за нашу војску, оне би значиле расуло наше војске. Према томе ми смо имали дужност и право да чујемо од г. Министра војске, како он на те одредбе гледа. И наше питање није било ни беспредметно, ни бесциљно.

Даље, што г. Претседник каже, да је Конкордат повучен, ја сам упутио и за то једно питање,

па ћемо имати прилике да чујемо, да ли је баш тај Конкордат скинут са дневнога реда дефинитивно, да ли је постао неважећи, да ли га је одне-ла мутна Марица, да нам га више не донесе.

Претседник Стеван Ђирић: Господо народни посланици, ја мислим, да није потребно о овоме ништа више рећи. (Одобравање код већине) И сам г. Војислав Лазић навео је, да је то учињено према споразуму са шефовима група. (Узвици: Тачно!)

Народни посланик г. др. Војислав Јањић по-ствио ми је ово питање:

„Част ми је г. Претседнику Народне скупштине доставити следеће:

6 септембра, на дан рођења Њ. В. Краља Петра II, налазио сам се у своме стану у Београду, Царице Милице бр. 14. У 3,30 часова изјутра чуо сам, да неко јако звони. Изашао сам у ходник и питао кроз затворена врата тко звони. Добио сам одговор од више непознатих лица, да звони полиција од Управе града Београда. На моје питање, шта жели Управа града Београда ноћу од мене, добио сам одговор, да полиција жели да изврши претрес у мојој кући. На то сам одговорио, да полиција нема права да упада у моју кућу ноћу, и ако она има шта да тражи од мене, може доћи у осам часова пре подне са два присутна грађанина, када ћу ја отворити врата и видети шта полиција тражи, јер ноћу могу доћи и разбојници, преобучени у полицијска одела и извршити злочин надамном и мојом породицом. На то је полиција и даље звонила и тражила да отворим стан. После узалудног звоњења, постављен ми је рок од 2 минута или да отворим врата или ће врата бити насилно обијена. Ја нисам хтео отворити врата. Полиција је онда насилно отворила врата, ушла у мој стан и то два жандарма, три чиновника Управе града Београда и неколико агената и других лица, које нисам познавао. Жандарми су наперили пушке на мене и рекли: „Господине Министре, Ви сте у име закона ухапшени.“ Ја сам запитао, на основу кога закона може да се хапси један народни посланик, кога није издала Народна скупштина. Један чиновник показао ми је један акт Градског претстојништва из Крагујевца, у коме се тражи, да се ја ухапсим. Ја сам најенергичније протестирао, бранећи свој имунитет, имунитет народног посланика, бранећи Устав Краљевине Југославије, као и Закон о пословном реду у Народној скупштини. Све то није ништа помогло. Полиција је тражила од мене одмах да се обучем и да пођем са њима у Управу града Београда. Бруталној сили полиције нисам се могао одупрети, обукао сам се и праћен жандармима, агентима и чиновницима, одведен сам у Управу града Београда.

Још док је полиција звонила, ја сам покушао преко телефона да позovem своју браћу и браћу своје жене да дођу код мене. Али телефон је био искључен.

Кад сам ја био одведен у Управу града Београда, моја породица остала је интернирана у соби све до 10,45 часова. За то време три агента Управе града Београда седели су у моме стану, чувајући жену и децу која се нису могла ни обући пред њима. Браћа моја и браћа моје жене, који су стигли по позиву нашег суседа, нису могли бити пуштени у мој стан, где су седела три агента Управе града Београда. Но ипак моја жена је успела, и преко врата, да јави својој браћи, да се од овог насиља тражи телеграфским путем

највиша заштита од Његовог Височанства Кнеза Намесника Павла. За све време те интернације није било дозвољено чак ни куварици, да иде и да купи потребне намирнице за кућу.

У Управи града Београда ја сам остао затворен до 1 сат ноћу, у соби заједно са једним жандармом и једним агентом. Пуних осам сати са извесним прекидима био сам од једног чиновника испитиван о своме говору, који сам држао 5 септембра у Крагујевцу. Показан ми је један текст мога говора, пун неистина и подметања, које је послало Градско претстојништво у Крагујевцу. Иако нисам морао одговорити ни једну реч, ипак згранут на званична подметања и неистине, дао сам одговор на неколико тачака.

У 1 сат ноћу 7 септембра речено ми је, да сам слободан и да могу ићи својој кући.

Господине Претседниче, из овога се види, да је полиција насилно ушла у мој стан, да ме је лишила слободе, да ме је ухапсила и да је интернирала моју фамилију, газећи све земаљске законе и Устав Краљевине Југославије, јер члан 75 Устава и § 108 Закона о пословном реду у Народној скупштини јасно вели: „Без овлашћења Сената, односно Народне скупштине, њихови чланови не могу се за кривице учињене ван вршења мандата узимати на одговор, нити лишити слободе док траје њихов мандат, осим кад се затекну на самом делу злочина или престапа”.

На основу свега овога част ми је замолити Вас, Господине Претседниче, да ми одговорите на првој наредној седници Народне скупштине:

1) Јесте ли извештени од надлежних власти о овом мом случају?

2) Јесте ли предузели штогод за заштиту имунитета народних посланика и за овако тешку повреду Устава и Закона о пословном реду у Народној скупштини?

Изволите, Господине Претседниче, примити уверење мог одличног поштовања.

10 августа 1937 год.

Београд

Народни посланик

Др. Војислав Јањић, с. р.”

Господо народни посланици, кад сам добио ово кратко питање народног посланика г. др. Војислава Јањића, ја сам се одмах обратио Министру унутрашњих послова г. др. Корошцу и од Министра унутрашњих послова г. др. Корошца добио сам овај одговор:

„Господине Претседниче,

У вези Вашег писма I Бр. 4833 од 15 септембра 1937 године част ми је извести Вас да сам поводом случаја г. др. Јањића Војислава, затражио извештај од Управе града Београда. Управа града Београда актом својим Пов.Бр. 4725 од 15 октобра 1937 године доставила ми је следећи извештај:

„У вези наређења Министарства Пов.Бр. 45838 од 17-IX-1937 године, а по питању народног посланика г. др. Војислава Јањића на Господина Претседника Народне скупштине, част ми је поднети извештај у следећем:

Дана 5 септембра т. г. пред црквом у Крагујевцу после службе Божије и четрдесетодневног

помена Блаженопочившем Патријарху Варнави, а према извештају Претстојника Градске полиције у Крагујевцу, одржао је говор народни посланик г. др. Војислав Јањић и у том је говору, између осталог инкриминисаног, рекао и следеће речи: „Хоћемо изборе у нашој Краљевини под контролом Енглеске”. Претстојник градске полиције у Крагујевцу својом депешом Пов. бр. 1742 тражио је од Управе града, да се др. Војислав Јањић одмах пронађе, приведе, саслуша и према њему поведе поступак за дела из § 94 у вези § 95 Кривичног закона, наводећи да није био у могућности да г. др. Војислава Јањића лиши слободе на месту чињеног дела, јер је исти аутомобилом бр. 293 побегао из Крагујевца. Овај је телеграм Управа града добила 6 септембра у 1,55 часова.

Како су наводи из говора др. Војислава Јањића били инкриминисани као дело велеиздаје §§ 94 и 95 Кривичног закона, за које је дело надлежан Државни суд за заштиту државе по § 13 Закона о државном суду за заштиту државе, то је Управа града Београда као надлежна извиђајна власт за кривична дела за које је надлежан Државни суд за заштиту државе по §§ 29 и 30 Закона о државном суду за заштиту државе поступила с обзиром на тежину самога дела, по последњој алинеји чл. 2 закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави и наредила да се г. др. Војислав Јањић, народни посланик, одмах добави предведе на саслушање и саслуша по пријави Претстојника Градске полиције у Крагујевцу. Предвођење на саслушање г. др. Војислава Јањића извршено је сагласно са прописима § 108 Закона о пословном реду у Народној скупштини, јер је г. др. Војислав Јањић био пријављен, да је учинио злочин из §§ 94 и 95 Кривичног закона и да је са места где је само дело учинио побегао, да би избегао законске одговорности.

Наводи г. др. Војислава Јањића о начину његовог предвођења не одговарају правом стању ствари, већ је напротив тачно да су одређени органи Управе града Београда поступили стриктно по закону и извршили привођење г. др. Војислава Јањића на саслушању по закону на следећи начин:

Органи су поступили по прописима чл. 2 последња алинеја Закона јавне безбедности и поретка у држави у вези §§ 135 до 150 Кривичног судског поступка и §§ 28 и 30 Закона о устројству Државног суда за заштиту државе, позвала двојицу присутних грађана и са њима отишли ујутру око 4 сата пред стан г. др. Војислава Јањића и саопштили му, пошто се је он јавио иза затворених врата, да имају налог да га предведу у Управу града ради хитног саслушања, јер је оптужен од стране Претстојништва градске полиције у Крагујевцу за дело велеиздаје за које је надлежан Државни суд за заштиту државе. Г. др. Војислав Јањић се обукао и после неколико минута сам отворио врата и пошао са органима Управе града.

Да је телефон г. др. Војислава Јањића био покварен Управи града није познато.

У Управи града Београда г. др. Војислав Јањић није уопште затворен, како он то у свом питању наводи, већ је тачно да је од надлежног референта саслушан и то тек пошто је сам г. др. Јањић изјавио, да он даје саслушање и поред тога што сматра, да га ни једна власт по чл. 75 Устава не може узети

на одговор без одобрења Народне скупштине, само у жељи да послужи истини.

Како је др. Јањић по пријави Претстојника градске полиције у Крагујевцу на саслушању порекао наводе из пријаве, то је по завршном саслушању истог дана 6 септембра 1937 године пуштен кући, а истрага се и даље води по овом делу код надлежних власти у Крагујевцу.

Приликом пуштања г. др. Војислав Јањић, записнички је изјавио следеће: „По саслушању у Управи града одпуштен сам кући и на поступак органа одељења Опште полиције према мени немам шта да приметим. Задржан сам 16 сати!

Према напред изложеном Управа града Београда и њени органи у овом случају поступили су стриктно по законским прописима”.

Поводом горњег извештаја Управе града Београда, ја сам наредио једном генералном инспектору да одмах изађе на лице места, и случај г. др. Јањића извиди. По резултату обављеног извиђања поступиће се по закону.

Изволите, Господине Претседниче, примити уверење мог одличног поштовања.

Министар унутрашњих послова

Др. Корошец с. р.”

Господо народни посланици, ви сте чули кратко питање народног посланика г. др. Војислава Јањића, а чули сте и одговор Министра унутрашњих послова г. др. Корошца. У оба дописа има извесних контрадикторних места и ја мислим, господо, да сте их ви сви могли да приметите, и да вам је нарочито упало у очи у овим дописима, шта је г. др. Војислав Јањић записнички изјавио. Ја, господо народни посланици, сматрам да је овај случај тежак случај, да га треба у свима детаљима испитати и мислим да то треба да учини оно Претседништво коме ћете ви сутра поклонити своје поверење. Господо народни посланици, ја мислим да ипак о овом случају може Народна скупштина донети један закључак: да она од господина Министра унутрашњих послова очекује да изврши своје обећање и да нам поднесе извештај о резултатима истраге као и да поступи строго по закону да заштити имунитет народних посланика.

Реч има г. др. Војислав Јањић.

Др. Војислав Јањић: Господо народни посланици, пре него што бих почео да говорим и овоме кроз и кроз неистинитом извештају Управе града Београда, ја морам да изјавим да за то нису криви њени чиновници, јер они су то радили по наредби г. др. Корошца, те је једини кривац за то г. др. Корошец који седи овде, а који жели да кривицу пренесе на другог. Ја морам да испричам, како сам се ја понашао према др. Корошцу, кад је био интерниран у Врњачку Бању. Тада је, господо, била велика зима, мислим месец јануар. Тада сам био у Параћину, и преко телефона, пријатељи г. др. Корошца обавестили су ме, да др. Корошца воде стражарно и хоће да га интернирају у Врњачку Бању, да је др. Барић, његов и мој пријатељ, предузео и покушао да дође на железничку станицу у Београду, да га охрабри, али је и г. Барић одмах по том интерниран. Молили су мене, да ја изађем у Сталаћ и да охрабрим г.

др. Корошца и да га спровдем у Врњачку Бању и мимо воље полиције. Ја сам тражио од својих пријатеља у Параћину аутомобил да му даду, али они нису смели да ми га уступе јер су се бојали да тиме чине неку помоћ г. Корошцу, па су се бојали кривице.

Ја сам, господо, нашао кола и после пет километара морао сам да се скинем и да пешке идем на железничку станицу у Сталаћ, да се тамо увучем у друштво г. Корошеца и да га мало охрабрим, јер кад сам га видео на станици, он је био без даха. Ја сам, господо, тамо дошао и путовао по великом снегу, ишао сам пет пуних километара пешке и кад сам дошао у Сталаћ, мене је један полицајац, који се сада налази овде у Скупштини, упитао куда ћу, а ја сам му на то одговорио да идем у Краљево. А откуд долазите сада, — питао ме је он. Из манастира Св. Романа, — одговорио сам му. Откуда сад по овој зими тамо? питао ме је он даље. Тако је случај донео, — одговорио сам му ја.

Ушли смо у станицу и тамо је и сав онај свет који је био, могао видети како је г. др. Корошец био потпуно безнадежан у друштву двојице полицајаца. Било је тамо, као што рекох, и још доста света, који је мене познавао и с којим сам се ја поздравио. Сео сам онда у његово друштво. Полиција је још крила да је г. др. Корошец интерниран. Др. Корошец ме је тада ухватио за обе руке и казао ми: Војо, ја ти ово никад нећу заборавити!

Господо, ја мислим да сам овим извршио према г. др. Корошецу једну пријатељску дужност и једну општу дужност. Кад се је воз кренуо, и ја сам пошао на воз, и том приликом ми је шеф детектива саопштио, да ја не могу ићи са г. Корошцем зато, што је г. Корошец интерниран због познатих пункција и других ствари, — много тежих од оних, која се сада мени подмећу. Ја ипак сам путовао тим возом, иако не у друштву са др. Корошцем. А кад смо стигли у Врњачку Бању, ја сам га тамо метнуо у своја кола и одвео га право у санаторијум. Ја сам тамо и остао за неко време, разуме се о своме руху и круху. Ја сам га после тога преставио свима опозиционарима из Врњачке Бање и околине и молио их да му се нађу при руци, јер сам г. Корошца видео како је сав безнадежан остао тамо, мислећи, свакако, да Срби тамо једу људе. За време док је био тамо интерниран у Врњачкој Бањи, а после и на Хвару, ја сам долазио к њему да га мало обиђем, јер сам сматрао, да он није требао ни бити интерниран. Због свега овога ја сам се био доста замерио многим ондашњим угледним личностима, па и личностима на највишим местима, али ја сам мислио, да треба да урадим то што сам урадио и да сам тиме само извршио своју дужност, зашто ми се г. Корошец ево сада љуто осветио.

Шта је, господо, било у Крагујевцу? Откако је изгласан онај злогласни Конкордат, кога се сада и Претседник владе одриче, а камо среће да га се одрекао још пре 3 месеца, када сам му ја то саветовао? Ја сам ишао по зборовима и критиковао сам тај Конкордат, који и поред свих оних критика које су овде противу њега пале, у ствари је, још много гори него што смо га ми овде критиковали. Народ православни као и Хрвати и Словенци свих 14 и по милиона становника сви су они против

Конкордата, а то и ова господа на министарским клупама знају.

Ја сам у Крагујевцу критиковао Конкордат..... (Граја и протести на десници). И вама је велико олакшање учинила изјава Претседника Владе да ће Конкордат бацити у мутну Марицу. Ја сам у Крагујевцу критиковао Конкордат, критиковао сам Претседника Владе и казао „крвави др. Корошец”. Он је први просуо крв српских архијереја пред Саборном црквом у Београду. (Протести и повици на десници: То није истина!).

Претседник Стеван Ђирић: Господине народни посланиче, опомињем Вас на ред јер никаква наредба Министра унутрашњих дела г. др. Корошца није постојала.

Др. Војислав Јањић (наставља): У томе свом говору, говорећи о избору народних посланика, ја сам рекао, да Јереца нема никога у народу и ако буду избори слободни и контролисани онако како се врше и контролишу у Енглеској, осим групе др. Спахе и нешто мало др. Корошца, Јереца не би добила ни два мандата у целој земљи. (Граја и жучни протести на десници).

После агитације од месец дана ја сам се повратио у Београд и у ноћи око пола четири чуо сам саборисање и звоњење пред вратима свога стана. Питао сам ко звони. Одговорили су ми: „Полиција”! Питао сам шта желе. Одговорили су дословно, да имају наређење да претресу стан. Ја сам им одговорио, да не могу претресати стан ноћу него, ако има нешто, да ћу доћи сутра у полицију и одговарати за оно шта имам да одговорим. Ја нисам хтео да отворим врата. Али на то је полиција ножевима и кундацима обила врата. Господо, ја вас опомињем да се замислите, како би вам било у мом положају да имате жену и децу, да имате на самрти болесну мајку, своју и своје жене, да имате слвшкињу, који сви слвшају како се обилају врата, имамо доказе да су врата обила, јер су дошли и страни новинари да се чулом науче: како да се апси један народни посланик, бивши Министар и Претседник Олбора за Конкордат, зато што неће да гласа за тај Конкордат. (*Милан Лазаревић:* Да си Министар ти би гласао за Конкордат!).

Врата су разбјена и око 15 људи ушло је у мој стан са напереним пушкама, и то на један врло незгодан начин, завзели се војнички став, уперили цеви на груди и казали: Господине Министре, Ви сте ухапшени по Закону о заштити државе.

Међу њима је био и писар Монтани, кога сам ја у своје време препоручио и поставио за чиновника, и ја сам му казао: „Хоћете ли да хапсите разбојника или народног посланика и бившег Министра. Он ми је казао да постоји наређење и показао некакав акт Градског претстојника из Крагујевца, којим се тражи да се ја саслушам и ништа више.

Ја сам отишао а жена и деца, који нису били обучени, били су интернирани у спаваћој соби, јер су они ушли у стан, повредили и стан и породицу, и могли да раде са женом и дететом шта су хтели. Таквог варварства није било никада у 137 година нашег државног живота. Кад су тражила деца млека одбијена су на најгрубљи начин.

У полицији су ме задржали до 1 час ноћу. Одведен сам тамо, и тамо ме је дочекао знаменити

војвода Драгољуб Јовановић, који ми је казао, да сам оптужен по Закону о заштити државе по чл. 1 и 2 тога Закона за злочин велеиздаје које се дело кажњава смрћу или најмање са 20 година робије.

Ја нисам хтео у почетку да одговорам ништа. Али кад сам видео шта је интенција полиције, ја сам дао изјаве, јер сам читао све депеше г. Корошеца, јер све што г. Корошец изда ми то имамо у року за 24 сата, јер нам то јављају наши пријатељи, срески начелници и други органи. (Један глас из већине: Шпијунажа!) Није то никаква шпијунажа него нису људи са вама па ни тога господина из већине што добацује, ни његов срески начелник није са њиме. (Одобравање на левици).

Видео сам, дакле, да се нама опозиционарима од стране полиције подмећу ствари да смо противу Краља, да смо противу Намесништва, да смо противу државе, и да смо чак, господо, и комунисти. А моје држање противу комунизма познато је! Кад је погинуо пок. Драшковић, ја сам у име Парламента у оно страшно време говорио на његовом погребу противу комуниста. Кад је створена Народна одбрана, ја сам био први говорник на митингу, на Теразијама, који сам говорио противу комуниста. (*Милан Лазаревић* упада у реч и нешто добацује говорнику).

Ђути ти, ти си..... (Граја и бучни жучни протести код већине).

Претседник Севан Ђирић: Ја опомињем на ред г. говорника због употребе непарламентарног израза. (*Ђорђе Јевтић:* Ситна је та опомена за такву увреду народног посланика. Зар је то дозвољено њему рећи према једном народном посланику само зато што је у гуњу?) Ја сам, господине посланиче, одмах опоменуо говорника на ред. (Граја) Молим вас, господо, за мир а господина говорника молим да настави свој говор. (*Милан Лазаревић:* Он је такав, њега је полиција бирала а мене је народ! — Граја).

Молим вас, господо, за мир да бих могао правилно да вршим своју претседничку дужност. Изволите наставити, господине говорниче.

Др. Војислав Јањић (наставља): Ја, господо, не бих тај израз употребљив да ме г. Лазаревић за цело време није сметао у моме говору. Ја тај израз повлачим.

Као што сам рекао, зна и др. Корошец и др. Стојадиновић да сам се ја противу комунизма свагда борио и речју и делом, да сам и писао и говорио противу комунизма, и да сам свагда истицао, да је комунизам једна гангрена, која не сме да захвати наш народ. На свима својим зборовима ја сам увек говорио и радио противу комунизма. Међутим у полицији су ме испитивали: да сам у Крагујевцу проповедао комунизам и да сам говорио за бољшевичку Русију. У ствари, господо, било је то, да сам ја говорио о царској и бољшевичкој Русији. О Царској Русији сам говорио, да њој имамо да захвалимо што у опште постојимо као држава. А говорио сам и то, да ако дође до светскога конфликта да наш народ и наша држава морају да буду на страни великих демократија: Енглеске, Француске, Чехословачке и Русије, јер су и наши савезници, Чехословачка и Француска, савезници Русије као и наше братске Бугарске. Знао сам, међутим, да ће ми бити подметано као

да сам ја говорио да сам за комунизам у Русији. У ствари рекао сам, да оно, што се ради унутра у границама Русије, ми немамо права да се у то мешамо, у њихове унутрашње ствари, као што ни они немају права да се мешају у наше унутрашње ствари.

И ја сам зато, да будемо на страни и данашње Русије, кад је она у савезу с нашим пријатељима Француском и Чехословачком. (Др. Мирко Косић: А није са нашим савезницима Немачком и Италијом!) Није! —

Одбио сам са индигнацијом, да сам и једну реч говорио против највиших личности. Било је у питању онда и још се говорило о промени Устава. О промени Устава говорило се и ширили су се плакати, да ће бити противуставних промена на највишим местима. То сте сви читали, јер зато што немамо слободне штампе, ми смо, господо, преплављени летцима свих могућих врста и свих могућих садржина. Ја сам онда говорио, да се Устав не мења кад је Краљ малолетан. Говорио сам, да нико нема право да мења тај Устав сем два уставна фактора: Краља и Народног претставништва. Али, ни једну једину реч, господо, о ономе што ми се подметало — јер ја по своме васпитању и своме оцу, који је страдао за династију Карађорђевића, нисам био луд да кажем ма шта против Династије и против Намесништва. Са зборовима сам слао телеграме Краљевским Намесницима. Напротив, бранио сам и једно и друго. Оптужен сам да сам говорио да Краља не треба слати у Енглеску, него нека седи овде у Тополи. Даље, у томе саслушању нарочиту су ми пажњу обратили на наше савезе. Не знам зашто је полиција тражила од мене да се ја лично изјасним, за коју сам ја групацију савезника. (Смех на левици).. Ја сам отворено рекао, господо, оно што вам овде кажем, да је наш народ, у колико знам, осећам и видим, за савез са старим пријатељима: Француском, Енглеском, са Чехословацима, Румунима и са нашим новим пријатељем Бугарском, и са Русијом. (Пљескање на левици). Нападао сам фашизам, говорећи јасно и отворено, да наш народ неће фашизам — неће ни фашизам Хитлеров, неће ни фашизам Мусолинијев.

Претседник Стеван Ђирић: Господине народни посланиче, по Закону о пословном реду имате у кратко да се, у оквиру 5 минута, изјасните, јесте ли задовољни мојим одговором или не. Господине посланиче, с обзиром на важност предмета, као што видите, ја сам либерално применио тај параграф Закона о пословном реду, али ипак Вас молим, да се не упуштате у политичку анализу чак и страних држава. Ја Вас молим, да се држите предмета, и да нас известите о стању ствари, како би доцније, кад то дође на дневни ред, Народна скупштина имала више увида у ствари, која се са Вама догодила.

Др. Војислав Јањић (наставља): Одмах ћу завршити. Ја сам тако испитиван 8 сати, и задржан сам у затвору од пола четири изјутра до један сат ноћу. У један сат, кад сам легао, саопштено ми је да могу ићи својој кући, као да није било ништа. Г. Јовановић ми је онда поднео да потпишем: да ли се штогод жалим на чиновнике. Ја сам могао рећи да се не жалим на чиновнике, они су вршили своју дужност.

Затворили су ме, затвор је био са решеткама, и нисам био за цело време ни један једини минут сам, него су у затвору седли са мном жандарм и детектив са оружјем и мењали су се свака два сата. Такав је, господо, био факат, и ја се могу позвати на правнике г. др. Пиштеровића, на г. др. Перића, на г. др. Којића, г. Васу Јовановића и остале, нека они као правници објасне, у колико је и како је овде повређен Устав и имунитет једног народног посланика с правне тачке гледишта.

Ово је, господо, насиље за које нама у Народној скупштини овде одговара г. др. Корочећ. Може он пребацити своју одговорност на другог, на Претседника владе, другог и трећег, ја то, господо, не знам. Нама одговара Министар унутрашњих послова, који овде флагрантно повређује Устав. Ја, као што сам г. Корочећу казао и писмено, могу и пред Парламентом да му кажем: У нашој земљи, када 8 милиона православних Срба воде једну борбу против једног рђавог Конкордата, — а и већина се слаже сада да је рђав — није фер, као што кажу Енглези, да Ви будете судија између православне цркве и Конкордата. (Одобравање на левици).

Претседник Стеван Ђирић: Господо народни посланици, народни посланик г. Војислав Јањић упутио ми је и ово питање:

„19 августа о. г. кренуо сам аутомобилом из Врњачке Бање у манастир Љубостињу, где се тога дана вековима одржава велики народни сабор и где сам годинама, још као мало дете, ишао тога дана на сабор. Када сам дошао на Њуприју, која се налази на Морави између Трстеника и манастира Љубостиње, пред аутомобил стао је наоружан полицајац, заставио аутомобил, легитимисао ме и рекао да сви грађани могу ићи у Љубостињу али да полиција има наређење, да ја не могу тога дана прећи леву обалу Мораве. На мој протест да полиција нема права да ограничава слободу мога кретања, полицајац је тражио од мене да идем с њиме у Среско начелство. У немогућности да се противим оружаном сили, ја сам отишао у Среско начелство, где ми је срески начелник саопштио, да има наређење виших својих власти, да ни по цену крви не сме да ме пусти, да пређем на леву обалу Мораве. Узалуд сам се ја позивао на имунитет народног посланика, на чл. 75 Устава Краљевине Југославије, на чл. 108 Закона о пословном реду у Народној скупштини, срески начелник је одговорио, да он све то зна као правник, али да мора да врши наређење претпостављених власти, јер му од тога зависи његова егзистенција.

О овом гажењу имунитета известио сам молећи хитну заштиту, Његово Височанство Кнеза Намесника Павла и Краљевског Намесника г. Раденка Станковића као и Вас лично, Господине Претседниче.

На основу свега овога част ми је замолити Вас, Господине Претседниче, да ми изволите одговорити на првој наредној седници Народне скупштине:

1. — Јесте ли добили мој телеграм о овом мом лишавању слободе?
2. — Јесте ли предузели штогод за заштиту имунитета народних посланика и поштовање земаљског Устава и Закона о пословном реду у Народној скупштини?
3. — Хоће ли бити кажњени кривци који руде ауторитет парламентарца и Парламента? и т. д.”

На питање г. Војислава Јањића имам част одговорити да сам примио његов телеграм и одмах га у препису доставио г. Министру унутрашњих послова. Од г. Министра унутрашњих послова добио сам овај допис:

„На тамошње писмо I Бр. 4599 од 21 о. м., које се односи на жалбу г. др. Војислава Јањића, народног посланика, Министарству је част доставити извештај начелника Среза трстеничког који гласи:”

„Г. др. Јањић 19 о. м. хтео је да одржи збор у манастиру Љубостињи, а начелник среза га је замолио да не иде у Љубостињу, јер је тамо вашар и има 5—10.000 душа и да лако може доћи до нереда. То је др. Јањића револтирало и послао је ову жалбу. Затим се др. Јањић несметано кретао по Трстенику где је са црквеног прага одржао збор, нападајући Краљевску владу, називајући је „крвавом владом” а г. др. Корошца „крвавим попом”. Затим је рекао да је Патријарх Варнава отрован.

Овим није повређен посланички имунитет нити му је ограничена слобода”.

Из овог извештаја јасно се види да је жалба г. др. Јањића неоснована.”

Господо народни посланици, ја видим да има претераности и са једне и са друге стране, и ја молим г. г. народне посланике да под заштитом имунитета не буду претерани у својим акцијама, а молим и управну власт, г. Министра унутрашњих послова, да изда наређење својим органима да и они воде рачуна о томе да не претерају јер, господо, те претераности, то је једна индукција, једна тако рећи, политичка динамо-машина која електризује атмосферу све више и више. Ко је пријатељ мира и ко жели да се начини једна атмосфера помирљивости, концилијантности, у којој могу сви сарађивати према својим начелима, побијајући противна начела, и оштро али не са мржњом, тај ће овај мој апел, који сам упутио и г. Министру унутрашњих послова и свима посланицима појединце, разумети.

Реч има народни посланик г. Војислав Јањић.

Др. Војислав Јањић: Господо, догађај о коме је овде реч, десио се 19 августа. Г. срески начелник, разуме се, његов извештај је неверан, каже, да сам ја хтео да држим збор у манастиру Љубостињи. Откуда је г. срески начелник знао, да ћу ја доћи уопште тамо и да ћу држати збор у манастиру Љубостињи? И да је био тај случај да је знао, ја сам, господо, имао право да држим збор. Тамо је био велики сабор на који сам ја још као дете од 10 година долазио увек када сам био у близини и ја сам тамо пошао са државним аутомобилом на коме је била државна застава. . . . (Милан Лазаревић: Је ли си пријавио збор?). . . . Нисам ни дошао до збора, а камо ли да га пријавим.

На мосту на Морави брутално сам заустављен. Г. Претседник скупштине говорио је, да полицијске власти могу друкчије радити, и ако газе закон, нека га газе у рукавицама. Могла је доћи полицијска власт па ме интернирати у стану, а не понижавати мене и моју породицу, мој углед народног посланика и претседника Одбора за доношење Конкордата на онако бруталан начин о коме сам малопре говорио.

Иста ситуација била је и у Трстенику. Као по некој шаблони, по некој шеми: стоји жандар са револвером, зауставља аутомобил са државном заставом скупља се, господо, цела варошица, — и на

крају жандарм брутално стаје на папучу од аутомобила и наређује шоферу: Вози код среског начелника!”

Долазим код среског начелника и ту бивам задржан два, два и по до три сата. Г. срески начелник каже ми, да има наређење, да ми по сваку цену спречи одлазак на сабор и показује спремљене пушке у спремљену муницију, коју мора употребити ако се ја кренем ма где на леву обалу Мораве.

Истина је да сам остао у Трстенику и да сам после подне у црквеној порти у Трстенику одржао збор. Народ је хтео — било је око десетак хиљада људи — да цео дође у Трстеник и да ме насилно преведе преко Мораве. Али наш посланички друг, архимандрит Никон казао је народу да остане, а да ће он доћи да види шта треба урадити и дошао је код мене те смо се споразумели да не би пала невина људска крв, а можда и наше главе, да народ не долази у Трстеник.

Жалио сам се и Претседнику Народне скупштине и Краљевским Намесницима, јер сам сматрао да сам био лишен слободе и да ми је била ограничена званична слобода кретања и да је, господо, погажен Устав и Закон о пословном реду у Народној скупштини. Влада г. Стојадиновића, која хоће да чува Устав, која стоји на становишту да не треба мењати Устав, да се он не може мењати, добро би учинила да га поштује онако како треба Устав да се поштује.

Претседник Стеван Ђирић: Господо народни посланици, г. др. Војислав Јањић, упутио ми је даље ово питање:

„Ноћу 5 и 6 септембра ове године допутовао сам у Београд из Крагујевца. Како је аутомобил био због рђавог времена јако укаљан, шофер је по моме одобрењу сместио аутомобил у гаражу „Централ”, да би се у току ноћи опрао и био спреман да ме вози на реви трупа, који се вршио на Бањици на дан рођења Њ. В. Краља Петра II. Око три сата ноћу упала је полиција у гаражу, насилно одузела аутомобил и одвезла незнано куд. На мој протест код Господина Потпретседника Народне скупштине, шта је са мојим аутомобилом, одговорено ми је, да Претседништво Народне скупштине не зна где се налази мој аутомобил. После три дана видео сам да се мојим аутомобилом вози г. Војко Чвркић, Потпретседник Народне скупштине.

Вама је, Господине Претседниче, познато да је Народна скупштина са Вашом сагласношћу одобрила, да Претседник Финансијског одбора има свој аутомобил. Даље Вам је познато, да сам ја и данас Претседник Финансијског одбора, па Вас стога молим, да ми изволите у првој наредној седници Народне скупштине одговорити:

1) Је ли Вам позната ова насилна отимачина аутомобила Народне скупштине бр. 293 од стране агената Управе града Београда?

2) Је ли Вам познато да је г. Војко Чвркић, потпретседник Народне скупштине, насилно присвојио аутомобил, који је стајао на расположењу претседнику Финансијског одбора? Изволите примити, итд.”

Господо народни посланици, после ова два питања која је поставио г. др. Војислав Јањић, и којима се не може одрећи велика замашност, мислим да би најбоље било да смо се Господин

Јањић и ја споразумели, да он ово кратко питање повуче, јер је ствар сасвим проста. Допустите ми да је прикажем хронолошким редом. Господин др. Јањић замолио ме је у своје време да дам тај аутомобил на оправку, јер је био доста кваран. (Гласови: Па зар нов аутомобил већ кваран?) Ја сам му обећао, господо народни посланици, да ћу то учинити. (Удворани граја). Ја вас молим, господо народни посланици, да имате у виду да сам ја данас много говорио и да имам још много да говорим, и да мој физикум неће моћи издржати ако будем морао да се надвикујем са Народном скупштином.

Ја сам г. народном посланику обећао да ћу одмах дати аутомобил на оправку, и то обећање, можда ћете се овоме чудити — желео сам да одмах извршим, што иначе није обичај. Зашто сам желео да одмах извршим то обећање? Прво зато, што ме је г. колега молио, а друго, што сам се бојао за његов живот... (Смех у дворани)... и треће, зато што смо живели у оном времену кад су се ситнице толико увеличавале, *fama crescit eundo*, па сам се бојао да се не догоди несрећа. Јер тада би се рекло: ето, молио је Претседника Народне скупштине да му оправи аутомобил а он то није хтео да учини. (Граја и смех у дворани). Господо народни посланици, ... (Глас са левице: То је софистика!) То никако нисам хтео да ризикујем, јер би се веровало, као што је се веровало и у многим другим случајевима када се од ситнице правиле велике ствари.

Господо народни посланици, немојте заборавити да смо живели тада у психози, да је била довољна најмања ситница, па да се учини вероватно да је човек урадио оно, што није хтео и што човек хладнога расуђивања апсолутно не би веровао.

Ја сам после тога отишао на летњи одмор а мене је замењивао г. Маркић који није знао да постоји наређење да се аутомобил има оправити. Али г. потпретседник Маркић знао је нешто друго што ја нисам знао и сад се компликује читав ствар. Господа потпретседници, сва тројица, један сада седи на министарској клупи, у свом ужем кругу резоновали су овако: Није право да Претседник Финансијског одбора и Претседник Административног одбора имају по аутомобил а нас три потпретседника да имамо један заједнички ауто. (Граја у дворани). И у томе ми, господо, морате допустити да је природан ред у политичкој каријери, да се прво постане посланик, па члан Административног одбора, па претседник Административног одбора, па потпретседник Народне скупштине, па министар. Потпретседник Народне скупштине вишега је ранга него ли претседник једнога одбора скупштинског и господа потпретседници мени су поднели једну претставку у томе погледу. Шта се догађа? Кад је г. Маркић замењивао мене, он је мислио да може оно што су они желели да реши у своје делокругу, и решио је да се аутомобил стави потпретседништву на расположење.

Господо народни посланици, када сам ја донео решење да се аутомобил да на оправку, онда нисмо могли лако доћи до аутомобила јер се шофер од 19 јула није јављао у Скупштину и за читав месец дана нико није знао где се шофер налази. Шофер се био одметнуо. Ја сам тада издао наређење овако: да се шофер отпусти из службе Народне

скупштине и да му се аутомобил одузме, њему а не Претседнику Финансиског одбора, пошто шофер није више био службеник Народне скупштине. Али сам притом рекао и ово: ако се у аутомобилу налази Претседник Финансиског одбора или ко од чланова његове уважене фамилије, или ако би се налазио у гаражи Патријаршије, да се аутомобил не дира. Због тога је протекло много времена док је пронађен тај аутомобил, јер се он није смео одузети нити од Претседника Финансиског одбора нити од чланова његове уважене фамилије нити из Патријаршије. И тек када се аутомобил налазио у гаражи онда је Претседништво могло доћи до свога аутомобила да га пошаље на оправку. Мој колега г. Маркић дознао је међувремену за моју одлуку и кад сам му рекао да сам наредио да се да аутомобил на оправку, он ме је сам замолио да повучем његову одлуку коју је он у незнању донео, мислећи да на тај начин реши питање потпретседничког аутомобила. И сад је настала опет компликација, компликација достојна хумора нашега славнога Нушића, Чехова и нашега колеге Јањића. Наиме, сад је требало узети ауто од потпретседника г. Чвркића. А г. Чвркића није било лако ухватити, пошто није био у Београду. Али на крају крајева, ауто је дошао на своје место, дошао је у гаражу да се оправи, а Претседништво Народне скупштине добило је љубазно писмо, да ће оправка коштати око 14.000 динара и да ће оправка трајати око 18 дана.

Господо народни посланици, има још једна ствар, која ме је понукала да овако питање решим, а не само молба г. Претседника Финансиског одбора др. Јањића, а то је ово. Када сам ја видео да у овој Скупштини ничу аутомобили, сад смо дошли већ до трећега, сматрао сам за своју претседничку дужност да саставим један Правилник по коме су аутомобилима одређени трошкови за бензин, јер иначе претила је опасност да ти аутомобили буду опет много скупи.

И сад, господо народни посланици, испоставило се, да је специјално овај аутомобил био врло жедан, јер је попио у половини августа онај бензин који је требало да добије чак у месецу новембру. Према томе, господо народни посланици, ја мислим да по потрошњи овај аутомобил заслужује да дође једном у пристаниште мира и спокојства, тим пре што је и по километражи тај аутомобил, за неколико месеци откако је купљен, прешао преко 30.000 км. А то је више него што је мој ауто прешао за све време откако сам постао и Министар просвете и откако сам Претседник Народне скупштине!

Према томе, ја мислим да овоме аутомобилу нити је ускраћен бензин нити километража, па, према томе, молим г. Јањића, да овога пута нађе у себи другу своју страну, која нам је свима толико симпатична, да уме покадак да гледа на догађаје како треба, да гледа са хумором, који је њему толико својствен, па да не прави питање после она два озбиљна момента, о којима сам малочас говорио и о овоме аутомобилу, јер у решењу да се овај аутомобил оправи ништа ме друго није руководило до жеља да изађем на сусрет захтеву г. Јањића и жеља да уштедим мало на бензину.

Има реч г. Војислав Јањић.

Др. Војислав Јањић: Господо народни посланици, ја не желим и нисам желео да говорим о ау-

томобилу, него о гажењу закона и да заштитим једног слабог човека, мога шофера, који заштите нема. Докле ја могу да се борим противу полиције, дотле он не може, јер онога момента кад сам ја ухапшен, ухапшен је и мој шофер, потпуно невин, јер ако сам ја крив, шофер није ништа крив, а отет је аутомобил од стране агената Управе града који припада Народној скупштини. Тај несрећни шофер лежао је ни крив ни дужан 21 дан у затвору, где је озебао и пропао и сад се налази тешко болестан. Поред тога што је тешко болестан, отиуштен је и из службе те ми, неколико његових пријатеља, помажемо га, да може у животу само да остане.

У томе је ствар, и зато што је аутомобил отет од стране агената, у томе је поента. Да је мени Претседник Народне скупштине јавио да вратим аутомобил, ја бих га вратио.

Претседник Стеван Ђирић: То Вам је јављено, г. Јањићу, то сте узели на знање.

Др. Војислав Јањић (наставља): То мени није јављено. Да је мени јављено, ја бих аутомобил одмах вратио. Ја сам јуче добио акт, да ми се аутомобил враћа, и ја Вам захваљујем, пошто ми он неће више требати.

Нисам задовољан одговором и жалим што је онако поступљено према једном сиромашном шоферу, а то опет пада на рачун г. др. Корошеца.

Претседник Стеван Ђирић: Господо народни посланици, аутомобил је враћен г. Јањићу, не с обзиром на то што стојимо пред непосредним бирањем Претседника Финансијског одбора, него зато што сам својим решењем одлучио да један аутомобил припада првом потпредседнику, један претседнику Финансијског одбора, а трећи, то нека чују сва господа која мисле да се кандидују за претседника Административног одбора, да стоји заједнички на расположењу г. г. потпредседницима Народне скупштине и претседнику Административног одбора.

Народни посланик г. Војислав Лазић поставио ми је ово кратко питање:

„Господине Претседниче,

На седници Народне скупштине одржаној на дан 23 јула т. г. већином гласова усвојен је Конкордат, закључен између наше државе и Свете Столице у Риму.

По § 66 Закона о пословном реду у Народној скупштини, Ви сте били дужни да Конкордат одмах пошаљете Сенату на даљи рад, у смислу чл. 64 Устава.

Међутим, после закључене скупштинске седнице Народне скупштине, истог дана када је Конкордат изгласан, Претседник Краљевске владе дао је јавности једну изјаву, по којој он неће Конкордат износити пред Сенат за дуже време, наводећи за разлог да жели покушати измирење са православном црквом, док међутим ја мислим да је задржавање Конкордата и његово нешиљање у Сенат био други разлог, а не онај који је Претседник Краљевске владе изјавио.

Сем ове изјаве, Претседник Краљевске владе дао је и другу изјаву преко јавности пре неколико дана, по којој Конкордат скида са дневног реда.

Оба две ове изјаве за Народну скупштину су нејасне, а нејасне су и за цео народ, у томе, да ли је овај Конкордат остао неважећи и потпуно бес-

предметан за нашу државу и за Народно претставништво.

Стога, а да овај Конкордат не би био поново стављен на дневни ред пред Сенат, Народна скупштина треба да буде потпуно обавештена о судбини Конкордата.

Стога молим Господина Претседника, да ми у првој наредној седници изволи одговорити на следећа питања:

1) Постоји ли званичан захтев од Претседника Краљевске владе, упућен Народној скупштини, о повлачењу Конкордата са дневног реда и у каквом смислу?

2) Како Господин Претседник тумачи изјаве Претседника Краљевске владе о повлачењу Конкордата са дневног реда?

3) Где се сада Конкордат налази? итд.”

Господо народни посланици, ја ћу одговорити обрнутим редом; прво на треће питање: где се сад Конкордат налази?

Налази се пред Сенатом Краљевине Југославије, јер ја сам по дужности, коју ми Устав и Закон о пословном реду у Народној скупштини прописују, а које је г. Лазић навео у свом питању, одмах истога дана послао Конкордат на даљи рад у Сенат Краљевине Југославије.

Према томе, господо народни посланици, отпада и ово друго питање. Пред Скупштином нити постоји, нити може постојати званичан захтев Претседника Краљевске владе да га скине са дневног реда, јер Скупштина је са Конкордатом свршила и послала га у Сенат тако да и у том погледу све што је потребно г. Претседник Краљевске владе може да уради са Сенатом Краљевине Југославије.

На треће питање, како ја тумачим изјаву Господина Претседника Краљевске владе о Конкордату, ја вас морам потсетити на оно што сам мало час рекао. Ја мислим да није ово место са кога бих ја требао да дајем своја лична мишљења, а с друге стране мислим да је изјава Господина Претседника Краљевске владе јасна за сваког, ко хоће да му је јасна, и мислим да пошто ми није ни дужност ни право да дајем коментар изјавама Краљевске владе, да могу и преко ове треће тачке прећи на дневни ред, сматрајући је беспредметном.

Реч има народни посланик г. Војислав Лазић.

Војислав Лазић: Господо народни посланици, Конкордат је изгласан у Народној скупштини око 6 часова после подне на дан 23 јуна. Сутрадан, у новинама, ми смо прочитали један говор Господина Претседника Краљевске владе одржан пред Клубом ЈРЗ у коме је он, поред великог благодарења господи посланицима који су Конкордат изгласали, поред признања јунаштва њиховог, рекао да тај Конкордат ипак неће да пошаље у Сенат, додавши, да кад је Конкордат могао две године стајати на његовом столу, може стајати још неколико месеци, како би постигао споразум са православном црквом. То смо ми прочитали у новинама и свакако да је то његова изјава. Према томе, Конкордат није послат Сенату. Међутим, сад нам г. Претседник Скупштине каже да је послат Сенату. Зато ми морамо да се питамо, шта је овде у ствари. Претседник Владе каже: неће га послати, а Претседник скупштине каже да га је послао Сенату. Дакле, њих двојица се не слажу у својим изјавама. Један говори једно а други говори друго. Сем овога имамо једну нову изјаву Господина

Претседника Владе од 10 октобра ове године, објављену у свима листовима, у којој он каже овако:

„Пошто је усвојен у Народној скупштини пројекат Закона о Конкордату требао би сада да дође на решавање пред Сенат. Још оног истог дана, 23 јула, када је Конкордат био примљен у Народној скупштини, ја сам изјавио, да ми сви морамо желети да Конкордат прође у једној лепшој и помирљивијој атмосфери у народу. Доношењем Конкордата, додао сам, не сме бити поремећен верски мир у нашој земљи. И онда сам закључио своју изјаву тиме, да Краљевска влада неће изнети одмах Конкордат пред Сенат на даљи рад.

У погледу Конкордата прилике се нису измениле у томе правцу да бих и ја требало да мењам своје гледиште, изнесено пре два месеца.

Остајући доследна том гледишту, Краљевска влада неће износити Сенату на претрес и решавање предлог Закона о Конкордату.”

Господо, ова је изјава врло компликована, ова је изјава нејасна а Народна скупштина и цела земља морају да буду тачно обавештени о судбини Конкордата, или, другим речима, о судбини народа и државе коју ће судбину народ и држава имати после кад се озакони Конкордат. Ла би се томе учинио крај једанпут, ја тражим да Господин Претседник на меродавном месту изјави да се тај Конкордат уништава и да тај Конкордат постаје апсолутно неважећи, иначе нећемо, не можемо и не смемо веровати његовој изјави датој преко штампе.

Може бити да га сад неће изнети, али ко нам јамчи да га неће изнети после пола године.

Према томе, господо, ми се не можемо задовољити изјавом господина Претседника Народне скупштине, јер и његова изјава је тако нејасна да нам не даје никаква доказа шта ће бити са Конкордатом. Тако исто и последња изјава Претседника Владе дата штампи, не може нас уверити да је Конкордат од Владе оглашен као неважећи.

Али овде има једна ствар коју хоћу нарочито да констатујем. После ове последње изјаве г. др. Стојадиновића, дата штампи 10 октобра т. г., г. др. Стојадиновић не може да остане на власти (Граја и узвици: Охо!) Г. др. Стојадиновић је у овој својој изјави признао, да је он изношењем Конкордата у Народној скупштини завео у земљи немиру и поремећај у верским односима у земљи. Он је ово признао тиме, што је пред својим клубом после изгласаног Конкордата у познатом говору рекао, поред осталог, и ово: „Не сме бити поремећен верски мир у нашој земљи доношењем Конкордата”, — а завршио је свој говор тиме: да Краљевска влада неће изнети одмах Конкордат пред Сенат на даљи рад. А у последњој изјави његовој датој преко штампе, каже: „Да у погледу Конкордата прилике се нису измениле у томе правцу да би и он требало да мења своје гледиште изнесено пре два месеца”.

У чему се нису прилике измениле? Заведен је у земљи усвајањем Конкордата један верски неред, једно револуционарно стање у погледу наше вере, и то се стање заиста, господо, није променило. То је господин Претседник Владе у својој изјави признао, и ја се питам, кад је он са доношењем Конкордата пред Народну скупштину очигледно у на-

роду насео, очигледно крахирао и очигледно пропао, онда по коме праву он може и даље да седи на претседничкој и министарској столици, кад је јавно признао да је Конкордатом заведена међуверска мржња и међуверски немир, и да је то стање остало и данас. Он је, господо, у својој последњој изјави признао три факта. Признао је прво, да је завео неред и верски немир у земљи, друго, да је и сад после два месеца исто стање у земљи да тај међуверски немир и међуверска мржња и данас постоји, и треће, да зато што ни после два месеца ред није повраћен повлачи Конкордат. Значи, да повлачење Конкордата не врши по својој вољи, него зато што је натеран од народа да га повуче. Господо, кад је он од народа натеран да Конкордат повуче, онда њему нема места на положају Претседника Краљевске Владе. У овој земљи, господо народни посланици, постојао је до сад обичај, да кад једна влада на једном питању пропадне, било у Скупштини, било у народу, она мора да иде кући и да уступи место оној влади која ће имати народно поверење.

Претседник Стеван Ћирић: Господо народни посланици, поводом тога што је г. народни посланик Војислав Лазић покушао да трвди да има контрадикције у мојој изјави и изјави господина Претседника Владе, ја констатујем да је нема. Ви сви знате да сам ја 23 јула, одмах пошто је Конкордат овде изгласан, по прописима Устава и закона исти упутио Сенату на даљи рад. Изјава Господина Претседника Владе потпуно се слаже са тим, јер Господин Претседник Владе и није хтео ништа друго да изјави него то да се Конкордат у Сенату неће стављати на дневни ред. Ту, дакле, нема никакве контрадикције.

Има реч Претседник Министарског савета г. др. Милан Стојадиновић да одговори на кратко питање народног посланика г. Манфреда Паштровића.

Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова др. Милан М. Стојадиновић: Господин народни посланик Манфред Паштровић упутио ми је кратко питање које је у вези са пресудом изреченом над капетаном трговачке морнарице Шољаном, осуђеном по Закону о заштити државе.

Господин народни посланик је ставио своје питање у три тачке и, на крају, изјавио жељу да му на ово питање дам одговор на првој седници пленума.

Ја се врло радо одазивам жељи народног посланика г. Паштровића и прописима Закона о пословном реду у Народној скупштини, али жалим да данас нисам у материјалној могућности да уђем у мериторан одговор по овоме питању. Питање је написано 12 октобра и, као што ће г. народном посланику бити познато, ја сам у том времену био на службеном путовању ван земље, у иностранству, одакле сам се вратио тек јуче, и према томе нисам био у материјалној могућности да прикупим податке за одговор на ово питање. Стога молим г. Паштровића да се за данас задовољи овим мојим једино могућим одговором. (Пљескање).

Потпретседник Фрањо Маркић: Има реч г. Манфред Паштровић.

Манфред Паштровић: Господо! народни посланици, ја сам упутио ово питање на Господина Претседника Владе, али г. Претседник Владе није прочитао читаво моје питање. Ја сам ово питање о осуди капетана Шољана упутио г. Претседнику у вези са реконструкцијом његове Владе. Пошто морам да признам да је и г. Претседник Владе био на службеном путовању у иностранству, ја концидирам ово што је он изјавио и морам да се задовољим овим моменталним његовим одговором, јер сам овај упит је толико далекосежан да мора о њему да се води рачуна и да се мора дати времена да се прикупе сви потребни подаци за одговор, који сам ја цитирао. Стога ја и узимам до знања изјаву г. Претседника Владе али са уверењем да ће ми он у новом заседању дати одговор, јер ћу га ја поновити. А поновићу га баш у интересу добро схваћених интереса народа, ради кога је он, по писању „Самоуправе“, и реконструисао своју Владу.

Потпретседник Фрањо Маркић: Прелазимо на дневни ред.

Прва тачка дневног реда (др. Лука Шошки: Молим за реч да говорим о повреди Пословника). Ви се г. посланиче, нисте јавили за реч на време, него сте се јавили кад сам ја већ изјавио да прелазимо на дневни ред. (др. Лука Шошки: Ја хоћу да говорим о повреди Пословника која је сада учињена, а не о некој ранијој, и зато имам права да добијем реч!) Реч има народни посланик г. др. Лука Шошки.

Др. Лука Шошки: Господо народни посланици не би имало смисла да ми председавајући даде реч тек после исцрпеног дневног реда, јер се мој приговор на повреду Пословника односи баш на овај дневни ред.

Господо, ради се о овоме. На дневном реду данашњег скупа јесу: Претрес извештаја Одбора за проучавање законског предлога о правима носиоца ордена Карађорђевог звезде са мачевима и претрес извештаја Одбора за молбе и жалбе. Ради се, господо, о законима који се предлажу Народној скупштини. Ниједан од тих закона, односно законских предлога, нису народни посланици по прописима Закона о пословном реду добили. (Повици: Јесу!) Нису!

Господо, када сам ја већ једанпут тражио да се по § 53 Закона о пословном реду законски предлози на време штампају и раздају народним посланицима, онда ми је председавајући господин Ђурић одговорио да је то са техничких и материјалних разлога обустављено, него да законске предлоге имамо у стенографским белешкама Народне скупштине.

Међутим, овај пут не може се Председништво Народне Скупштине позвати на стенографске белешке, јер тих законских предлога ни тамо нема. (Александар Дачић: Има!) Нађите их, господине Дачићу, Ви!

У билтену Народне Скупштине од 23 јула 1937, то је онај закључни дан, где је овај дневни ред предложен, имате на страни 249 само предлог закона о изванредној државној помоћи Савићу Обрену, док предлог закона о изванредној помоћи Хаџи-Ристићу и Бабићу удови Софији и др. те о Карађорђевој звезди са мачевима у томе билтену нема. Само су оштампани извештаји тих Одбора.

Господо, немојте мислити да су установе, које категорички налажу, да се предлог закона штампа и разда народним посланицима, да су те установе без свог резона. Пред нас ће доћи ствари о којима ми немамо ни појма, и дозволите, господо: како ћемо ми о нечему одлучивати савесно, ако о ствари немамо ни појма? Ја питам: какву сврху има овако гажење Пословника?

Зато ми нисмо у могућности да говоримо и одлучујемо о стварима о којима се овде ради, јер нам није дата могућност да свестрано испитамо њихов положај да ли је ко вредан помоћи; да ли је потребит; нисмо у стању да просудимо њихов положај када само неко од другова прича о нечијим врлинама, што ми можемо али не морамо веровати.

То је једно. Друго, ја знам да има још на хиљаде молби и жалби које нису решене. Чуо сам код онога пређашњег решавања извештаја Одбора за молбе и жалбе, да су пропуштени да дођу у тај законски предлог многи и многи који су хиљаду пута потребнији да добију помоћ него они који су је добили. Па тако се може догодити и сада. И зато, да не дуљим, овде је очито повређен Закон о пословном реду у својим одредбама, најпре § 53, који одређује да ће у исто време кад се добије један законски предлог Претседник одредити да се исти штампа и разда свима народним посланицима, што није учињено. Повређен је, даље, пропис § 54, друга алинеја, која каже да се претрес о једном законском предлогу може отворити тек пошто протече 24 сата од када је раздан одборски извештај. Повређен је дакле и овај законски пропис, јер смо ми тек јутрос добили овај извештај, а од јутрос од 8 сати, узмемо уредовно време, па до сада протекло је свега 5 сати. Зато је, господо, уз овај приговор на повреду Пословника стављам уједно и предлог: да се овај данашњи дневни ред не претреса сада него да се уредовним и законским путем одреди када ће овај дневни ред доћи на претрес.

Потпретседник Фрањо Маркић: На ова излагања господина предговорника част ми је известити Народној скупштини да су извештаји за оба ова законска предлога раздвојени господи народним посланицима на последњој седници од 23 јула. (Александар Дачић: И сви ти законски предлози оштампани су у целини у стенографским белешкама још пре 23 јула, само то г. Шошки не зна!). Ипак да се не би догодило да неки од господи посланика не би били обавештени о садржини тих законских предлога и извештаја, од стране Председништва наређено је те су оба ова законска предлога и извештаја о њима раздвојени г. г. народним посланицима и јуче. Према томе, не могу никако ставити на решавање предлог г. предговорника да се ови законски предлози одложе за другу седницу. Зато прелазимо на дневни ред.

Прва је тачка дневног реда: Претрес извештаја Одбора за проучавање законског предлога о правима и повластицама одликованих Карађорђевог Звездом са мачевима за заслуге и осведочену храброст у ратовима.

Реч има извештај г. Сава Микић.

Извештај Сава Микић: Господо народни посланици, извештај Одбора за проучивање законског предлога о правима и повластицама одликованих Карађорђевог звездом са мачевима за заслуге и осведочену храброст у ратовима гласи:

„НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ

Одбор за проучавање предлога Закона о правима и властима одликованих орденом Карађорђевог Звезде са мачевима за заслуге и осведочену храброст у ратовима, на својим седницама свестрано је проучио упућени му законски предлог, и у току рада учинио следеће измене и допуне:

У § 1 у првом реду брише се реч „особито”, у другом реду бришу се речи „држављанина Краљевине Југославије” а после речи „са мачевима” долазе нове речи „официрским или војничким”.

У § 2 у четвртном реду место речи „урезати у спомен-плочу” долазе нове речи „сходним начином очувати потомству”.

У § 3 у другом реду после речи „болницама” долази нова реч „бањама”. У истом реду брише се слово „у”, и у последњем реду брише се слово „и”. Напослетку додаје се нови став, који гласи: „На случај да се лече код куће, имају право на бесплатне лекове”.

У § 4 после речи „права” додаје се нова реч „доживотно”, а после речи „подвоз” додаје се реч „на”, између речи „државним железницама” додају се речи „и самоуправним”. После речи „другој” додаје се реч „класи”, место слова „и” долази слово „а”. У истом ставу бришу се последње речи „првој класи” и додаје се нова реченица „у државној експлоатацији у првој класи”.

У другом ставу, други ред, реч „чиновници” замењује реч „службеници”, а после речи „повластицу” долазе речи „на горе означену”, и напослетку додаје се нова реченица која гласи „с правом на класу коју желе”.

§ 5 мења се и гласи: „Земљорадницима и осталима, који су сиромашног имовног стања, као и породицама оних, који су погинули или умрли, а сиромашног су стања, ако већ нису добили земљу, доделиће им се у својину по 5 хектара зиратне земље, под обавезом да ту земљу не могу отуђити за време од 10 година, а после тога добивају је у својину”.

У § 6 у првом ставу брише се последња реченица, и дадаје се нова, која гласи: „Општине и друга самоуправна тела дужна су првенствено примати у службу одликоване”. Други и трећи став овог § брише се.

§ 9 постаје § 7.

§ 10 постаје § 8 и у првом реду после речи „државни” долази реч „самоуправни”. Последња реченица брише се и замењује са новом која гласи: „Преволе се на пензију по најновијим законима, чим овај Закон ступи на снагу”.

У § 11 који постаје § 9 додаје се на послетку нови став, који гласи: „Свима лицима одликованим овим орденом, сво време проведено у рату на војној дужности, признаје се у ефективне године државне или самоуправне службе”.

У § 12 који постаје § 10, у петом реду, после речи „десет година” долази нова реченица, која гласи: „У стварном ефективном трајању, у смислу прописа §§ 113 и 118 Чиновничког закона, а у претпоследњем реду после речи „ресорног министра” долази нова реченица, која гласи „са важношћу од 1 априла 1938 године”.

§ 13, 14 и 15 бришу се.

§ 16 постаје § 11 у коме се други став мења и гласи: „Ова награда ће се издавати месечно унапред, а на исти начин као и принадлежности активних чиновника, односно пензије државних пензионера, и то почев од 1 априла 1938 године.”

§ 17 постаје § 12 и као нов гласи: „Породице одликованих, који су погинули или умрли у ратовима, као и породице оних, који су као одликовани умрли до доношења овог закона, или после доношења овог закона, имају право на пријем горње награде у истом износу и на исти начин.

§ 18 постаје § 13 и додаје се нови став, који гласи: „Ова награда не важи за породице одликованих, који би се оженили после доношења овог закона, сем ако обудове”.

§ 19 постаје § 14 и у првом реду реч „ни” замењује се са словом „и”, бришу се речи „онда ће”, и место „§ 16” долази „§ 11”. Напослетку додају се речи „до смрти”.

§ 20 постаје § 15 и као нов гласи: „Деца одликованих ослобођавају се свих такса и школарина за време њиховог школовања, у свима државним и самоуправним школама до завршетка истих.

Деца одликованих примаће се пре свију кандидата за питомце у војне и остале државне школе, као и за државне питомце на страни, а по свршеној школи примаће се у државну, односно самоуправну службу првенствено.”

§ 21 брише се.

— § 22 постаје § 16 и под 1./ после речи „извршена” долази реч „бесчасна”. Под 2./ брише се последња реченица, која гласи: „или се одселила на стално становање ван отаџбине, односно која то учини за време уживања новчане награде”. У другом ставу под 2./ брише се последња реченица „односно од дана одселења на стално становање ван отаџбине”. Трећи став под 2./ брише се. Под 3./ пре речи „породице” долази реч „чланови”. Други став се брише, а трећи став под 3./ постаје нов под 4./

§ 23 постаје § 17 и у првом реду после речи „закону” долази нова реченица: „од дана пријаве заинтересованог лица поднете”. У последњем реду овога става место „§ 22” долази „§ 16” и нове речи „и то”. У ставу под в./ после речи „удаје” додаје се слово „и”, а на крају нова реченица која гласи: „ако се нису удала”. Под г./ у другом реду после речи „година” долази слово „а”, и у трећем реду место речи „односно” долази реч „или”, и на крају истог става додају се нове речи „или смрти”. Став под д./ брише се.

§ 24 постаје § 18 и у четвртном реду после речи „команди” долази реч „свога”, а после речи „округа” долази нова реченица, која гласи: „са доказом о одликовању”. У другом ставу, други ред, бришу се речи „регулисали и”, а у трећем реду бришу се речи „они ће” и замењују се речима „поднеће решења која”, и напослетку додају се нове речи „по овом закону”.

§ 25 постаје § 19 и у првом реду после речи „додељивање” долази реч „новчане”; брише се реченица: „Против овог решења има места жалби итд.” све до краја, и додаје се нова која гласи: „а за остале привилегије надлежни министри.”

§ 26 постаје § 20 у коме се у другом ставу, први ред, после речи „ово” додаје нова реч „намерно”. Трећи став брише се, као и у четвртном ставу последња реченица: „а против тога решења итд.”

§ 27 постаје § 21 и у петом реду брише се „§ 26”, а у последњој реченици овога пасуса место „§ 25 и § 26” долази „§ 19 и § 20”.

§ 28 постаје § 22.

§ 29 брише се.

§ 31 постаје § 23.

§ 30 постаје § 24 и у другом реду место речи „награда” долази реч „жалбе”.

§ 25 је нов и гласи: „Министри и надлежне власти дужне су у року од 15 дана издати моли-оцу решење, које он тражи на основу овог зако-на, рачунајући од пријема молбе којом тражи ре-шење.

У случају да надлежни министри не поступи по овом закону заинтересовани има право тужбе Државном Савету у року од 30 дана, а Државни Савет ће донети своје решење у року од 30 дана, рачунајући од дана пријема тужбе”.

Одбор је на својим седницама усвојио и ова

Прелазна наређења

§ 26 — Удружење носиоца Карађорђевог Звезде са мачевима, официрског и војничког реда, са седиштем у Београду, основано 1935 године, докле буде постојало и радило у смислу и духу својих правила, одобрених са бр. 5943 од 1-IV-1935 год. Министарства унутрашњих послова, сматра се као претставник свих лица одликованих овим орденом, односно њихових породица и њихових права утврђених овим законом.

§ 32 постаје § 27.

§ 33 постаје § 28 и у другом реду после речи „закон” долазе речи „од 1 априла 1931 год.”, бришу се последње речи „донет 1-IV-1931 год.” и додаје се нова реченица која гласи: „но с тим, да стечена права по том закону теку док не почну тећи права по овом закону”.

Додаје се нови § 29 који гласи: „Овај закон ступа на снагу кад га Краљевски Намесници потпишу, а обавезну снагу добија кад се обнародује у „Службеним новинама”.

Одбору је част предложити Народној скупштини предлог Закона о правима и повластицама одликованих орденом Карађорђевог Звезде са мачевима за заслуге и осведочену храброст у ратовима, са горњим изменама и допунама, да га изволи у целости усвојити.

За известиоца од стране одбора одређен је г. Сава Микић, народни посланик.

Београд, 8 јула 1937 год.

Претседник одбора,

Стеван А. Јанковић, с. р.

За секретара,

Борисав Живадиновић, с. р.

Чланови:

Велимир Милијановић, с. р., др. Никола Шијак, с. р. Миленко Глишић, с. р., др. Љутица Димитријевић, с. р., Сава Микић, с. р., Владимир Типица, с. р., Милован Лазаревић, с. р., Анте Ковач, с. р., Чедомир Захарић, с. р., Милан Љ. Голубовић, с. р., Игњат Стефановић, с. р.

Господо народни посланици, има још један накнадни извештај Одбора, који гласи овако:

„НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ

Одбору за проучавање предлога закона о правима и повластицама одликованих орденом Карађорђевог Звезде са мачевима за заслуге и осведочену храброст у ратовима на својим седницама од 14 и 15 јула текуће године претресао је поново законски предлог и према томе част му је поднети накнадни извештај о изменама и допунама горе поменутог законског предлога.

Законски предлог добија нов наслов и гласи: „Закон о одликовањима орденом Карађорђевог Звезде са мачевима”.

Код § 1 у почетку долази нова реченица и гласи: „За осведочену храброст и за нарочите заслуге у ратовима”, после речи „признање и” долази нова реч „своју”, речи „официрским или војничким” замењују се речима „официрског или војничког реда”.

У § 2, првом реду, после речи „овога” долази реч „јавног”, друга реченица замењује се реченицом: „најхрабрији међу храбрима”, у последњем реду реч „очувати” замењује се речју „сачувати”.

§ 4 брише се и долази нов који гласи: „Одликаним овим орденом Министар саобраћаја одобриће правилником о повлашћеној возњи бесплатан подвоз на државним железницама као и на бродовима у државној експлоатацији.

§ 5 брише се.

§ 6 замењује се са § 5 и гласи: „Код пријема у државну службу одликовани имају под једнаким условима првенство према осталим кандидатима.

Општине и друга самоуправни тела дужна су под истим погодбама првенствено примати у службу ове одликоване”.

§ 7 постаје § 6.

§ 8 постаје § 7 и као нов гласи: „Државни и самоуправни службеници и активни официри, одликовани овим орденом, а пензионисани по старим законима, превод се на пензију по новим односним законима од дана 1 априла 1938 године.

Све ово важи и за породице погинулих и умрлих”.

§ 9 постаје § 8.

§ 10 постаје § 9.

§ 11 постаје § 10 и у другом реду место „четири хиљаде и осам стотина динара” долази „три хиљаде и шест стотина динара”.

§ 12 постаје § 11.

§ 13 постаје § 12.

§ 14 постаје § 13 и додаје му се нови став који гласи: „Ако родитељи не живе у заједници са удовом или децом покојниковом, онда ће одлуку о додељивању и евентуалној подели користи по овом закону доносити Министар војске и морнарице”.

§ 21 постаје § 14.

Код § 15 у последњем ставу који се мења долази нов став који гласи: „Код једнаких услова деца одликованих примаће се првенствено за питомце у војне, остале државне школе и за државне питомце на страни, а по свршеној школи, у државну, односно у самоуправну службу”.

У § 16 у првом реду реч „право” замењује се са речју „права”, у другом реду бришу се речи „права на”. Пасус под 1 замењује се новим који гласи: „Лица осуђена на казну робије, заточења и на казну затвора са губитком часних права, односно војничке части”.

У истом параграфу под 2 у другом пасусу мењају се речи дефинитивно и долази нов пасус који гласи: „Додељивање новчане награде престаје тећи и то: За случај под 1 од дана правоснажне пресуде кривичног суда, а за случај под 2 од дана право-моћности одлуке Управне власти о иступању из држављанства, односно од дана ступања у службу стране државе”.

Под 3 у истом параграфу у првом пасусу после речи „смрти” долази реч „правоснажно”, у другом реду место речи „тога” долази реч „рата”, место речи „преудала” долази реч „преуда”, бришу се речи „или се преуда”, у истом реду брише се реч „је”, место речи „кажњена или” долазе нове речи „или после” и у последњем реду место речи „кажњена или” долазе нове речи „или после” и у последњем реду место речи „кажњена” долази реч „осуђена”.

Под 4 у истом параграфу други ред брише се реч „кажњени” и долази нова „осуђена”.

У § 17 у другом реду место речи „заинтересованог” долази реч „заинтересованог”, бришу се речи „лица поднете надлежном војном округу” као и речи „ако не наступе случајеви из § 16 овог закона и то”, под а) истог параграфа брише се реч „његове”, под в) у првом реду после слова „и” долази реч „до”, под г) у првом реду после речи „пуне” долази реч „испуњење” и даље у трећем реду после речи „умно” долази реч „оболела”.

У § 18 у трећем реду после речи „служби” долазе речи „подносећи молбу команданту”, последња реченица која гласи: „са службом у времену подношења молбе” брише се.

У другом пасусу други ред после речи „поднеће” долази слово „и” а после речи „решења” долазе речи „о томе”, реченица: „која већ имају и тако даље” брише се до краја.

§ 19 постаје нов и гласи: „Све прибављене доказе командант војног округа послаће редовним путем и најхитније Министру војске и морнарице на решење, који ће своју одлуку по молиочевом тражењу донети хитно, а најдаље у року од месец дана по пријему свих списа.

Против одлуке Министра војске и морнарице има места жалби Државном савету у року од месец дана по пријему одлуке Министрове”.

У § 20 последњи став брише се и долази нова реченица која гласи: „И одговор по постојећим законима”.

У § 21 у седмом реду после речи „Предлог” избацују се речи „команданту дивизијске области” и убацују се нове које гласе: „редовним путем”. У другом ставу додаје се напослетку нова реченица, која гласи „Све ово уосталом до детаља предвиђаће у своме правилнику за извршење овог закона Министар војске и морнарице”.

У § 22 у првом реду место речи „осигуравају” долази реч „осигурава”, а место „Врховне државне управе” долази „Министра војске и морнарице.”

У § 23 у првом реду после речи „све” долази реч „претставке”.

§ 26 постаје § 24 и као нов гласи: „Онима који су одликовани предњим орденом на фронту у Добруци, и као такви примили орден, издаће се повеља о томе када буду код војних власти доказали, било подношењем односне наредбе, било потврдом својих претпостављених старешина или ратних другова да су одликовани.”

У § 25 у петом реду после речи „претставник” долазе нове речи „и морални заштитник”.

У § 27 долази на крају последња реченица која гласи: „Као и одредбе осталих закона које су у противности са овим законом”.

Одбору је част предложити Народној скупштини Предлог закона о одликовањима орденом Карађорђевог ордена са мачевима као и овај накнадно поднети извештај, с молбом да га Народна скупштина изволи у целости усвојити.

За известиоца одређен је г. Сава Микић, народни посланик.

Београд, 15 јула 1937 год.

Претседник одбора,
Стеван А. Јанковић, с. р.

Секретар,

Велимир Милијановић, с. р.

Чланови:

Др. Никола Шијак, с. р., Владимир Тишма, с. р., Сава Микић, с. р., Живота Милановић, с. р., Чедомир Захарић, с. р., Миленко Глишић, с. р., Борисав Живадиновић, с. р., Зарија Јоксимић, с. р., Новица Поповић, с. р., Никола Јовановић, с. р., Шукрија Куртовић, с. р., Милован Лазаревић, с. р., Симо Будимир, с. р., Анте Ковач, с. р., Јован Ненадовић, с. р., Јакша Божић, с. р.”

Господо народни посланици, молим вас да ми допустите, да овом приликом и од своје стране кажем неколико речи.

Карађорђева Звезда је орден којим се одликују лица за изванредне заслуге према Краљу и Отаџбини у миру и рату. Орден Карађорђевог ордена установио је 1 јануара 1904 године велики Краљ Петар I Ослободилац као успомену на стогодишњицу Устанка под Карађорђем. Орден је са мачевима или без мачева, са амблемом „Само Слога Србина Спасавана” и „За веру и слободу 1904 године”.

Карађорђева Звезда с Мачевима је највише одликовање у нашој земљи и има четири реда.

Војнички орден Карађорђевог ордена установљен је Уредбом 25 маја 1915 године и има два реда. Сребрни и златни. По облику је исти као и официрски орден и добијају га само војници и подофицири борци.

Карађорђевог ордена Звездом с Мачевима одликовани су:

I редом: Срби: Престолонаследник Александар, Војвода Степа Степановић и Живојин Мишић. Французи: Ђенерали: Жофр, Сарај, Франше Д’Епере, Петен и Гиома; Енглези: Фелдмаршал Дуглас Хег и Џон Денти-Пинкстон; Италијани: Генерал Кадорна, Претседник владе Саландра и Министар спољних послова Сонино; Американац ђенерал Першинг; Чехословак: Претседник Масарик; Румунски Краљ Фердинанд и Престолонаследник Карол, данашњи румунски Краљ.

II редом: Срби: Војводе Радомир Путник, Степа Степановић, Живојин Мишић, ђенерал Петар Божовић; Французи: Ђенерал Кастелно, Жерар, Гуро, Анри Клодел, Жак Дрибел, Гамбета, Жорж, Имбер, адмирал Тулон Лаказ; Италијани: Пекори Ђералди, Отавио Рањи, Лујиђи Капело, Ахил Чезаро; Енглези: Вице адмирал Трубрич.

III редом: Срба 118; Француза 60; Италијана 10; Енглеза 1; пуковских застави 9.

IV редом: Срба 1146; Француза 87; Руса 11; Италијана 21; Енглеза 7; Румуна 2; Американац 1. Одликоване заставе: руска бригада 1; српских пешачких пукова 17; српских коњичких пукова 9. Одликовања српске команде: Пешадских бригада 12; артилериских пукова 4; пешадских батаљона 2; коњичких ескадрона 1; и батерија 2;

Војничком Карађорђевој звездом са мачевима: одликовано је и то златном — 1074 војника и подофицира; 37 странаца. Сребрном 1449 Срба и 836 странаца.

Доносећи овај закон Отаџбина одаје своје признање и захвалност одликованим овим орденом за осведочену храброст, примерно јунаштво и нарочите заслуге у ратовима. Извршени су статистички податци одликованих овим орденом у процентима тако, да се видело да је 47% одликованих земљорадника; официра, подофицира и каплара, војника по професији 19%; слободних занимања 9,5%; државних чиновника и осталих службеника 8,5%; и радника 16%. У Одбору су изнети примери, како су остале државе, нарочито Француска, Велика Британија, Румунија, Италија па чак и Мађарска одужиле се својим најбољим синовима из минулих ратова и да је према томе крајње време да се донесе и код нас овај Закон.

При томе не треба изгубити из вида, да су бенефиције дате овим Законом врло скромне у сравњењу са бенефицијама које су остале државе дале својим ратницима одликованим највећим орденом. Доносећи овај закон Народна скупштина тиме испуњава завет и жеље нашег великог Краља Мученика, чија је жеља увек била да народ преко својих претставника ода заслужно признање оним својим синовима, који на бојном пољу са осмехом на лицу гледаху смрти у очи, а који на својим грудима носе наше највише ратно одликовање, — Карађорђеву звезду са мачевима.

Доносећи овај закон уверен сам да Народна скупштина чини један национални акт правде и захвалности према нашим херојима, али и у исто време и један акт мудрости према нашој народној будућности.

Одавањем јавнога признања и захвалности нашим херојима и неимарима велике и уједињене Југословенске Краљевине, ми желимо тиме да јасно дамо доказа, не само садашњим већ и будућим генерацијама, да Отаџбина никада неће заборавити оне који несобично служе њеним интересима и који су и своје животе за њу залагали.

Доносећи овај закон уверен сам да ћемо погодити жељу целог нашег народа, јер се овим начином високо уздиже култ хероја, љубав и пожртвовање према Отаџбини, а сем тога, ово ће наш народ схватити као дужну захвалност својим најбољим синовима — а захвалност је највећа врлина која краси људе и народе.

А сад, господо народни посланици, допустите ми као ратнику да се само укратко осврнем на јунаке одликоване Карађорђевој звездом са мачевима. Ратни витезови, носиоци Карађорђевој звезде са мачевима, беху скелет моралне снаге и отвора у својим јединицама, за време ратног плама, за време највеће борбене хуке и то: редови и каплари у десетини; подофицири у воду; водници у чети, батерији, ескадрону и

ескадрили; командири у батаљону и дивизиону; команданти батаљона-дивизиона у пуковима а каткад и у дивизијама и команданти пукова, који у критичним тренутцима и поред све умешности и истрајности стављаху себе саме на чело својих батаљона и чета, ради обезбеђења успеха, ради прилагања и себе самих на жртвеник, за част војске и Отаџбине, за славу нације и најзад за победу дивизије и армије...

Они су: на челу својих јединица продирали у непријатељски положај и дању и ноћу водећи за собом остале;

штитили извлачење угрожених јединица: чета, батаљона и пукова, жртвујући себе ради спаса осталих, ради обезбеђења крајње победе;

под најјачом ватром непријатељске артиљерије, засути шрапнелима и гранатама, падајући један за другим под тешким ранама, одржавали ватрену моћ својих топова, држећи непријатеља у шаху;

у средини јединица истављали су своје груди одбијајући многе снажне јурише да би очували положај, да би у потпуности извршили своју тешку дужност;

на недовољно сигурним апаратима узлетали и под најтежим приликама: примали наметнуту им борбу у ваздуху, извиђали под тешким приликама дубоку непријатељску позадину, корегирали ватру своје артиљерије и вршили потребна и даљна бомбардовања, будући изложени највећим исушењима, у којима се може наћи авијатичар у борби.

Међу овима су највећи они: са искривљеним чељустима, са недостатцима делова тела — осаканени, са изломљеним ребрима, са прорешетаним грудима и са изнуреним организмом који одбрајају последње године и месеце.

Носиоци Карађорђевој звезде борили су се: са полетом, осећањем, еланом и безграничним пожртвовањем, вођени највећим отаџбинским идеалима, без рачуна, несобично.

Није ли право да се број преосталих и живих витезова, ма и након протеклих 18 година од дана уједињења, постави на своје заслужно и светло место?

Видним обележавањем ових витезова и одређивањем моралне и материјалне награде за њихова велика дела у изградњи велике и моћне југословенске државе — Мајке Отаџбине, ми, одајући им на тај начин признање и у позној јесени, у зрацима њихова живота, чинимо једно још веће дело: дајемо најбољи пример будућим нараштајима: како и колико Отаџбина цени своје истакнуте и одабране синове када устребају њихове жртве...

Нису ово били хероји само тренутака и часова. Сви овакви морали су служити као пример кроз један или више периода рата, у многобројним борбама, одликујући се вазда истрајношћу и пожртвованошћу у извршавању и најтежих задатака.

За многобројна наша историска места, у којима су слављене победе наше војске као: Куманово, Косово, Брегалница, Скадар, Црни Врх, Цер, Гучево, Космај, Битољ, Мајковац, Кајмакчалан, Груншки Вис и Добро Поље, незана су највећа имена витезова Карађорђевој Звезди с мачевима... То су оне најсветлије странице наше борбене релације, данас наше свете историје ратова за Ослобођење и Уједињење.

Највећи и најважнији део историје српског народа до уједињења испуњен је улогом, напорима и пожртвовањем династије Карађорђевића. Под именом и окриљем њеним постигнути су највећи успеси у ослобођењу и уједињењу Словенског Југа. Ти велики напори продужили су се и од дана уједињења све до данас. Они ће остати такви до бесконачности, јер су обележени крвљу великог Краља Ујединитеља.

Награђујући особено овим Орденом оне који су се највише истакли делима и пожртвовањем, и везујући ову награду са наведеним бенефицијама моралне и материјалне природе, указујемо самим тим на светле и велике заслуге националне династије Карађорђевића. (Опште бурно одобравање).

Потпретседник Фрањо Маркић: Господо народни посланици, реч има народни посланик г. Мита Димитријевић.

Мита Димитријевић: Господо народни посланици, има питања која тако дубоко леже у души народној, да таква питања треба гледати без мрве партиског схватања. Такво је свакако питање о носиоцима Карађорђевог Звезде са мачевима, а такво је било питање и о Конкордату.

Питања, која тако дубоко леже у души народној, треба осетити и поступити онда с њима онако како народна душа на њих гледа. У народној души, у питању о носиоцима Карађорђевог Звезде са мачевима, лежи један дубоки протест. И требало је, ево, готово 19 година да прође, па да се укаже она велика историјска пажња и признање свима тим витезима.

Господо, ја сам уверен да неће бити никога међу нама ко овај законски предлог неће примити акламацијом. Овај предлог примити акламацијом сувише је доцкан, али немојте да нашом акламацијом покријемо и оно што је у народној души досада био протест. Немојмо, господо, нашом акламацијом да покријемо и оно што би се могло и поправити у овом закону. Баш из разлога да се даде највише признање носиоцима, ја сам рекао витезима Карађорђевог Звезде са мачевима, баш у томе знаку треба додати неке ствари које су овде у брзини рада, може бити, превиђене или нису довољно умотрене. Господо, ја имам намеру да нарочито скренем пажњу да они људи, они наши витезови, они наши официри, подофицири и војници, сви они које је несрећна судба задесила да их је покрила црна земља са дубоком горчином у својој души да то признање нису добили за живота, њима се, господо, дугује да њиховим удовицама признамо оно што признамо и живима, а то је по чл. 7 који каже: „Државни и самоуправни службеници и активни официри одликовани овим орденом а пензионисани по старим законима, преводе се на пензије по новим, односно законима од дана 1 априла 1938 године“. Ми смо овде имали, господо, поједине удовице, чији мужеве нису били носиоци Карађорђевог Звезде, да им је то признато. Још нешто ћу рећи. Господо, 300 динара, колико се даје бедним и несрећним носиоцима Карађорђевог Звезде, није никаква велика сума. Господо, ја у томе смислу, у жељи да се то поправи, сматрам за потребно и учинићу предлог да се створи фонд носилаца Карађорђевог Звезде са мачевима. За тај фонд носилаца Карађорђевог Звезде са мачевима требало би сваке године одредити једну дотацију у буџету, из чега би се у тешким и муч-

ним временима давала помоћ, а временом подигао и један дом као што су Инвалиди у Паризу, где ће се моћи сместити живи. Ја се овде обраћам и мојој левици и вама на десници, и кажем: У овом питању међу нама овде не сме бити никакве разлике. Ја вас молим да ме ускоро помогнете са законским предлогом о оснивању фонда носилаца, витезова Карађорђевог Звезде са мачевима. (Одобравање).

Потпретседник Фрањо Маркић: Господо народни посланици, има још два говорника који су се пријавили за реч. Међутим, нека господа народни посланици су предложили да се овај законски предлог прими акламацијом. Држим да ће господа, која су мислила да се јаве за реч, а то су г. Лазичић и г. Стефановић и сами то потврдити. (Одобравање и једнодушан одзив: Тако је!).

Господо, ма да Закон о пословном реду у Народној скупштини не предвиђа изгласавање законских предлога акламацијом, ја ради тога конституишући расположење не већине него једнодушно расположење целе Народне скупштине да се овај законски предлог прими акламацијом, прелазим преко одредаба Закона о пословном реду са Вашим пристанком и држим, да је овај законски предлог у првом и другом читању акламацијом примљен. (Опште бурно и дуготрајно одобравање).

Реч има Министар војске и морнарице армијски генерал г. Љубомир Марић. (Опште бурно плескање и једнодушни поклици: Живела војска! Живео!)

Министар војске и морнарице, армијски генерал Љубомир Марић: Господо народни посланици, као ресорни Министар чији се ресор јаче ангажује у спровођењу овога Закона, сматрам за дужност да вам упутим неколико речи:

Доношењем „Закон о одликованима орденом Карађорђевог Звезде са мачевима“ ви сте, господо народни посланици, учинили једно велико дело и одговорили једној насушној потреби.

Одавање јавног и видног признања и захвалности витезовима нашега народа, витезовима који су са песмом на уснама ишли у смрт, жртвујући не само свој живот већ често и опстанак њихових породица, да би што сјајније извршили своју дужност према Краљу, својој Отаџбини и својем народу и да би претходећи примером дали снажнога потстрека и другима на пожртвовање, није само акт правде и захвалности према њима, већ и акт ваше државничке мудрости.

Немам потребе да понављам наводе поштованих предговорника. Ми смо последњи који смо се сетили наших хероја. Па ипак, боље икад него никад.

Када би поизближе размотрили како бедно живе, каквим су бедама и невољама, па и понижењима до сада били изложени многи од ових наших прослављених витезова са изрешетаним грудима и поломљеним удовима, који су заслужили да им се поред највиших почести и живима подигне споменик захвалности, и најзад у каквом је унижењу до сада био наш највиши орден, који се даје само за највише заслуге, у којима самопрегор игра главну улогу, онда би јасно уочили колики грех носимо, што ово признање нисмо и раније извршили, а тако исто уочили би и колики допринос овим законом дајете за јачање и учвршћивање херојства у нашем народу, коме је ви-

тештво несумњиво једна од оних племенитих урођених врлина, која се нарочито у војсци снажно од увек манифестовала.

У име војске и морнарице, узданице нашега народа, ја поздрављам овај акт једнодушног и свечаног признања нашим херојима над херојима, са уверењем да ће тај акт не само у народу, него и у војсци и морнарици наћи на пуну захвалност, јер ће оне у томе признању наћи снажнога потстицаја на велика и јуначка дела, што је у рату било, јесте и остаће за вечита времена од првенственог значаја и мерило у оцени квалитативне вредности сваке војне силе, вредности без које ни најмодернија средства неће бити од користи.

Хвала вам, господо народни посланици. (Једнодушно, бурно и дуготрајно одобравање у целој дворани са поклицима: Живела војска! Живео!)

Потпретседник Фрањо Маркић: Господо народни посланици, по овом законском предлогу пријавило се још два говорника да говоре. Међутим, више господе народних посланика је предложило да се овај законски предлог прими акламацијом. Држим да ће господа који су се јавили за реч т. г. г. Лазић и Стефановић и сами то потврдити, пошто су одустали од речи. (Шовици: Тако је!) Према томе претрес овога законског предлога у начелу је завршен. (Једнодушни узвици у целој дворани: Примамо акламацијом! — Опште дуготрајно пљескање и одобравање). Констатујем, да су сва господа народни посланици, како са деснице тако и са левице, једнодушни у томе да се овај законски предлог о правима и повластицама одликованих Карађорђевог звездом са мачевима за заслуге и осведочену храорост у ратовима прими акламацијом. Међутим, како закон о пословном раду у народној скупштини није предвидео такав поступак то молим г. секретара да изволи извршити прозивку господе народних посланика.

Секретар Нурија Поздерац прозива народне посланике да гласају и они су гласали овако:

Гласали су „за“: Аврамовић Лука, Алексић Коста, Андоновић Сима, Антић Д. Боривоје, Антонијевић Душан, Аранђеловић Живојин, Аранђеловић Јован, Арежина Миљкан, Аћимовић Ж. Велимир, Аћимовић д-р Јордан, Ауер д-р Људевит, Бањић Милан, Барилевић д-р Јанко, Бацак Љ. Милан, Бенко Јосип, Белинић Винко, Бешировић Воца Шериф, Бешировић Р. Димитрије, Блажић Милан, Богавац Н. Петар, Божиновић Д. Љубомир, Божић Ђ. Јакша, Божић А. Милан, Борисављевић Страхинија, Бошковић Михаило, Бренчич Михаел, Брујић С. Јован, Бубић С. д-р Стеван, Будимир Ђ. Симо, Буторка С. д-р Александар, Васић Тихомир, Вебле д-р Андреј, Величковић Б. Миладин, Веселиновић д-р Милорад, Видец Антон, Водстречил Хинко, Врбић Велимир, Вујасиновић д-р Вук, Вујић В. Димитрије, Вукановић д-р Српко, Вукићевић Милан, Вучетић Радисав, Гавриловић В. Никола, Гавриловић Ото, Гајић Павле, Гајић В. Радомир, Гајшек Карло, Галогача Петар, Гаћиновић Ј. Војислав, Георгијевић М. Јоца, Главинић д-р Милан, Глишић Миленко, Голубовић Љ. Милан, Горњак Винко, Грба д-р Милован, Грђић В. Ристо, Давинић Брана, Дамић д-р Драган, Даниловић Ј. Живко, Дачић М. Александар, Димитријевић Живојин, Димитријевић Коста, Димитријевић д-р Љутица, Димитријевић Мита, Димитријевић Стојадин, Димић М. Радосав, Динић Ђ. Танасије, Добершек

Карел, Добросављевић Д. Бранко, Дошен д-р Војислав, Дошен д-р Мирко, Дургutowић И. Мустафа, Ђикић Алојзије, Ђокић Љубомир, Ђорђевић В. Војислав, Ђурић М. Боривоје, Ђуровић Данило, Ђуровић Михаило, Ерцеговац Н. Богдан, Живадиновић П. Борисав, Живковић М. Тодор, Живковић Т. Радосав, Загорац Јово, Захарић И. Чедомир, Здравковић М. Јован, Здравковић Миленко, Зејнел-бег Ибрахим Страцимир, Зељковић Н. Бошко, Зечевић Секула, Зубер Никола, Зупанчич Фран, Ивановић Ј. Драгољуб, Иванчевић Душан, Ивековић д-р Богдан, Ибрахимпашић Абдулах, Илић д-р Вељко, Исаковић Ђ. Миливоје, Јанжекович Иван, Јанковић Десимир, Јанковић д-р Драгутин, Јанковић А. Стеван, Јанчич д-р Иван, Јањић д-р Војислав, Јевремовић д-р Драгољуб, Јевтић Д. Богољуб, Јевтић Ђорђе, Јеличић Ст. Цветко, Јовановић д-р Василије, Јовановић д-р Ђорђе, Јовановић Јован, Јовановић Љубомир, Јовановић М. Никола, Јовичић М. Радоје, Јојић Велимир, Јоксимовић Зарије, Јоксимовић Угрин, Кабалин Никола, Кајић А. Мијо, Казимировић П. Владимир, Кадић Алија, Каламатијевић Р. Михаило, Калембер д-р Бранко, Калуђерчић д-р Бранко, Капетановић Исмет-бег Гавран, Каћански Стеван, Кашанин Јоцо, Кашпер д-р Михаел, Керсник Антон, Клар Д. Франц, Кнежевић Богољуб, Ковач Љ. Анте, Кожул д-р Марко, Којић д-р Драгутин, Коман Албин, Комненовић Мирко, Косић М. д-р Мирко, Косовић Р. Петар, Костић Васиљ, Костренчић Лука, Коце д-р Јуре, Краљевић д-р Драган, Крафт д-р Стеван, Крстић В. Михаило, Крстић Симо, Крстић Ст. Стојан, Кузелевић Сретен, Куленовић д-р Џафер-бег, Кулишић д-р Шиме, Кумануди д-р Коста, Куњашић Јоаким, Курилић Ј. Милан, Курсулић Ј. Велимир, Куртовић Војко, Куртовић Шукрија, Лазаревић М. Александар, Лазаревић Милан, Лазаревић М. Милован, Лазаревић Никон, Лазаревић д-р Тодор, Лазић Војислав, Ленарчич Станко, Ловренчич д-р Иван, Лукаревић Т. Михаило, Лукачич Августин, Љешијевић К. Михаило, Марјанац Симо, Маркић Фрањо (претседава), Марковић д-р Ђорђе, Марковић д-р Миленко, Марцикић Т. Милоје, Мastroвић Ф. Анте, Матица Павао, Махник Артур, Мијић Ђ. Милан, Мијовић д-р Александар, Мијушковић Лука, Микашиновић Д. Ђуро, Микић Ј. Саво, Милановић Живота, Милетић д-р Вјекослав, Милетић Дане, Милијановић Велимир, Милошевић Р. Душан, Милошевић Ст. Душан, Милошевић Радивоје, Милутиновић Р. Милинко, Миљуш д-р Бранко, Мирковић С. Димитрије, Михаиловић Тодор, Михаиловић П. Илија, Мишкулин д-р Миле, Мохорич Иван, Мравље Милан, Мулалић А. Мустафа, Муратбашић Осман, Нановић Радивоје, Недељковић П. Урош, Ненадић Војислав, Ненадовић Б. Јован, Никитовић М. д-р Часлав, Николић д-р Бранко, Николић Ђ. Милован, Николић М. Радивоје, Николић Славко, Нићифоровић Спаса, Новачан Антон, Новаковић д-р Нико, Новаковић Стјепан, Пантић Љубомир, Патрногић Хаџи-Љуба, Пауновић Бранко, Паштровић Манфред, Певец Рудолф, Пејин Ж. Гојко, Пеливановић Малић, Перић Ђ. Миливоје, Перовић Душан, Перовић Р. Милан, Петковић З. Ђорђе, Петковић В. Растко, Петровић Богдан, Пинтеровић д-р Милован, Плескович Рудолф, Повреновић К. Матија, Поздерац Нурија, Поповић С. Аћим, Поповић М. Велимир, Поповић Душан, Поповић М. д-р Живојин, Поповић Живко, Поповић д-р Коста, Поповић д-р Михаило, Поповић М. Новица, Поповић д-р Свети-

слав, Предован Крсто, Прека Никола, Прекоршек Иван, Прељубовић Мухамед, Протић П. Јеремија, Раденковић Стојан, Радоичић В. Данило, Рајковић М Милоје, Ратковић Т. Бранко, Рафаиловић Живојин, Рафаиловић Миливоје, Рашковић д-р Милош, Рашовић М. Милош, Режек д-р Јосип, Риђановић д-р Мухамед, Рогић д-р Јосип, Ружичић В. Марко, Савић Обрен, Санто д-р Гавро, Сарић Ибрахим, Сејфуловић С. Бећир, Секулић д-р Милан, Симић Стеван, Сладојевић П. Чедомир, Сокић М. Милоје, Сокић М. Момчило, Соколовић Никола, Спасовић М. Вукашин, Станковић В. Александар, Станковић Светозар, Станковић Св. Светолик, Степанов Миливој, Стефановић Б. Игњат, Стијић Д-р Милан, Стојадиновић М. Драгомир, Стојадиновић Михаило, Стојисављевић Петар, Стошовић Добривоје, Стошић Стаменко, Суботић Душан, Тасић С. Светозар, Тешић Максим, Тишма Владимир, Тодоровић А. Бранислав, Томашевић Д. Жарко, Томић Бранко, Томић Јеврем, Тонић Р. Тодор, Трпковић Т. Ставра, Турк Рајко, Ђеримагић Садик, Ђирић Стеван, Ђосић Станко, Ђумавић Хусејин, Урошевић Ил. Мирко, Физир Виктор, Фукс Д-р Рико, Хасанбеговић Д-р Авдо, Хафизадић Д-р Сулејман, Хаџиристић Спира, Хорват Фрањо, Хочевар Станко, Цветић Јосип, Црљић Ј. Лазар, Цујан Ђиро, Чапљић Рагиб, Чвркић Р. Војко, Чолаковић Крста, Шајкаревић Д-р Јован, Шакић Иван, Шемров Д-р Фран, Шијак Д-р Никола, Широла Брнас Антон, Шошки Д-р Лука, Шушић И. Живко.

Отсутни: Јевтић Животије, Јуриша Д-р Иван, Макар. Дако, Николић Ј. Жељко, Пејкић А. Чедомир, Петковић В. Милан, Цветковић Ј. Драгиша, Чејовић Ђуро.

(После гласања)

Потпретседник Фрањо Маркић: Господо народни посланици, изволите чути резултат гласања. Гласало је за овај законски предлог у свему 299 народних посланика и сви су гласали „за”. Према томе овај законски предлог примљен је у начелу. (Опште бурно пљескање).

Како се нико није пријавио за реч у дискусији у појединостима, то одмах прелазимо на гласање. Гласаће се седењем и устајањем. Господа, која примају, неко изволе седети, а који не примају, нека изволе устати. Молим г. известиоца да изволи читати параграф по параграф.

Известилац Сава Микић прочита § 1 по предлогу Одбора.

Потпретседник Фрањо Маркић: Прима ли Народна скупштина овако прочитани § 1? (Једнодушни одзив: Прима). Објављујем да је § 1 по предлогу Одбора једногласно усвојен. Изволите чути § 2.

За овим је Народна скупштина, гласајући седењем и устајањем о сваком поједином параграфу у смислу § 55 Закона о пословном реду у Народној скупштини, једногласно усвојила у појединостима све параграфе предлога закона о правима и повластицама одликованих Карађорђевог Звездом са мечевима за заслуге и осведочену храброст у ратовима од § 2до § 28 закључно по предлогу Одбора.

Потпретседник Фрањо Маркић: Господо народни посланици, пошто су сви параграфи појединачно изгласани објављујем да је овај законски

предлог једногласно и једнодушно примљен и у појединостима. (Пљескање и одобравање у целој дворани).

Прелазимо, господо народни посланици, на коначно гласање у целини, које ће се обавити поименичним гласањем. Молим г. секретара да изволи извршити прозивку господо народних посланика.

Секретар Нурија Поздерац прозива народне посланике да гласају и они су гласали овако:

Гласали су „за”: Аврамовић Лука, Алексић Коста, Андоновић Сима, Антић Д. Боривоје, Антонијевић Душан, Аранђеловић Живојин, Аранђеловић Јован, Арежина Миљкан, Аћимовић Ж. Велимир, Аћимовић д-р Јордан, Ауер д-р Људевит, Банић Милан, Барићевић д-р Јанко, Бацак Љ. Милан, Бенко Јосип, Белинић Винко, Бећировић Воца Шериф, Бешировић Р. Димитрије, Блажић Милан, Богавац Н. Петар, Божиновић Д. Љубомир, Божић Бл. Јакша, Божић А. Милан, Борисављевић Страхина, Бошковић Михаило, Бренчич Михаел, Брујић С. Јован, Бубић С. д-р Стеван, Будимир Ђ. Симо, Буторка С. д-р Александар, Васић Тихомир, линовић д-р Милорад, Видец Антон, Водстречил Хинко, Врбић Велимир, Вујасиновић д-р Вук, Вујић В. Димитрије, Вукановић д-р Српко, Вукићевић Милан, Вучетић Радисав, Гавриловић В. Никола, Гавриловић Ото, Гајић Павле, Гајић В. Радомир, Гајшек Карло, Галогожа Петар, Гаћиновић Ј. Војислав, Георгијевић М. Јоца, Главинић д-р Милан, Глишић Миленко, Голубовић Љ. Милан, Горњак Винко, Грба д-р Милован, Грђић В. Ристо, Давинић Брана, Дамић д-р Драган, Даниловић Ј. Живко, Дачић М. Александар, Димитријевић Живојин, Димитријевић Коста, Димитријевић д-р Љутица, Димитријевић Мита, Димитријевић Стојадин, Димић М. Радосав, Динић Ђ. Танасије, Добершек Карел, Добросављевић Д. Бранко, Дошен д-р Војислав, Дошен д-р Мирко, Дургутовић И. Мустафа, Ђикић Алојзије, Ђокић Љубомир, Ђорђевић В. Војислав, Ђурић М. Боривоје, Ђуровић Данило, Ђуровић Михаило, Ерцеговац Н. Богдан, Живадиновић П. Борисав, Живковић М. Тодор, Живковић Т. Радосав, Загорац Јово, Захарић И. Чедомир, Здравковић М. Јован, Здравковић Миленко, Зејнел-бег Ибрахим Страцимир, Зельковић Н. Бошко, Зечевић Секула, Зубер Никола, Зупанчич Фран, Ивановић Ј. Драгољуб, Иванчевић Душан, Ивековић д-р Богдан, Ибрахимпашић Абдулах, Илић д-р Вељко, Исаковић Ђ. Миливоје, Јанжекович Иван, Јанковић Десимир, Јанковић д-р Драгутин, Јанковић А. Стеван, Јанчич д-р Иван, Јањић д-р Војислав, Јевремовић д-р Драгољуб, Јевтић Д. Богољуб, Јевтић Ђорђе, Јеличић Ст. Цветко, Јовановић д-р Василије, Јовановић д-р Ђорђе, Јовановић Јован, Јовановић Љубомир, Јовановић М. Никола, Јовичић М. Радоје, Јојић Велимир, Јоксимовић Зарије, Јоксимовић Угрин, Кабаљин Никола, Кајић А. Мијо, Казимировић П. Владимир, Кадић Алија, Каламатијевић Р. Михаило, Калембер д-р Бранко, Калуђерчић д-р Бранко, Капетановић Исмет-бег Гавран, Каћански Стеван, Кашанин Јоцо, Кашипер д-р Михаел, Керсник Антон, Клар Д. Франц, Кнежевић Богољуб, Ковач Љ. Анте, Коџул д-р Марко, Којић д-р Драгутин, Коман Албин, Комисновић Мирко, Косић М. д-р Мирко, Косовић Р. Петар, Костић Васиљ, Костренчић Лука, Коце д-р Јуре, Краљевић д-р Драган, Крафт д-р Стеван, Крстић В. Михаило, Крстић Симо, Кр-

стић Ст. Стојан, Кузељевић Сретен, Куленовић д-р Цафер-бег, Кулишић д-р Шиме, Кумануди д-р Коста, Куњашић Јоаким, Курилић Ј. Милан, Курсулић Ј. Велимир, Куртовић Војко, Куртовић Шукрија, Лазаревић М. Александар, Лазаревић Милан, Лазаревић М. Милован, Лазаревић Никон, Лазаревић д-р Тодор, Лазар Војислав, Ленарчич Станко, Ловренчич д-р Иван, Лукаревић Т. Михаило, Лукачич Августин, Љешевић К. Михаило, Марјанац Симо, Маркић Фрањо (претседава), Марковић д-р Ђорђе, Марковић д-р Миленко, Марцикић Т. Милоје, Мastroвић Ф. Анте, Матица Павао, Махник Артур, Мијић Ђ. Милан, Мијовић д-р Александар, Мијушковић Лука, Микашиновић Д. Ђуро, Микић Ј. Саво, Милановић Живота, Милетић д-р Вјекослав, Милетић Дане, Милијановић Велимир, Милошевић Р. Душан, Милошевић Ст. Душан, Милошевић Радивоје, Милутиновић Р. Милинко, Миљуш д-р Бранко, Мирковић С. Димитрије, Михаиловић Тодор, Михаиловић П. Илија, Мишкулин д-р Миле, Мохорич Иван, Мравље Милан, Мулалић А. Мустафа, Муратбашић Осман, Нановић Радивоје, Недељковић П. Урош, Ненадић Војислав, Ненадовић Б. Јован, Никитовић М. д-р Часлав, Николић д-р Бранко, Николић Ђ. Милован, Николић М. Радивоје, Николић Славко, Нићифоровић Спаса, Новачан Антон, Новаковић д-р Нико, Новаковић Стјепан, Пантић Љубомир, Патрнogiћ Хаци-Љуба, Пауновић Бранко, Паштровић Манфред, Певец Рудолф, Пејин Ж. Гојко, Пеливановић Малић, Перић Ђ. Миливоје, Перовић Душан, Перовић Р. Миљан, Петковић З. Ђорђе, Петковић В. Растко, Петровић Богдан, Пинтеровић Д-р Милован, Плескович Рудолф, Повреновић К. Матија, Поздерац Нурија, Поповић С. Аћим, Поповић М. Велимир, Поповић Душан, Поповић М. Д-р Живојин, Поповић Живко, Поповић Д-р Коста, Поповић Д-р Михаило, Поповић М. Новица, Поповић Д-р Светислав, Предован Крсто, Прека Никола, Прекоршек Иван, Прелубовић Мухамед, Протић П. Јеремија, Раденковић Стојан, Радоичић В. Данило, Рајакловић М. Милоје, Ратковић Т. Бранко, Рафаиловић Живојин, Рафаиловић Миливоје, Рашковић д-р Милош, Рашовић М. Милош, Режек д-р Јосип, Риђановић д-р Мухамед, Рогич д-р Јосип, Ружичић В. Марко, Савић Обрен, Санто д-р Гавро, Сарич Ибрахим, Сејфуловић С. Бећир, Секулић д-р Милан, Симић Стеван, Сладојевић П. Чедомир, Сокић М. Милоје, Сокић М. Момчило, Соколовић Никола, Спасовић М. Вукашин, Станковић В. Александар, Станковић Светозар, Станковић Св. Светолик, Степанов Миливоје, Стефановић Б. Игњат, Стијић Д-р Милан, Стојадиновић М. Драгомир, Стојадиновић Михаило, Стојисављевић Петар, Стошовић Добривоје, Стошић Стаменко, Суботић Душан, Тасић С. Светозар, Тешић Максим, Тишма Владимир, Тодоровић А. Бранислав, Томашевић Д. Жарко, Томић Бранко, Томић Јеврем, Тонић Р. Тодор, Трпковић Т. Ставра, Турк Рајко, Ђеримагић Садик, Ђирић Стеван, Ђосић Станко, Ђумавић Хусејин, Урошевић Ил. Мирко, Физир Виктор, Фукс Д-р Рико, Хасанбеговић Д-р Авдо, Хафизадић Д-р Сулејман, Хаци-Ристић Спира, Хорват Фрањо, Хочевар Станко, Цветић Јосип, Црлић Ј. Лазар, Цујан Ђуро, Чаплић Рагиб, Чвркић Р. Војко, Чолаковић Крста, Шајкаревић Д-р Јован, Шакић Иван, Шемров Д-р Фран, Шијак Д-р Никола, Широла Бранко Антон, Шошки Д-р Лука, Шушић И. Живко.

Отсутни: Јевтић Животије, Јуриша Д-р Иван, Макар Дако, Николић Ј. Жељко, Пејкић А. Чедомир, Петковић В. Милан, Цветковић Ј. Драгиша, Чејовић Ђуро.

(После гласања)

Потпретседник Фрањо Маркић: Господо народни посланици, изволите чути резултат гласања. Гласало је свега за овај законски предлог у свему 299 народних посланика и сви су гласали „за”. Према томе објављујем да је законски предлог о правима и повластицама одликованих Карађорђевог Звездом са мачевима за заслуге и осведочену храброст у ратовима примљен и коначно у целини и према одредбама чл. 64 Устава биће упућен Сенату на даљи рад. (Једнодушно и дуго-трајно одобравање у целој дворани).

Прелазимо на другу тачку дневног реда: Претрес извештаја Одбора за молбе и жалбе о предлогу закона о изваредној државној помоћи Бабић уд. Софији и другима.

Има реч известилац Одбора г. Борисав Живадиновић.

Известилац Борисав Живадиновић: Господо народни посланици, извештај Одбора за молбе и жалбе, као и законски предлог гласе овако:

„НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ

Одбор за молбе и жалбе Народне скупштине, коме је, на основу § 53 Закона о пословном реду у Народној скупштини, а у вези одлуке Народне скупштине донете на 60 редовном састанку од 21 јула о г., упућен на проучавање Предлог Закона о изванредној државној помоћи Бабић уд. Софији и другима, на својим седницама проучио је упућени им законски Предлог, па после добивене сагласне одлуке Финансискога одбора Народне скупштине и коначно га усвојио.

Достављајући овај извештај Народној скупштини, Одбору је част умолити Народну скупштину да изволи усвојити од стране Сената Краљевине Југославије упућени му и предложени законски Предлог.

За известиоца Одбор је изабрао г. Борисава Живадиновића.

Секретар, Претседник Одбора,
Борисав Живадиновић, с. р. Јеврем Томић, с. р.

Чланови:

Петар Косовић, с. р., Александар Дачић, с. р., Миливоје Исаковић, с. р., Војислав Гаћиновић, с. р., Аћим Поповић, с. р., д-р Рико Фукс, с. р., Бранко Пауновић, с. р., д-р Франц Клар, с. р.”

Господо народни посланици, предлог закона гласи овако:

„СЕНАТ КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

сазван Указом од 15 октобра 1936 године у редован сазив за 20 октобар 1936 године на своме XXIII редовном састанку, одржаном 17 јула 1937 године у Београду, усвојио је и предлаже Народној скупштини да и она прими следећи

ЗАКОНСКИ ПРЕДЛОГ

о

ИЗВАНРЕДНОЈ ДРЖАВНОЈ ПОМОЋИ

Овим законским предлогом додељују се изванредне државне помоћи, како је у следећих 10 параграфа одређено, а који гласе:

§ 1

Додељује се Бабић удови Софији, из Загреба, стална месечна доживотна помоћ од 300.— динара.

§ 2

Додељује се Бошковић Ристи из Мостара, стална месечна доживотна помоћ од 2.000.— дин.

§ 3

Додељује се Верони др. Луки из Београда, стална месечна доживотна помоћ од 1.500.— дин.

§ 4

Додељује се Видаковић Драгици из Београда, стална месечна доживотна помоћ од 2.000.— дин.

§ 5

Додељује се Дензлер Јосипи из Петриње, стална месечна доживотна помоћ од 500.— динара.

§ 6

Додељује се Савковић Милице удови Јована из Скопља, стална месечна доживотна помоћ од 500.— динара.

§ 7

Додељује се Ђурђевић удови Божани из Београда, стална месечна доживотна помоћ од 400.— динара.

§ 8

Додељује се Цихлар удови Паули из Загреба, стална месечна доживотна помоћ од 800.— динара, као и по дин. 300.— месечно за њена два сина док не сврше студије, а најдаље до пунолетства.

§ 9

Додељује се Драшковић Јованки, удови Милограда из Београда, стална месечна доживотна помоћ од 1.000.— динара, поред пензије коју ће примати по специјалном закону.

§ 10

Додељује се Пачу Ленки, удови др. Лазе из Београда, стална месечна доживотна помоћ од 1.000.— динара, преко њене обичне пензије.

§ 11

О извршењу овога Закона стараће се Министар финансија.

§ 12

Овај Закон ступа на снагу кад га Краљевски Намесници потпишу, а обавезну снагу добија кад се обнародује у „Службеним новинама“.

Секретар Сената,

Д-р Ђура Котур, с. р.

Претседник Сената,

Д-р Желимир Мажуранић, с. р.”

Потпретседник Фрањо Маркић: Господо народни посланици, пошто се нико није јавио за реч по овој тачци дневнога реда, то прелазимо одмах

на гласање у начелу. Молим г. секретара да изврши прозивку.

Секретар Нурија Поздерац прозива народне посланике да гласају и они су гласали овако:

Гласали су „за”: Антонијевић Душан, Аранђеловић Јован, Арежина Миљкан, Бећировић Воца Шериф, Бешировић Р. Димитрије, Богавац П. Петар, Божиновић Д. Љубомир, Божић Бл. Јакша, Бошковић Михаило, Бренчич Михаел, Брујић С. Јован, Буторка С. др. Александар, Васић Тихомир, Вебле др. Андреј, Величковић Б. Миладин, Веселиновић др. Милорад, Видец Антон, Водстречил Хинко, Врбић Велимир, Вујасиновић др. Вук, Вучетић Радисав, Гавриловић В. Никола, Гавриловић Ото, Гајић Павле, Гајић В. Радомир, Гајшек Карло, Галогача Петар, Гађиновић Ј. Војислав, Главинић др. Милан, Голубовић Љ. Милан, Горњак Винко, Грба др. Милован, Грђић В. Ристо, Давинић Брана, Дамић др. Драган, Даниловић Ј. Живко, Дачић М. Александар, Димитријевић Коста, Димитријевић др. Љутица, Димитријевић Стојадин, Димић М. Радосав, Добросављевић Т. Бранко, Дургутовић И. Мустафа, Ђикић Алојзије, Ђокић Љубомир, Ђорђевић В. Војислав, Ђурић М. Боривоје, Ђуровић Данило, Ерцеговац Богдан, Живадиновић П. Борисав, Живковић М. Тодор, Живковић Радосав, Загорац Јово, Захарић И. Чедомир, Здравковић Миленко, Зубер Никола, Зупанчич Фран, Иванчевић Душан, Илић др. Вељко, Јанковић Десимир, Јанковић А. Стеван, Јевтић Ђорђе, Јеличић Ст. Цветко, Јовановић др. Василије, Јовановић др. Ђорђе, Јовичић М. Радоје, Јоксимовић Зарије, Јоксимовић Угрин, Кајић А. Мијо, Казимировић П. Владимир, Кадић Алија, Капетановић Исмет-бег Гавран, Каћански Стеван, Кашанин Јоцо. Кашпер др. Михаел. Клар др. Франц, Кнежевић Богољуб, Косовић Р. Петар, Костић Васил, Костренчић Луска, Крафт др. Стеван, Крстић В. Михаило, Крстић Ст. Стојан. Кузљевић Сретен, Куленовић др. Џафер-бег, Курсулић Ј. Велимир, Куртовић Војко, Куртовић Шукрија, Лазаревић Милан, Лазаревић др. Тодор, Лукарчевић Т. Михаило, Љешевић К. Михаило, Марјанац Симо, Маркић Фрањо (претседава), Марковић др. Ђорђе, Мијић Ђ. Милан, Микашиновић Л. Ђуро, Микић Сава, Милетић др. Вијекослав, Милетић Дане, Милијановић Велимир, Милошевић Р. Душан, Милошевић Ст. Душан, Милошевић Радоивоје, Миљвић др. Бранко, Мирковић С. Лимитрије, Мвратбашић Осман, Нележковић П. Упош, Никитовић М. др. Часлав, Николић др. Бранко, Николић Ј. Живко, Николић Славко, Нићифоровић Спаса, Новаковић др. Нико, Пантић Љубомир, Патриогић Хаџи Љуба, Певец Рудолф, Пејин Ж. Гојко, Пеливановић Малић, Перовић Душан, Перовић Р. Миљан, Повреновић К. Матија, Поздерац Нурија, Поповић С. Аћим, Поповић Душан, Поповић Живко, Поповић М. Новица, Предован Крсто, Радоичић В. Данило, Рајаковић М. Милоје, Ратковић Т. Бранко, Рашковић др. Милош, Риђановић др. Мухамед, Рогић др. Јосип, Ружичић В. Марко, Савић Обрен, Санто др. Гавро, Симић Стеван, Сладојевић П. Чедомир, Спасовић М. Вукашин, Станковић В. Александар, Станковић Светозар, Станковић Св. Светолик, Степанов Миливој, Стијић др. Милан, Стојадиновић М. Драгомир, Стојадиновић Михаило, Стојисављевић Петар, Стошовић Добривоје, Суботић Душан, Тасић С. Све-

тозар, Тешић Максим, Тодоровић А. Бранислав, Томашевић Д. Жарко, Томић Бранко, Томић Јеврем, Тонић Тодор, Ђеримагић Садик, Ђосић П. Станко, Ђумаковић Хусејин, Фукс др. Рико, Хаџи-Ристић Спира, Хорват Фрањо, Црљић Ј. Лазар, Цујан Ђиро, Чапљић Рагиб, Чвркић Р. Војко, Чолаковић Крста, Шајкаревић др. Јован, Шакић Иван, Шемров др. Фран, Широла Брнас Антон, Шошки др. Лука, Шушић И. Живко.

Гласали су „против“: Лазич Војислав, Паштровић Манфред.

Отсутни: Аврамовић Лука, Алексић Коста, Андоновић Сима, Антић Д. Боривоје, Аранђеловић Живојин, Аћимовић Ж. Велимир, Аћимовић др. Јордан, Ауер др. Људевит, Банић Милан, Баричевић др. Јанко, Баџак Љ. Милан, Бенко Јосип, Белинић Винко, Блажић Милан, Божић А. Милан, Борисављевић Страхиња, Бубић С. др. Стеван, Будимир Ђ. Симо, Вујић В. Димитрије, Вукановић др. Српко, Вукићевић Милан, Георгијевић М. Јоца, Глишић Миленко, Димитријевић Живојин, Димитријевић Мита, Динић Ђ. Танасије, Добершек Карел, Дошен др. Војислав, Дошен др. Мирко, Ђуровић Михаило, Здравковић М. Јован, Зајнел-бег Ибрахим Страцимир, Зељковић Н. Бошко, Зечевић Секула, Ивановић Ј. Драгољуб, Ивековић др. Богдан, Ибрахим-паша Абдулах, Исаковић Ђ. Миливоје, Јанжекович Иван, Јанковић др. Драгутин, Јанчић др. Иван, Јањић др. Војислав, Јевремовић др. Драгољуб, Јевтић Л. Богољуб, Јевтић Животије, Јовановић Јован, Јовановић Љубомир, Јовановић М. Никола, Јојић Велимир, Јуриша др. Иван, Кабалин Никола, Каламатијевић Р. Михаило, Калембер др. Бранко, Калвџерчић др. Бранко, Керсник Антон, Ковач Љ. Анте, Кожул др. Марко, Којић др. Драгутин, Коман Албин, Комненовић Мирко, Косић М. др. Мирко, Коше др. Јуре, Краљевић др. Драган, Крстић Симо, Кулишић др. Шиме, Кумануди др. Коста, Куњашић Јоаким, Курчић Ј. Милан, Лазаревић М. Александар, Лазаревић М. Милован, Лазаревић Никон, Ленарчић Станко, Ловренчић др. Иван, Лукачић Августин, Макав Дако, Марковић др. Миленко, Маршикић Т. Милоје, Мastroвић Ф. Анте, Матица Павао, Махник Артур, Мијовић др. Александар, Мијушковић Лука Милановић Живота, Милутиновић Р. Милинко, Михаиловић Тодор, Михаиловић Т. Илија, Мишкулин др. Миле, Мохорич Иван, Мравље Милан, Мулалић А. Мустафа, Нановић Раливоје, Неналић Војислав, Ненадовић Б. Јован, Николић Ђ. Милован, Николић М. Раливоје, Новачан др. Антон, Новаковић Стјепан, Пауновић Бранко, Пејкић А. Чедомир, Перић Ђ. Миливоје, Петковић З. Ђорђе, Петковић В. Милан, Петковић В. Растко, Петровић Богдан, Пинтеровић др. Милован, Плескович Рудолф, Поповић М. Велимир, Поповић М. др. Живојин, Поповић др. Коста, Поповић др. Михаило, Поповић др. Светислав, Прека Никола, Прекоршек Иван, Прелубовић Мухамед, Протић П. Јеремија, Раденковић Стојан, Рафаиловић Живојин, Рафаиловић Миливоје, Рашовић М. Милош, Режек др. Јосип, Сарић Ибрахим, Секулић др. Милан, Сокић М. Милоје, Сокић М. Момчило, Соколовић Никола, Стефановић Б. Игњат, Стошић Стаменко, Тишма Владимир, Трпковић Т. Ставра, Турк Рајко Ђирић Стеван, Урошевић Ил. Мирко, Физир Виктор, Хасанбеговић др. Авдо, Хафизадић др. Сулејман, Хочевар Станко, Цветић Јосип, Цвет-

ковић Ј. Драгиша, Чејовић Ђуро, Шијак др. Никола.

(После гласања).

Потпретседник Фрањо Маркић: Господо, изволите чути резултат гласања. Гласало је у свему 176 народних посланика, од којих 174 „за” и 2 „против”. према томе је овај законски предлог усвојен у начелу. Прелазимо на претрес о појединостима. Пошто се нико није пријавио за реч, то одмах приступамо гласању по параграфима. Гласаће се седењем и устајањем. (Гласови из већине: примамо акламацијом!) Господо народни посланици, молим вас да сувише не учестамо са изгласавањем закона акламацијом. Малочас се радило о признању херојима одликованим Карађорђевог Звездом, па се је гласало акламацијом. Мада су и ово хероји, ипак вас молим да у овоме случају поступимо онако како то Закон о пословном реду прописује. Изволите, г. Живадиновићу, читати параграф по параграф.

Известилац Борисав Живадиновић прочита § 1 онако како га је Сенат Краљевине Југославије предложио.

Потпретседник Фрањо Маркић: Прима ли Народна скупштина овако прочитани § 1? (Прима — Не прима!) Господа која примају, нека изволе седети, а који су против, нека изволе устати. (Већина седи) Објављујем да је § 1 примљен онако како је прочитан. Изволите чути § 2.

За овим је Народна скупштина, гласајући седењем и устајањем о сваком поједином параграфу у смислу § 55 Закона о пословном реду у Народној скупштини већином гласова усвојила у појединостима све параграфе овог законског предлога од § 2 до § 12 закључно и о предлогу Сената Краљевине Југославије.

Потпретседник Фрањо Маркић: Пошто су сви параграфи појединачно изгласани, објављујем да је овај законски предлог већином гласова примљен и у појединостима. (Пљескање код већине).

Прелазимо, господо народни посланици, на коначно гласање у целини, које ће се обавити помененим гласањем. Молим г. секретара да изволи извршити прозивку народних посланика.

Секретар Нурџа Поздерац прозива народне посланике да гласају и они су гласали овако:

Гласали су „за“: Антонијевић Душан, Аранђеловић Јован, Арежика Миљкан, Бешировић Воца Шериф, Бешировић Р. Димитрије, Богавац П. Петар, Божиновић Д. Љубомир, Божић Бл. Јакша, Бошковић Михаило, Бренчић Михаел, Брујић С. Јован, Буторка С. др. Александар, Васић Тихомир, Вебле др. Андреј, Величковић Б. Миладин, Веселиновић др. Милорад, Видец Антон, Водстречил Хинко, Врбић Велимир, Вујасиновић др. Вук, Вучетић Радисав, Гавриловић В. Никола, Гавриловић Ото, Гајић Павле, Гајић В. Радомир, Гајшек Карло, Галогача Петар, Гајиновић Ј. Војислав, Главинић др. Милан, Голубовић Љ. Милан, Горњак Винко, Грба др. Милован, Грђић В. Ристо, Давинић Брана, Дамњан др. Драган, Даниловић Ј. Живко, Дачић М. Александар, Димитријевић Коста, Димитријевић др. Љутица, Димитријевић Стојадин, Динић М. Радосав, Добросављевић Т. Бранко, Дургутовић И. Мустафа, Ђикић Алојзије, Ђокић Љубомир, Ђорђевић В. Војислав, Ђурић М. Боривоје, Ђуровић

Данило, Ерцеговац Богдан, Живадиновић П. Борисав, Живковић М. Тодор, Живковић Радосав, Загорац Јово, Захарић И. Чедомир, Здравковић Миленко, Зубер Никола, Зупанчич Фран, Иванчевић Душан, Илић др. Вељко, Јанковић Десимир, Јанковић А. Стеван, Јевтић Ђорђе, Јеличић Ст. Цветко, Јовановић др. Василије, Јовановић др. Ђорђе, Јовичић М. Радоје, Јоксимовић Зарије, Јоксимовић Угрин, Кајић А. Мијо, Казимировић П. Владимир, Кадић Алија, Капетановић Исмет-бег Гавран, Канански Стеван, Кашанин Јоцо, Кашпер др. Михаел, Клар др. Франц, Кнежевић Богољуб, Косовић Р. Петар, Костић Васиљ, Костренчић Лука, Крафт др. Стеван, Крстић В. Михаило, Крстић Ст. Стојан, Кузљевић Сретен, Куленовић др. Џафер-бег, Курсулић Ј. Велимир, Куртовић Војко, Куртовић Шукрија, Лазаревић Милан, Лазаревић др. Тодор, Лукаревић Т. Михаило, Љешевић К. Михаило, Марјанац Симо, Маркић Фрањо (претседава), Марковић др. Ђорђе, Мијић Ђ. Милан, Микашиновић Д. Ђуро, Микић Сава, Милетић др. Вјекослав, Милетић Дане, Милијановић Велимир, Милошевић Р. Душан, Милошевић Ст. Душан, Милошевић Радивоје, Миљуш др. Бранко, Мирковић С. Димитрије, Муратбашић Осман, Недељковић П. Урош, Никитовић М. др. Часлав, Николић др. Бранко, Николић Ј. Живко, Николић Славко, Нићифоровић Спаса, Новаковић др. Нико, Пантић Љубомир, Патрнogiћ Хаџи Љуба, Певец Рудолф, Пејин Ж. Гојко, Пеливановић Малић, Перовић Душан, Перовић Р. Миљан, Повреновић К. Матија, Поздерац Нурија, Поповић С. Аћим, Поповић Душан, Поповић Живко, Поповић М. Новица, Предован Крсто, Радоичић В. Данило, Рајаковић М. Милоје, Ратковић Т. Бранко, Рашковић др. Милош, Риђановић др. Мухамед, Рогић др. Јосип, Ружичић В. Марко, Савић Обрен, Санто др. Гавро, Симић Стеван, Сладојевић П. Чедомир, Спасовић М. Вукашин, Станковић В. Александар, Станковић Светозар, Станковић Св. Светолик, Степанов Миливоје, Стијић др. Милан, Стојадиновић М. Драгомир, Стојадиновић Михаило, Стојисављевић Петар, Стошовић Добривоје, Суботић Душан, Тасић С. Светозар, Тешић Максим, Тодоровић А. Бранислав, Томашевић Д. Жарко, Томић Бранко, Томић Јеврем, Тонић Тодор, Теримагић Садик, Ђосић П. Станко, Ђумавић Хусејин, Фуке др. Рико, Хаџи-Ристић Спира, Хорват Фрањо, Црљић Ј. Лазар, Џујан Ђиро, Чапљић Рагиб, Чврќић Р. Војко, Чолаковић Крста, Шајкаревић др. Јован, Шакић Иван, Шемров др. Фран, Широла Брнас Антон, Шошки др. Лука, Шушић И. Живко.

Гласали су „против“: Лазић Војислав, Паштровић Манфред.

Отсутни: Аврамовић Лука, Алексић Коста, Андоновић Сима, Антић Д. Боривоје, Аранђеловић Живојин, Аћимовић Ж. Велимир, Аћимовић др. Јордан, Ауер др. Људевит, Банић Милан, Баричевић др. Јанко, Бацак Љ. Милан, Бенко Јосип, Белинић Винко, Блажић Милан, Божић А. Милан, Борисављевић Страхиња, Бубић С. др. Стеван, Будимир Ђ. Симо, Вујић В. Димитрије, Вукановић др. Српко, Вукићевић Милан, Георгијевић М. Јоца, Глишић Миленко, Димитријевић Живојин, Димитријевић Мита, Динић Ђ. Танасије, Добершек Карел, Дошен др. Војислав, Дошен др. Мирко, Ђуровић Михаило, Здравковић М. Јован, Зајнел-бег Ибрахим Стра-

димир, Зељковић Н. Бошко, Зечевић Секула, Ивановић Ј. Драгољуб, Ивековић др. Богдан, Ибрахимпашин Абдулах, Исаковић Ђ. Миливоје, Јанжекович Иван, Јанковић др. Драгутин, Јанчич др. Иван, Јањић др. Војислав, Јевремовић др. Драгољуб, Јевтић Д. Богољуб, Јевтић Животије, Јовановић Јован, Јовановић Љубомир, Јовановић М. Никола, Јојић Велимир, Јуриша др. Иван, Кабалин Никола, Каламатијевић Р. Михаило, Калембер др. Бранко, Калуђерчић др. Бранко, Керсник Антон, Ковач Љ. Анте, Кожул др. Марко, Којић др. Драгутин, Коман Албин, Комненовић Мирко, Косић М. др. Мирко, Коце др. Јуре, Краљевић др. Драган, Крстић Симо, Кулишић др. Шиме, Кумануди др. Коста, Куњашић Јоаким, Курилић Ј. Милан, Лазаревић М. Александар, Лазаревић М. Милован, Лазаревић Никон, Ленарчич Станко, Ловренчич др. Иван, Лукачич Авгуштин, Макар Дако, Марковић др. Миленко, Марцикић Т. Милоје, Мastroвић Ф. Анте, Матица Павао, Махник Артур, Мијовић др. Александар, Мијушковић Лука Милановић Живота, Милутиновић Р. Милинко, Михаиловић Тодор, Михаиловић Т. Илија, Мишкулин др. Миле, Мохорич Иван, Мравље Милан, Мулалић А. Мустафа, Нановић Радивоје, Ненадић Војислав, Ненадовић Б. Јован, Николић Ђ. Милован, Николић М. Радивоје, Новачан др. Антон, Новаковић Стјепан, Пауновић Бранко, Пејкић А. Чедомир, Перић Ђ. Миливоје, Петковић З. Ђорђе, Петковић В. Милан, Петковић В. Растко, Петровић Богдан, Пинтеровић др. Милован, Плескович Рудолф, Поповић М. Велимир, Поповић М. др. Живојин, Поповић др. Коста, Поповић др. Михаило, Поповић др. Светислав, Прека Никола, Прекоршек Иван, Прелубовић Мухамед, Протић П. Јеремија, Раденковић Стојан, Рафаиловић Живојин, Рафаиловић Миливоје, Рашовић М. Милош, Режек др. Јосип, Сарић Ибрахим, Секулић др. Милан, Сокић М. Милоје, Сокић М. Момчило, Соколовић Никола, Стефановић Б. Игњат, Стошић Стаменко, Тишма Владимир, Трпковић Т. Ставра, Турк Рајко Ђирић Стеван, Урошевић Ил. Мирко, Физир Виктор, Хасанбеговић др. Авдо, Хафизадић др. Сулејман, Хочевар Станко, Цветић Јосип, Цветковић Ј. Драгиша, Чејовић Ђуро, Шијак др. Никола.

(После гласања).

Потпретседник Фрањо Маркић: Изволите чути резултат гласања. Гласало је укупно 176 народних посланика, од којих 174 „за“, а 2 „против“. Према томе овај је законски предлог усвојен и коначно у целини. (Одобравање и плескање код већине). Тиме је, према чл. 64 Устава овај законски предлог примило Народно претставништво.

Прелазимо на трећу тачку дневног реда: Претрес извештаја Одбора о предлогу закона о изванредном признању година државне службе и пензије Спири Хаџи-Ристићу. Има реч известилац г. Борисав Живадиновић.

Борисав Живадиновић: Господо народни посланици, извештај Одбора за молбе и жалбе о предлогу закона о изванредном признању година државне службе и пензије Спири Хаџи-Ристићу као и сам предлог закона гласе овако:

„НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ,

Одбор за молбе и жалбе Народне скупштине, коме је, на основи § 53 Закона о пословном реду

у Народној скупштини, а у вези одлуке Народне скупштине донете на LX редовном састанку од 21 јула о. г., упућен на проучавање предлог закона о изванредном признању година државне службе и пензије Спири Хаџи-Ристићу, на својим седницама проучио је упућени му законски предлог, па после добивене сагласне одлуке Финансиског одбора Народне скупштине и коначно га усвојио.

Достављајући овај извештај Народној скупштини, Одбору је част замолити Народну скупштину да изволи усвојити од стране Сената Краљевине Југославије упућени му и предложени законски предлог.

За известиоца Одбора је изабрао г. Борисава Живадиновића.

Секретар, Претседник Одбора,
Борисав Живадиновић, с. р. Јеврем Томић, с. р.

Чланови:

Петар Косовић, с. р., Александар Дачић, с. р., д-р Рико Фукс, с. р., Бранко Пауновић, с. р., Миливоје Ђ. Исаковић, с. р., Војислав Гађиновић, с. р., Аћим Поповић, с. р., д-р Франц Клар, с. р."

Господо, предлог закона гласи овако:

„СЕНАТ КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ сазван Указом од 15 октобра 1936 године у редован сазив за 20 октобар 1936 године, на своме XXIII редовном састанку, одржаном 17 јула 1937 године у Београду, усвојио је и предлаже Народној скупштини да и она прими следећи

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА

о

изванредном признању година државне службе и пензије Спири Хаџи-Ристићу

који гласи:

§ 1

Признаје се Спири Хаџи-Ристићу, бив. драгоману Генералног конзулата Краљевине Србије у Скопљу и националном раднику, у године стварно проведене активне службе време од 1 августа 1899 до 22 августа 1920 године, које је провео као драгоман и претседник Општине скопске. Поред овога признаје му се за пензију и време од 3 године, које је провео у рату као обвезник чиновничког реда; — свега му се признаје за пензију 24 године и 22 дана. Пензија ће му се одредити према признатим годинама службе за пензију и према плати и положајном додатку чиновника 3 групе, 1 степен са правом на одговарајуће додатке на скупшћу, — но без права накнаде за протекло време.

§ 2

О извршењу овога Закона стараће се Министар финансија.

§ 3

Овај Закон ступа на снагу кад га Краљевски Намесници потпишу, а обавезну снагу добија кад се обнародује у Службеним новинама.

Секретар Сената,
Др. Ђура Котур, с. р.

Претседник Сената,
Др. Желимир Мажуранић, с. р."

Претседник Стеван Ђирић: Господо народни посланици, како се нико од говорника за претрес у начелу по овом законском предлогу није јавио за реч, то прелазимо одмах на гласање. Молим г. секретара да изволи извршити прозивку.

Секретар Нурија Поздерац прозива народне посланике да гласају и они су гласали овако:

Гласали су „за“: Антонијевић Душан, Аранђеловић Јован, Арежина Миљкан, Беђировић Воца Шериф, Бешировић Р. Димитрије, Богавац П. Петар, Божиновић Д. Љубомир, Божић Бл. Јакша, Бошковић Михаило, Бренчич Михаел, Брујић С. Јован, Буторка С. др. Александар, Васић Тихомир, Вебле др. Андреј, Величковић Б. Миладин, Веселиновић др. Милорад, Видец Антон, Водстречил Хинко, Врбић Велимир, Вујасиновић др. Вук, Вучетић Радисав, Гавриловић В. Никола, Гавриловић Ото, Гајић Павле, Гајић В. Радомир, Гајшек Карло, Галогожа Петар, Гађиновић Ј. Војислав, Главинић др. Милан, Голубовић Јб. Милан, Горњак Винко, Грба др. Милован, Грђић В. Ристо, Давинић Брана, Дамић др. Драган, Даниловић Ј. Живко, Дачић М. Александар, Димитријевић Коста, Димитријевић др. Љутица, Димитријевић Стојадин, Димић М. Радосав, Добросављевић Т. Бранко, Дургутовић И. Мустафа, Ђикић Алојзије, Ђокић Љубомир, Ђорђевић В. Војислав, Ђурић М. Боривоје, Ђуровић Данило, Ерцеговац Богдан, Живадиновић П. Борисав, Живковић М. Тодор, Живковић Радосав, Загорац Јово, Захарић И. Чедомир, Здравковић Миленко, Зубер Никола, Зупанчич Фран, Иванчевић Душан, Илић др. Вељко, Јанковић Десмир, Јанковић А. Стеван, Јевтић Ђорђе, Јеличић Ст. Цветко, Јовановић др. Василије, Јовановић др. Ђорђе, Јовичић М. Радоје, Јоксимовић Зарије, Јоксимовић Угрин, Кајић А. Мијо, Казимировић П. Владимир, Кадич Алија, Капетановић Исмет-бег Гавран, Кашански Стеван, Кашанин Јоцо, Кашпер др. Михаел, Клар др. Франц, Кнежевић Богољуб, Косовић Р. Петар, Костић Васиљ, Костренчић Лука, Крафт др. Стеван, Крстић В. Михаило, Крстић Ст. Стојан, Кузељевић Сретен, Куленовић др. Цафер-бег, Курсулић Ј. Велимир, Куртовић Војко, Куртовић Шукрија, Лазаревић Милан, Лазаревић др. Тодор, Лукарчевић Т. Михаило, Љешевевић К. Михаило, Марјанац Симо, Маркић Франђо, Марковић др. Ђорђе, Мијић Ђ. Милан, Микашиновић Д. Буро, Микић Сава, Милетић др. Вјекослав, Милетић Дане, Микић Сава, Милетић др. Вјекослав, Милетић Дане, Милијановић Велимир, Милошевић Р. Душан, Милошевић Ст. Душан, Милошевић Радивоје, Миљуш др. Бранко, Мирковић С. Димитрије, Муратбашић Осман, Недељковић П. Урош, Њикитовић М. др. Часлав, Николић др. Бранко, Николић Ј. Живко, Николић Славко, Нићифоровић Спаса, Новаковић др. Нико, Пантић Љубомир, Патрновић Хаџи Љуба, Певец Рудолф, Пејин Ж. Гојко, Пеливановић Малић, Перовић Душан, Перовић Р. Миљан, Повреновић К. Матија, Поздерац Нурија, Поповић С. Аћим, Поповић Душан, Поповић Живко, Поповић М. Новица, Предован Крсто, Радоичић В. Данило, Рајаковић М. Милоје, Ратковић Т. Бранко, Рашковић др. Милош, Риђановић др. Мухамед, Рогић др. Јосип, Ружичић В. Марко, Савић Обрен, Санто др. Гавро, Симић Стеван, Сладојевић П. Чедомир, Спасовић М. Вукашин, Станковић В. Александар, Станковић Све-

тозар, Станковић Св. Светолик, Степанов Миливој, Стијић др. Милан, Стојадиновић М. Драгомир, Стојадиновић Михаило, Стојисављевић Петар, Стошовић Добривоје, Суботић Душан, Тасић С. Светозар, Тешић Максим, Тодоровић А. Бранислав, Томашевић Д. Жарко, Томић Бранко, Томић Јеврем, Тонић Тодор, Ђеримагић Садик, Ђирић Стеван (претседава), Ђосић П. Станко, Ђумавић Хусејин, Фуks др. Рико, Хаџи-Ристић Спира, Хорват Франо, Црљић Ј. Лазар, Цујан Ђиро, Чапљић Рагиб, Чвркић Р. Војко, Чолаковић Крста, Шајкаревић др. Јован, Шакић Иван, Шемров др. Фран, Широла Брнас Антон, Шошки др. Лука, Шушић И. Живко.

Гласали су „против“: Лазић Војислав, Паштровић Манфред.

Отсутни: Аврамовић Лука, Алексић Коста, Андоновић Сима, Антић Д. Боривоје, Аранђеловић Живојин, Аћимовић Ж. Велимир, Аћимовић др. Јордан, Ауер др. Људевит, Банић Милан, Баричевић др. Јанко, Бацак Љ. Милан, Бенко Јосип, Белинић Ђинко, Блажић Милан, Божић А. Милан, Борисављевић Страхиња, Буошћ С. др. Стеван, Будимир Ђ. Симо, Бујић В. Димитрије, Букановић др. Српко, Букиневић Милан, Георгијевић М. Јоца, Глишић Миленко, Димитријевић Живојин, Димитријевић Мита, Динић Ђ. Танасије, Довершек Карел, Дошен др. Војислав, Дошен др. Мирко, Ђуровић Михаило, Здравковић М. Јован, Зајнел-оог Ђораким, Страцимир, Зељковић П. Бошко, Зечевић Секула, Ивановић Ј. Драгољуб, Ивековић др. Богдан, Ђоракимовић Адулах, Исаковић Ђ. Миливоје, Јанжековић Иван, Јанковић др. Драгутин, Јанчић др. Иван, Јањић др. Војислав, Јевремовић др. Драгољуб, Јевтић Д. Богољуб, Јевтић Животије, Јовановић Јован, Јовановић Љубомир, Јовановић М. Никола, Јојић Велимир, Јуриша др. Иван, Кабалин Никола, Каламатијевић Р. Михаило, Калемоер др. Бранко, Калуђерчић др. Бранко, Керсник Антон, Ковач Љ. Анте, Кожул др. Марко, Којић др. Драгутин, Коман Алоин, Комненовић Мирко, Косић М. др. Мирко, Коце др. Јуре, Краљевић др. Драган, Крстић Симо, Кулишић др. Шиме, Кумануди др. Коста, Куњашић Јоаким, Курилић Ј. Милан, Лазаревић М. Александар, Лазаревић М. Милован, Лазаревић Николић, Ленарчић Станко, Ловренчић др. Иван, Лукачић Августин, Макар Дако, Марковић др. Миленко, Марцикић Т. Милоје, Мastroвић Ф. Анте, Матица Павао, Махник Артур, Мијовић др. Александар, Мијушковић Лука Милановић Живота, Милутиновић Р. Милинко, Михаиловић Тодор, Михаиловић Т. Илија, Мишкулин др. Миле, Мохорич Иван, Мравље Милан, Мулалић А. Мустафа, Нановић Радивоје, Ненадић Војислав, Ненадовић Ђ. Јован, Николић Ђ. Милован, Николић М. Радивоје, Новачан др. Антон, Новаковић Стјепан, Пауновић Бранко, Пејкић А. Чедомир, Перић Ђ. Миливоје, Петковић З. Ђорђе, Петковић В. Милан, Петковић В. Растко, Петровић Богдан, Пинтеровић др. Милован, Плескович Рудолф, Поповић М. Велимир, Поповић М. др. Живојин, Поповић др. Коста, Поповић др. Михаило, Поповић др. Светислав, Прека Никола, Прекоршек Иван, Прелубовић Мухамед, Протић П. Јеремија, Раденковић Стојан, Рафанловић Живојин, Рафанловић Миливоје, Рашовић М. Милош, Режек др. Јосип, Сарнић Ибрахим, Секулић др. Милан, Сокић М. Милоје, Сокић М. Момчило,

Соколовић Никола, Стефановић Б. Игњат, Стошић Стаменко, Тишма Владимир, Трпковић Т. Ставра, Турк Рајко, Урошевић Ил. Мирко, Физир Виктор, Хасанбеговић др. Авдо, Хафизадић др. Сулејман, Хочевар Станко, Цветић Јосип, Цветковић Ј. Драгиша, Чејовић Ђуро, Шијак др. Никола.

(После гласања).

Претседник Стеван Ђирић: Господо народни посланици, изволите чути резултат гласања. Гласало је у свему 176 народних посланика, од којих је 174 „за” и 2 „против”. Према томе објављујем да је овај законски предлог у начелу примљен. (Пљескање и одобравање код већине)

Пошто се нико није јавио за реч, прелазимо на претрес у појединостима. Гласаће се седењем и устајањем по параграфима. Позивам известиоца г. Живадиновића да изволи читати параграф по параграф, а госпoду народне посланике молим, да они који примају, изволе седети, а који не примају, изволе устати.

Известилац Борисав Живадиновић прочита § 1 по предлогу Сената Краљевине Југославије.

Претседник Стеван Ђирић: Прима ли Народна скупштина овако прочитани § 1? (Прима — Не прима!) Господа која примају, нека изволе седети, а који су против, нека изволе устати. (Велика већина седи) Већина седи, објављујем да је § 1 примљен. Изволите чути § 2.

— За овим је Народна скупштина, гласајући седењем и устајањем о сваком поједином параграфу у смислу § 55 Закона о пословном реду у Народној скупштини, већином гласова усвојила у појединостима §§ 2 и 3 по предлогу Сената Краљевине Југославије.

Претседник Стеван Ђирић: Господо народни посланици, пошто су сви параграфи појединачно изгласани, објављујем да је овај законски предлог примљен и у појединостима. (Пљескање и одобравање код већине)

Прелазимо, госпoдо народни посланици, на коначно гласање у целини, које ће се обавити поименичним гласањем. Молим г. секретара да изволи извршити прозивку г. г. народних посланика.

Секретар Нурија Поздерац прозива народне посланике да гласају и они гласају овако:

Гласали су „за“: Антонијевић Душан, Аранђеловић Јован, Аржина Миљкан, Бешировић Воца Шериф, Бешировић Р. Димитрије, Богавац П. Петар, Божиновић Д. Љубомир, Божић Бл. Јакша, Бошковић Михаило, Бренчич Михаел, Брујић С. Јован, Буторка С. др. Александар, Васић Тихомир, Вебле др. Андреј, Величковић Ђ. Миладин, Веселиновић др. Милорад, Видец Антон, Водстречил Хинко, Врбић Велимир, Вујасиновић др. Вук, Вучетић Радисав, Гавриловић В. Никола, Гавриловић Ото, Гајић Павле, Гајић В. Радомир, Гајшек Карло, Галогажа Петар, Гађиновић Ј. Војислав, Главинић др. Милан, Голубовић Љ. Милан, Горњак Винко, Грба др. Милован, Грђић В. Ристо, Давинић Брана, Дамић др. Драган, Даниловић Ј. Живко, Дачић М. Александар, Димитријевић Коста, Димитријевић др. Љутица, Димитријевић Стојадин, Димић М. Радосав, Добросављевић Т. Бранко, Дургutowић И. Мустафа, Ђикић Алојзије, Ђокић Љубомир, Ђорђевић В. Војислав, Ђурић М. Боривоје, Ђуровић

Данило, Ерцеговац Богдан, Живадиновић П. Борисав, Живковић М. Тодор, Живковић Радосав, Загорац Јово, Захарић И. Чедомир, Здравковић Миленко, Зубер Никола, Зупанчич Фран, Иванчевић Душан, Илић др. Вељко, Јанковић Десимир, Јанковић А. Стеван, Јевтић Ђорђе, Јеличић Ст. Цветко, Јовановић др. Василије, Јовановић др. Ђорђе, Јовичић М. Радоје, Јоксимовић Зарије, Јоксимовић Угрин, Кајић А. Мијо, Казимировић П. Владимир, Кадић Алија, Капетановић Исмет-бег Гавран, Капански Стеван, Кашанин Јоцо, Кашпер др. Михаел, Клар др. Франц, Кнежевић Богољуб, Косовић Р. Петар, Костић Васиљ, Костренчић Лука, Крафт др. Стеван, Крстић В. Михаило, Крстић Ст. Стојан, Кузљевић Сретен, Куленовић др. Џафер-бег, Курсулић Ј. Велимир, Куртовић Војко, Куртовић Шукрија, Лазаревић Милан, Лазаревић др. Тодор, Лукарчевић Т. Михаило, Љешевић К. Михаило, Марјанац Симо, Маркић Фрањо, Марковић др. Ђорђе, Мијић Ђ. Милан, Микашиновић Д. Ђуро, Микић Сава, Милетић др. Вјекослав, Милетић Дане, Милијановић Велимир, Милошевић Р. Душан, Милошевић Ст. Душан, Милошевић Радивоје, Миљуш др. Бранко, Мирковић С. Димитрије, Муратошић Осман, Недељковић П. Урош, Никитовић М. др. Часлав, Николић др. Бранко, Николић Ј. Живко, Николић Славко, Нишићоровић Спаса, Новаковић др. Нико, Пантић Љубомир, Патрногић Хаџи Љуба, Певец Рудолф, Пејин Ж. Гојко, Пеливановић Малић, Перовић Душан, Перовић Р. Милан, Повреновић К. Матија, Поздерац Нурија, Поповић С. Аћим, Поповић Душан, Поповић Живко, Поповић М. Новица, Предован Крсто, Радоичић В. Данило, Рајаковић М. Милоје, Ратковић Т. Бранко, Рашковић др. Милош, Риђановић др. Мухамед, Роговић др. Јосип, Ружичић В. Марко, Савић Обрен, Санто др. Гавро, Симић Стеван, Сладојевић П. Чедомир, Спасовић М. Вукашин, Станковић В. Александар, Станковић Светозар, Станковић Св. Светолик, Степанов Миливој, Стијић др. Милан, Стојадиновић М. Драгомир, Стојадновић Михаило, Стојисављевић Петар, Стошовић Добривоје, Суботић Душан, Тасић С. Светозар, Тешић Максим, Тодоровић А. Бранислав, Томашевић Д. Жарко, Томић Бранко, Томић Јеврем, Тонић Тодор, Ђеримагић Садик, Ђирић Стеван (претседава), Ђосић П. Станко, Ђумавић Хусејин, Фукс др. Рико, Хаџи-Ристић Спира, Хорват Фрањо, Црљић Ј. Лазар, Цујан Ђиро, Чапљић Рагиб, Чвркић Р. Војко, Чолаковић Крста, Шајкаревић др. Јован, Шакић Иван, Шемров др. Фран, Широла Брнас Антон, Шошки др. Лука, Шушић И. Живко.

Гласали су „против“: Лазич Војислав, Паштровић Манфред.

Отсутни: Аврамовић Лука, Алексић Коста, Андоновић Сима, Антић Д. Боривоје, Аранђеловић Живојин, Аћимовић Ж. Велимир, Аћимовић др. Јордан, Ауер др. Људевит, Банић Милан, Баричевић др. Јанко, Баџак Љ. Милан, Бенко Јосип, Белшић Винко, Блажић Милан, Божић А. Милан, Борисављевић Страхиња, Бубић С. др. Стеван, Будимир Ђ. Симо, Вујић В. Димитрије, Вукановић др. Српко, Вукићевић Милан, Георгијевић М. Јоца, Глишић Миленко, Димитријевић Живојин, Димитријевић Мита, Динић Ђ. Тапасије, Добершек Карел, Дошен др. Војислав, Дошен др. Мирко, Ђуровић Михаило,

Здравковић М. Јован, Зајнел-бег Ибрахим Страцимир, Зељковић Н. Бошко, Зечевић Секула, Ивановић Ј. Драгољуб, Ивековић др. Богдан, Ибрахим-пашин Абдулах, Исаковић Ђ. Миливоје, Јанжековић Иван, Јанковић др. Драгутин, Јанчич др. Иван, Јањић др. Војислав, Јевремовић др. Драгољуб, Јевтић Д. Богољуб, Јевтић Животије, Јовановић Јован, Јовановић Љубомир, Јовановић М. Никола, Јојић Велимир, Јуриша др. Иван, Кабалин Никола, Каламатијевић Р. Михаило, Калембер др. Бранко, Калуђерчић др. Бранко, Керсник Антон, Ковач Љ. Анте, Кожул др. Марко, Којић др. Драгутин, Коман Албин, Комненовић Мирко, Косић М. др. Мирко, Коце др. Јуре, Краљевић др. Драган, Крстић Симо, Кулишић др. Шиме, Кумануди др. Коста, Куњашић Јоаким, Курић Ј. Милан, Лазаревић М. Александар, Лазаревић М. Милован, Лазаревић Николић, Ленарчић Станко, Ловренчић др. Иван, Лукачић Августин, Макар Дако, Марковић др. Миленко, Марцикић Т. Милоје, Мastroвић Ф. Анте, Матица Павао, Махник Артур, Мијовић др. Александар, Мијушковић Лука Милановић Живота, Милутиновић Р. Милинко, Михаиловић Тодор, Михаиловић Т. Илија, Мишкулин др. Миле, Мохорич Иван, Мравље Милан, Мулалић А. Мустафа, Нановић Радивоје, Ненадић Војислав, Ненадовић Ђ. Јован, Николић Ђ. Милован, Николић М. Радивоје, Новачан др. Антон, Новаковић Стјепан, Пауновић Бранко, Пејкић А. Чедомир, Перић Ђ. Миливоје, Петковић З. Ђорђе, Петковић В. Милан, Петковић В. Растко, Петровић Богдан, Пинтеровић др. Милован, Плескович Рудолф, Поповић М. Велимир, Поповић М. др. Живојин, Поповић др. Коста, Поповић др. Михаило, Поповић др. Светислав, Прека Никола, Прекоршек Иван, Прелубовић Мухамед, Протић П. Јеремија, Раденковић Стојан, Рафаиловић Живојин, Рафаиловић Миливоје, Рашовић М. Милош, Режек др. Јосип, Сарић Ибрахим, Секулић др. Милан, Сокић М. Милоје, Сокић М. Момчило, Соколовић Никола, Стефановић Б. Игњат, Стошић Стаменко, Тишма Владимир, Трпковић Т. Ставра, Турк Рајко, Урошевић Ил. Мирко, Физир Виктор, Хасанбеговић др. Авдо, Хафизидић др. Сулејман, Хочевац Станко, Цветић Јосип, Цветковић Ј. Драгиша, Чејовић Ђуро, Шијак др. Никола.

(После гласања).

Претседник Стеван Ђирић: Господо народни посланици, изволите чути резултат гласања. Гласало је укупно 176 народних посланика, од којих 174 „за“ и 2 „против“. Према томе овај законски предлог усвојен је и коначно у целини. (Пљескање) Тиме је, према члану 64 Устава, овај законски предлог примило Народно претставништво.

Прелазимо на четврту тачку дневнога реда: Претрес извештаја Одбора о предлогу закона о изванредној државној помоћи Савињу Обрену, насељенику у Старом Селу, Срез неродимски. Има реч извештајца Одбора г. Борисав Живадиновић.

Борисав Живадиновић: Господо народни посланици, извештај Одбора за молбе и жалбе заједно са законским предлогом гласи овако:

„НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ

Одбор за молбе и жалбе Народне скупштине на својој седници од 23 јула 1937 године, а на основу § 83 Закона о Пословном реду Народне

скупштине, одлучио је да предложи Народној скупштини, да изволи усвојити ниже изложену одлуку Одбора за молбе и жалбе:

Додељује се Савићу Обрену, насељенику у Старом Селу, Срез неродимски, од дана престанка посланичког мандата, стална месечна доживотна помоћ од 2000.— динара, а после његове смрти његовој жени Милуши стална месечна доживотна помоћ од 1000.— динара.

Финансијски одбор Народне скупштине сагласио се са предњом одборском одлуком.

Одбору је част умолити Народну скупштину, да овај извештај изволи у целини примити.

За известиоца изабран је г. Борисав Живадиновић, народни посланик.

23 јула 1937 године

Београд

Претседник Одбора,
Јеврем Томић, с. р.

Секретар,

Борисав Живадиновић, с. р.

Чланови:

Петар Косовић, с. р., Александар Дачић, с. р., Миливоје Исаковић, с. р., Војислав Гађиновић, с. р., Аћим Поповић, с. р., др. Рико Фукс, с. р., Бранко Пауновић, с. р., др. Франц Клар, с. р.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА

о

ИЗВАНРЕДНОЈ ДРЖАВНОЈ ПОМОЋИ САВИЋУ ОБРЕНУ, НАСЕЉЕНИКУ У СТАРОМ СЕЛУ, СРЕЗ НЕРОДИМСКИ, КОЈИ ГЛАСИ:

§ 1 — Додељује се Савићу Обрену, насељенику у Старом Селу, од дана престанка посланичког мандата, стална месечна доживотна помоћ од 2000 динара, а после његове смрти његовој жени Милуши стална месечна доживотна помоћ од 1000 динара.

§ 2 — Уз сталну помоћ одређену овим Законом не припада ни лични ни породични додатак, а право на пријем ове помоћи престаје по одредбама које у том погледу важе за личне и породичне пензије државних службеника по Закону о чиновницима.

§ 3 — О извршењу овог Закона стараће се Министар финансија.

§ 4 — Овај Закон ступа на снагу кад га Краљевски Намесници потпишу, а обавезну снагу добија кад се обнародује у „Службеним новинама“.” (Манфред Паштровић: Молим за реч о повреди Пословника)

Претседник Стеван Ђирић: Има реч народни посланик г. Манфред Паштровић да говори о повреди Пословника.

Манфред Паштровић: Поштована господо народни посланици, сви извештаји треба да буду раздељени народним посланицима становито време пре претреса. (Гласови: Раздељени су!) Господо, ја тај извештај нисам примио. (Гласови: Нисте били у Београду!) Ја сам био у Београду, али није питање у томе, него је питање о самом предмету о коме је једанпут већ било у овом Дому говора. Част свима члановима овога Дома, част свима народним посланицима, и онима који су више заслужни и

онима који су мање заслужни. Ја немам ништа против тога да се свима члановима овога Дома ода признање које им припада, и кад престану бити народни посланици да им се да што год се хоће. Ја ако будем народни посланик, гласаћу са нашим пријатељима сваку помоћ — то је индиферентно, али ја се овде буним да се члановима Народног претставништва, још док су чланови тога Претставништва, даје изванредна помоћ. Према томе, ја сам против тога, и с тога гласам против.

Претседник Стеван Ђирић: Господо народни посланици, овде повреде Пословника нема. Извештај је на време сачињен и раздат г. г. народним посланицима, а што се тиче мишљења г. Манфреда Паштровића, то је само његово лично уверење, али он нема право да импутира Народној скупштини како ће гласати. Желите ли, господине Паштровићу, да овде доведем нашега друга Обрена Савића, да га видимо и да се после 20 година на његовим поломљеним костима уверимо, шта је учинио.

Како се нико није јавио за реч прелазимо, господо, на гласање у начелу. Гласаће се поименично. Молим господина секретара да изврши прозивку.

Секретар Нурија Поздерац: Прозива посланике да гласају, и они су гласали овако:

Гласали су „за”: Антонијевић Душан, Аранђеловић Јован, Арежина Миљкан, Бећировић Воца Шериф, Бешировић Р. Димитрије, Богавац П. Петар, Божиновић Д. Љубомир, Божић Бл. Јакша, Бошковић Михаило, Бренчич Михаел, Брујић С. Јован, Буторка С. др. Александар, Васић Тихомир, Вебле др. Андреј, Величковић Б. Миладин, Веселиновић др. Милорад, Видец Антон, Водстречил Хинко, Врбић Велимир, Вујасиновић др. Вук, Вучетић Радисав, Гавриловић В. Никола, Гавриловић Ото, Гајић Павле, Гајић В. Радомир, Гајшек Карло, Галогажа Петар, Гађиновић Ј. Војислав, Главинић др. Милан, Голубовић Љ. Милан, Горњак Винко, Грба др. Милован, Грђић В. Ристо, Давинић Брана, Дамић др. Драган, Даниловић Ј. Живко, Дачић М. Александар, Димитријевић Коста, Димитријевић др. Љутица, Димитријевић Стојадин, Димић М. Радосав, Добросављевић Т. Бранко, Дургutowић И. Мустафа, Ђикић Алојзије, Ђокић Љубомир, Ђорђевић В. Војислав, Ђурић М. Боривоје, Ђуровић Данило, Ерцеговац Богдан, Живадиновић П. Борисав, Живковић М. Тодор, Живковић Радосав, Загорац Јово, Захарић И. Чедомир, Здравковић Миленко, Зубер Никола, Зупанчић Фран, Иванчевић Душан, Илић др. Вељко, Јанковић Десимир, Јанковић А. Стеван, Јевтић Ђорђе, Јеличић Ст. Цветко, Јовановић др. Василије, Јовановић др. Ђорђе, Јовичић М. Радоје, Јоксимовић Зарије, Јоксимовић Угрин, Кајић А. Мијо, Казимировић П. Владимир, Кадич Алија, Капетановић Исмет-бег Гавран, Каћански Стеван, Кашанин Јоцо, Кашпер др. Михаел, Клар др. Франц, Кнежевић Богољуб, Косовић Р. Петар, Костић Васиљ, Костренчић Лука, Крафт др. Стеван, Крстић В. Михаило, Крстић Ст. Стојан, Кузељевић Сретен, Куленовић др. Цафер-бег, Курсулић Ј. Велимир, Куртовић Војко, Куртовић Шукрија, Лазаревић Милан, Лазаревић др. Тодор, Лукаревић Т. Михаило, Љешевић К. Михаило, Марјанац Симо, Маркић Франьо, Марковић др. Ђорђе, Мијић Ђ. Милан, Микашиновић Д. Ђуро, Микић Сава, Милетић др. Вјекослав, Милетић

Дане, Милијановић Велимир, Милошевић Р. Душан, Милошевић Ст. Душан, Милошевић Радивоје, Миљуш др. Бранко, Мирковић С. Димитрије, Муратбашић Осман, Недељковић П. Урош, Никитовић М. др. Часлав, Николић др. Бранко, Николић Ј. Живко, Николић Славко, Нићифоровић Спаса, Новаковић др. Нико, Пантић Љубомир, Патрногић Хаџи Љуба, Певец Рудолф, Пејин Ж. Гојко, Пеливановић Малић, Перовић Душан, Перовић Р. Миљан, Повреновић К. Матија, Поздерац Нурија, Поповић С. Аћим, Поповић Душан, Поповић Живко, Поповић М. Новица, Предован Крсто, Радоичић В. Данило, Рајаковић М. Милоје, Ратковић Т. Бранко, Рашковић др. Милош, Риђановић др. Мухамед, Рогић др. Јосип, Ружичић В. Марко, Савић Обрен, Санто др. Гавро, Симић Стеван, Сладојевић П. Чедомир, Спасовић М. Вукашин, Станковић В. Александар, Станковић Светозар, Станковић Св. Светолик, Степанов Миливој, Стијић др. Милан, Стојадиновић М. Драгомир, Стојадиновић Михаило, Стојисављевић Петар, Стошовић Добривоје, Суботић Душан, Тасић С. Светозар, Тешић Максим, Тодоровић А. Бранислав, Томашевић Д. Жарко, Томић Бранко, Томић Јеврем, Тонић Тодор, Ђеримагић Садик, Ђирић Стеван (претседава), Ђосић П. Станко, Ђумавић Хусејин, Фукс др. Рико, Хаџи-Ристић Спира, Хорват Франьо, Црљић Ј. Лазар, Цујан Ђиро, Чапљић Рагиб, Чвркић Р. Војко, Чолаковић Крста, Шајкаревић др. Јован, Шакић Иван, Шемров др. Фран, Широла Брнас Антон, Шошки др. Лука, Шушић И. Живко.

Гласали су „против“: Лазић Војислав, Паштровић Манфред.

Отсутни: Аврамовић Лука, Алексић Коста, Андоновић Сима, Антић Д. Боривоје, Аранђеловић Живојин, Аћимовић Ж. Велимир, Аћимовић др. Јордан, Ауер др. Људевит, Банић Милан, Баричевић др. Јанко, Баџак Љ. Милан, Бенко Јосип, Белинић Винко, Блажић Милан, Божић А. Милан, Борисављевић Страхиња, Бубић С. др. Стеван, Будимир Ђ. Симо, Вујић В. Димитрије, Вукановић др. Српко, Вукићевић Милан, Георгијевић М. Јоца, Глишић Миленко, Димитријевић Живојин, Димитријевић Мита, Динић Ђ. Танасије, Добершек Карел, Дошен др. Војислав, Дошен др. Мирко, Ђуровић Михаило, Здравковић М. Јован, Зајнел-бег Ибрахим Страцимир, Зелковић Н. Бошко, Зечевић Секула, Ивановић Ј. Драгољуб, Ивековић др. Богдан, Ибрахимпашин Абдулах, Исаковић Ђ. Миливоје, Јанжекович Иван, Јанковић др. Драгутин, Јанчић др. Иван, Јањић др. Војислав, Јевремовић др. Драгољуб, Јевтић Д. Богољуб, Јевтић Животије, Јовановић Јован, Јовановић Љубомир, Јовановић М. Никола, Јојић Велимир, Јуриша др. Иван, Кабалин Никола, Каламатијевић Р. Михаило, Калембер др. Бранко, Калудерчић др. Бранко, Кеосник Антон, Ковач Љ. Анте, Кожул др. Марко, Којић др. Драгутин, Коман Албин, Комненовић Мирко, Косић М. др. Мирко, Коде др. Јуре, Краљевић др. Драган, Крстић Симо, Кулишић др. Шиме, Кумануди др. Коста, Куњашић Јоаким, Курилић Ј. Милан, Лазаревић М. Александар, Лазаревић М. Милован, Лазаревић Никон, Ленарчић Станко, Ловренчић др. Иван, Лукачић Августин, Макар Дако, Марковић др. Миленко, Марцикић Т. Милоје, Мastroвић Ф. Анте, Матица Павао, Махник Артур, Мијовић др. Алек-

сандар, Мијушковић Лука, Милановић Живота, Милутиновић Р. Милинко, Михаиловић Тодор, Михаиловић Т. Илија, Мишкулин др. Миле, Мохорич Иван, Мравље Милан, Мулалић А. Мустафа, Нановић Радивоје, Ненадић Војислав, Ненадовић Б. Јован, Николић Ђ. Милован, Николић М. Радивоје, Новачан др. Антон, Новаковић Стјепан, Пауновић Бранко, Пејкић А. Чедомир, Перић Ђ. Миливоје, Петковић З. Ђорђе, Петковић В. Милан, Петковић В. Растко, Петровић Богдан, Пинтеровић др. Милован, Плескович Рудолф, Поповић М. Велимир, Поповић М. др. Живојин, Поповић др. Коста, Поповић др. Михаило, Поповић др. Светислав, Прека Никола, Прекоршек Иван, Прељубовић Мухамед, Протић П. Јеремија, Раденковић Стојан, Рафаиловић Живојин, Рафаиловић Миливоје, Рашовић М. Милош, Режек др. Јосип, Сарић Ибрахим, Секулић др. Милан, Сокић М. Милоје, Сокић М. Момчило, Соколовић Никола, Стефановић Б. Игњат, Стошић Стаменко, Тишма Владимир, Трпковић Т. Ставра, Турк Рајко, Урошевић Ил. Мирко, Физир Виктор, Хасанбеговић др. Авдо, Хафизадић др. Сулејман, Хочевар Станко, Цветић Јосип, Цветковић Ј. Драгиша, Чејовић Ђуро, Шијак др. Никола.

(После гласања).

Претседник Стеван Ђирић: Изволите чути резултат гласања. Гласало је свега 176 народних посланика, од којих 174 „за“, и 2 „против“. Према томе објављујем да је овај законски предлог у начелу примљен. (Пљескање и одобравање код већине).

Како се нико није јавио за реч прелазимо на претрес у појединостима. Молим г. известиоца да изволи читати параграф по параграф.

Известилац Борисав Живадиновић прочита § 1 по предлогу Одбора.

Претседник Стеван Ђирић: Прима ли Народна скупштина овако прочитани § 1? (Прима — Не прима!) Господа која примају, нека изволе седети, а који су против, нека изволе устати. (Велика већина седи) Већина седи, објављујем да је § 1 примљен. Изволите чути § 2.

— За овим је Народна скупштина, гласајући седењем и устајањем о сваком поједином параграфу у смислу § 55 Закона о пословном реду у Народној скупштини, већином гласова усвојила у појединостима све параграфе од § 2 до § 4 закључно по предлогу Одбора.

Претседник Стеван Ђирић: Господо народни посланици, пошто су примљени у појединостима сви параграфи овога законског предлога, то прелазимо на коначно гласање у целини. Гласање је поименично. Молим г. секретара да изволи извршити прозивку.

Секретар Нурија Поздерац прозива народне посланике да гласају и они гласају овако:

Гласали су „за“: Антонијевић Душан, Аранђеловић Јован, Арежина Миљкан, Бешировић Воца Шериф, Бешировић Р. Димитрије, Богавац П. Петар, Божиновић Д. Љубомир, Божић Ђ. Јакша, Бошковић Михаило, Бренчић Михаел, Брујић С. Јован, Буторка С. др. Александар, Васић Тихомир, Вебле др. Андреј, Величковић Б. Миладин, Веселиновић др. Милорад, Видец Антон, Водстречил Хинко, Врбић Велимир, Вујасиновић др. Вук, Ву-

четић Радисав, Гавриловић В. Никола, Гавриловић Ото, Гајић Павле, Гајић В. Радомир, Гајшек Карло, Галогача Петар, Гађиновић Ј. Војислав, Главинић др. Милан, Голубовић Љ. Милан, Горњак Винко, Грба др. Милован, Грђић В. Ристо, Давинић Брана, Дамић др. Драган, Даниловић Ј. Живко, Дачић М. Александар, Димитријевић Коста, Димитријевић др. Љутица, Димитријевић Стојадин, Димић М. Радосав, Добросављевић Т. Бранко, Дургutowић И. Мустафа, Ђикић Алојзије, Ђокић Љубомир, Ђорђевић В. Војислав, Ђурић М. Боривоје, Ђуровић Данило, Ерцеговац Богдан, Живадиновић П. Борисав, Живковић М. Тодор, Живковић Радосав, Загорац Јово, Захарић И. Чедомир, Здравковић Миленко, Зубер Никола, Зупанчич Фран, Иванчевић Душан, Илић др. Велько, Јанковић Десимир, Јанковић А. Стеван, Јевтић Ђорђе, Јеличић Ст. Цветко, Јовановић др. Василије, Јовановић др. Ђорђе, Јовичић М. Радоје, Јоксимовић Зарије, Јоксимовић Угрин, Кајић А. Мијо, Казимировић П. Владимир, Кадић Алија, Капетановић Исмет-бег Гавран, Каћански Стеван, Кашанин Јоцо, Кашпер др. Михаел, Клар др. Франц, Кнежевић Богољуб, Косовић Р. Петар, Костић Васил; Костренчић Лука, Крафт др. Стеван, Крстић В. Михаило, Крстић Ст. Стојан, Кузљевић Сретен, Куленовић др. Џафер-бег, Курсулић Ј. Велимир, Куртовић Војко, Куртовић Шукрија, Лазаревић Милан, Лазаревић др. Тодор, Лукаревић Т. Михаило, Љешевић К. Михаило, Марјанац Симо, Маркић Франо, Марковић др. Ђорђе, Мијић Ђ. Милан, Микашиновић Д. Ђуро, Микић Сава, Милетић др. Вјекослав, Милетић Дане, Милијановић Велимир, Милошевић Р. Душан, Милошевић Ст. Душан, Милошевић Радивоје, Миљуш др. Бранко, Мирковић С. Димитрије, Муратбашић Осман, Недељковић П. Урош, Никитовић М. др. Часлав, Николић др. Бранко, Николић Ј. Живко, Николић Славко, Нићифоровић Спаса, Новаковић др. Нико, Пантић Љубомир, Патрновић Хаџи Љуба, Певец Рудолф, Пејин Ж. Гојко, Пеливановић Малић, Перовић Душан, Перовић Р. Миљан, Повреновић К. Матија, Поздерац Нурија, Поповић С. Аћим, Поповић Душан, Поповић Живко, Поповић М. Новица, Предован Крсто, Радоичић В. Данило, Рајаковић М. Милоје, Ратковић Т. Бранко, Рапковић др. Милош, Риђановић др. Мухамед, Рогић др. Јосип, Ружичић В. Марко, Савић Обрен, Санто др. Гавро, Симић Стеван, Сладојевић П. Чедомир, Спасовић М. Вукашин, Станковић В. Александар, Станковић Светозар, Станковић Св. Светолик, Степанов Миливој, Стијић др. Милан, Стојадиновић М. Драгомир, Стојадиновић Михаило, Стојисављевић Петар, Стошовић Добривоје, Суботић Душан, Тасић С. Светозар, Тешић Максим, Тодоровић А. Бранислав, Томашевић Д. Жарко, Томић Бранко, Томић Јеврем, Тонић Тодор, Теримагић Садик, Ђирић Стеван (преседава), Ђосић П. Станко, Ђумавић Хусејин, Фуке др. Рико, Хаџи-Ристић Спира, Хорват Франо, Црљић Ј. Лазар, Цујан Ђиро, Чапљић Рагиб, Чвркић Р. Војко, Чолаковић Крста, Шајкаревић др. Јован, Шакић Иван, Шемров др. Фран, Широла Брнас Антон, Шошки др. Лука, Шушић И. Живко.

Гласали су „против“: Лазић Војислав, Паштровић Манфред.

Отсутни: Аврамовић Лука, Алексић Коста, Андоновић Сима, Антић Д. Боривоје, Аранђеловић Живојин, Аћимовић Ж. Велимир, Аћимовић др. Јордан, Ауер др. Људевит, Банић Милан, Баричевић др. Јанко, Баџак Љ. Милан, Бенко Јосип, Белинић Винко, Блажић Милан, Божић А. Милан, Борисављевић Страхиња, Бубић С. др. Стеван, Будимир Ђ. Симо, Вујић В. Димитрије, Вукановић др. Српко, Вукићевић Милан, Георгијевић М. Јоца, Глишић Миленко, Димитријевић Живојин, Димитријевић Мита, Динић Ђ. Танасије, Добершек Карел, Дошен др. Војислав, Дошен др. Мирко, Ђуровић Михаило, Здравковић М. Јован, Зајнел-бег Ибрахим Страцимир, Зельковић Н. Бошко, Зечевић Секула, Ивановић Ј. Драгољуб, Ивековић др. Богдан, Ибрахим-паша Абдулах, Исаковић Ђ. Миливоје, Јанжекович Иван, Јанковић др. Драгутин, Јанчич др. Иван, Јањић др. Војислав, Јевремовић др. Драгољуб, Јевтић Д. Богољуб, Јевтић Животије, Јовановић Јован, Јовановић Љубомир, Јовановић М. Никола, Јојић Велимир, Јуриша др. Иван, Кабаљин Никола, Каламатијевић Р. Михаило, Калембер др. Бранко, Калуђерчић др. Бранко, Керсник Антон, Ковач Љ. Анте, Кожул др. Марко, Којић др. Драгутин, Коман Албин, Комненовић Мирко, Косић М. др. Мирко, Коце др. Јуре. Краљевић др. Драган, Крстић Симо, Кулишић др. Шиме. Кумануди др. Коста, Куњашић Јоаким, Курилић Ј. Милан, Лазаревић М. Александар, Лазаревић М. Милован, Лазаревић Никон, Ленарич Станко, Ловренчич др. Иван, Лукачич Августин. Макар Дако. Марковић др. Миленко, Марџикић Т. Милоје, Мastroвић Ф. Анте, Матица Павао, Махник Артур. Мијовић др. Александар, Мијушковић Лука, Милановић Живота, Милутиновић Р. Милинко, Михаиловић Тодор, Михаиловић П. Илија, Мишкулин др. Миле, Мохорич Иван, Мравље Милан, Мвлалић А. Мустафа, Нановић Радивоје, Неналић Војислав, Неналовић Б. Јован, Николић Ђ. Милован, Николић М. Радивоје, Новачан др. Антон. Новаковић Степан, Пачновић Бранко, Пејкић А. Чедомир, Перић Ђ. Миливоје, Петковић З. Ђорђе, Петковић В. Милан, Петковић В. Растко, Петровић Богдан, Пинтеровић др. Милован, Плескович Рудолф, Поповић М. Велимир, Поповић М. др. Живојин, Поповић др. Коста, Поповић др. Михаило, Поповић др. Светислав, Прека Никола, Прекоршек Иван, Прељубовић Мухамед, Протић П. Јеремија, Раденковић Стојан, Рафаиловић Живојин, Рафаиловић Миливоје, Раповић М. Милош, Режек др. Јосип, Сарић Ибрахим, Секвљић др. Милан, Сокчић М. Милоје, Сокић М. Момчило, Соколовић Никола, Стефановић Б. Игњат, Стошић Стаменко, Тишма Владимир, Трпковић Т. Ставра, Турк Рајко, Урошевић Ил. Мирко, Физир Виктор, Хасанбеговић др. Авло, Хафизалић др. Сулејман, Хочевар Станко, Цветић Јосип, Цветковић Ј. Драгиша, Чејовић Ђуро, Шијак др. Никола.

(После гласања).

Претседник Стеван Ђирић: Изволите чути резултат гласања. Гласало је свега 176 народних посланика, од којих 174 „за“ и 2 „против“. Према томе је овај законски предлог усвојен и коначно у целини и према чл. 64 Устава биће упућен Сенату Краљевине Југославије на даљи рад.

Молим вас, господо народни посланици да саслушате сада још једно саопштење Верифика-

ционог Одбора. Молим г. секретара да изволи прочитати то саопштење.

Секретар Нурија Поздерац (чита):

„НАРОДНА СКУПШТИНА
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Верификациони Одбор

VI-Бр. 23

19 октобра 1937 год.

у Београду

НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

БЕОГРАД

Верификациони Одбор Народне скупштине примио је, преко Претседништва Народне скупштине, извештај о смрти народног посланика Рамадана Ф. Рамадановића, који је изабран за народног посланика у Срезу подгорском, Бановине вардарске, на листи г. Богољуба Јевтића.

Пошто је прегледао изборна акта и кандидатске листе, Одбор је утврдио да је заменик поч. Рамадана Ф. Рамадановића на земаљској кандидатској листи г. Богољуба Јевтића, Сејфуловић С. Бећир, претседник општине из Суве Реке, па му је час предложити Народној скупштини да изволи огласити и позвати за народног посланика г. Сејфуловића С. Бећира, претседника општине из Суве Реке, на место поч. Рамадана Ф. Рамадановића.

Одбору је част умолити Народну скупштину да овај његов извештај изволи усвојити. За известиоца одређен је г. Михаило Љешевић.

Секретар,

Боривоје Д. Антић, с. р.

Претседник Верификационог Одбора,

Др. Тодор Лазаревић, с. р.

Чланови:

Михало Љешевић, с. р., Артур Махник, с. р., др. Драгутин Јанковић, с. р., Светозар Тасић, с. р., Чедомир И. Захарић, с. р., Војислав Ненадић, с. р., др. Иван Јанчач, с. р., др. Људевит Ауер, с. р.”

Претседник Стеван Ђирић: Прима ли Народна скупштина овај извештај? (Прима) Објављујем да је Народна скупштина примила прочитани извештај Верификационог одбора и конституијем да је Сејфуловић С. Бећир, претседник општине из Суве Реке, проглашен за народног посланика.

Изволите чути један предлог резолуције.

Секретар Нурија Поздерац (чита):

„На основу § 69 Закона о Пословном реду у Народној скупштини, част ми је предложити Народној скупштини следећу

РЕЗОЛУЦИЈУ

Народна скупштина закључује: да се пренесу у редован сазив од 20 октобра 1937 до 20 октобра 1938 године: сви несвршени Владини и посланички законски предлози, одборски извештаји о њима и предлози резолуције; све неodobрене Уредбе Министарског Савета; захтеви Министра правде за издавање суду народних посланика; све одлуке Одбора за молбе и жалбе по појединим молбама и жалбама као и све молбе и жалбе упућене овом Одбору од 19 октобра 1936, као и сви

несвршени предмети који спадају у надлежност Финансијског одбора Народне скупштине по финансијским и другим законима.

Претседник Народне скупштине,
Стеван Ђирић, с. р.”

Претседник Стеван Ђирић: Прима ли Народна скупштина ову резолуцију, (Прима) Објављујем да је прочитана резолуција примљена.

Изволите чути један Указ Краљевског Намесништва.

Министар унутрашњих послова др. Антон Корошец (чита):

„У ИМЕ

ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА

ПЕТРА II

По милости Божјој и вољи народној

КРАЉА ЈУГОСЛАВИЈЕ

КРАЉЕВСКИ НАМЕСНИЦИ

На предлог Министра унутрашњих послова, а по саслушању Министарског савета и на основу члана 32 и 60 Устава решили су и решавају:

Да се седнице Народне скупштине сазване Указом од 15 октобра 1936 године у редован сазив за 20 октобар 1936 године и отворене Указом од 22 октобра 1936 године, закључе читањем овога Указа, и да се Народна скупштина сазове у редован сазив за 20 октобар 1937 године.

Министар унутрашњих послова нека изврши овај Указ.

18 октобра 1937 године

у Београду

ПАВЛЕ, с. р.

Др. Р. СТАНКОВИЋ, с. р.

Др. И. ПЕРОВИЋ, с. р.

Министар унутрашњих послова,

Др. Корошец, с. р.

Претседник Министарског савета и

Министар иностраних послова,

др. М. М. Стојадиновић, с. р.

Министар унутрашњих послова,

др. Корошец, с. р.

Министар саобраћаја,

др. М. Спахо, с. р.

Министар правде,

Мил. Симоновић, с. р.

Министар без портфеља,

др. Бехмен, с. р.

Министар пољопривреде

Св. Станковић, с. р.

Министар шума и рудника,

Б. Кујунџић, с. р.

Заступник Министра социјалне

политике и народног здравља,

др. Врбанић, с. р.

Министар трговине и индустрије,

др. Врбанић, с. р.

Министар грађевина,

Стошовић, с. р.

Министар финансија,

Летица, с. р.

Министар без портфеља,
др. **Крек**, с. р.

Министар војске и морнарице,
Љуб. М. Марић, с. р.

Министар без портфеља,
Вој. В. Ђорђевић, с. р.

Министар без портфеља,
Нико Новаковић, с. р.

Министар физичког васпитања
народа,
др. **Вјек. Милетић**, с. р.

Министар пошта, телеграфа и
телефона,
Војко Р. Чвркић, с. р.

Министар просвете,
Дим. Магарашевић, с. р."

(Читање Указа саслушали су сви народни посланици стојећи и пропратили једнодушним узвизима: Живео Краљ!)

Претседник Стеван Ђирић: Господо народни посланици, овим Краљевим Указом завршен је овај сазив Народне скупштине. По Закону о пословном реду у Народној скупштини имају се сутра, 20 октобра, у 9 часова, да састану овде сва господа народни посланици под председавањем најстаријег народног посланика, да изаберу стално скупштинско часништво. Пре него што закључим ову седницу, молим вас за уобичајено овлашћење, да записник данашње седнице потпишем ја са дежурним секретаром. (Гласови: Одобравамо).

Овим је данашња седница закључена. (Бурно плескање у центруму и на десници и повици: Живео Ђирић!).

Седница је закључена у 13,55 часова.

ПРИЛОЗИ

МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ

Бр. 65523

31 јула 1937 године

Београд

Господину

ПРЕТСЕДНИКУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Част ми је доставити Вам :/. Предлог закона о оснивању нових окружних и среских судова, као и Указ којим сам на основу члана 63 Устава овлашћен да овај законски предлог поднесем Народном претставништву на решење.

Изволите примити, Господине Претседниче, уверење о мом одличном поштовању.

Министар правде,

Др. **Н. Суботић**, с. р.

Господину

ПРЕТСЕДНИКУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

ЗАКОН

о

ОСНИВАЊУ НОВИХ ОКРУЖНИХ И СРЕСКИХ СУДОВА

§ 1

Даном 1 јуна 1938 године оснивају се:

1) **Окружни судови:** на подручју Апелационог суда у Београду: у Лозници, Краљеву, Књажевцу, Алексинцу, Великом Градишту и Ђурији; на подручју Апелационог суда у Скопљу: у Ђиљанима; на подручју Великог суда у Подгорици: у Колашину; на подручју Апелационог суда у Загребу: у Карловцу и на подручју Апелационог суда у Љубљани: у Мурској Соботи.

2) **Срески судови:** на подручју Апелационог суда у Београду; у Салашу за Срез крајински, у Руднику за Срез качерски, у Краљевом Селу за Срез тимочки; на подручју Апелационог суда у Скопљу; у Истоку за Срез источки, у Србици за Срез дре-

нички, у Берову за Срез малешки, у Тутину за Срез штавнички, у Подујеву за Срез лабски, у Св. Николи за Срез овчеполски, у Јужном Броду за Срез поречки; на подручју Великог суда у Подгорици: у Горанском за испоставу Горанско Среза шавничког; на подручју Апелационог суда у Сарајеву: у Тешњу, Дрвару, Посушју, Оџаку, Вел. Кладуши, Кулен Вакуфу, Козарцу, Калиновику и Варешу; на подручју Апелационог суда у Сплиту: у Нину.

§ 2

Седиште Среског суда у Дарди на подручју Апелационог суда у Новом Саду преноси се у Бели Манастир истог подручја.

§ 3

Овлашћује се Министар правде да Уредбом пропише територијалну надлежност судова из §-а 1.

§ 4

Материјални и лични издатци потребни за извршење овог закона предвидеће се у Буџету расхода Министарства правде за 1938/39 годину.

§ 5

Ближа наређења за извршење овога закона прописаће Министар правде Уредбом.

§ 6

Овај Закон ступа на снагу даном обнародовања у „Службеним новинама”.

„У ИМЕ

ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА

ПЕТРА II

По милости Божјој и вољи народној

КРАЉА ЈУГОСЛАВИЈЕ

КРАЉЕВСКИ НАМЕСНИЦИ

По претходном саслушању Министарског савета, а на предлог Министра правде решили су и решавају:

Овлашћује се Министар правде да може на основу чл. 63 Устава Краљевине Југославије поднети Народном претставништву на решење:

Предлог Закона о оснивању нових окружних и среских судова.

Министар правде нека изврши овај Указ.

11 јуна 1937 год.
Београд

ПАВЛЕ, с. р.
Р. СТАНКОВИЋ, с. р.
ДР. ПЕРОВИЋ, с. р.

Министар правде,
Др. Н. Суботић, с. р.

МИНИСТАРСТВО СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ
И НАРОДНОГ ЗДРАВЉА
Санитетског одељење
С.Бр. 20621
9 августа 1937 год.
Београд

ГОСПОДИНЕ ПРЕТСЕДНИЧЕ,

У прилогу под 1) част ми је доставити Вам оверен препис Указа Краљевских Намесника од 28 јула 1937 године, којим сам овлашћен у смислу члана 65 Устава Краљевине Југославије, да могу поднети Народном претставништву на решење предлог закона о изменама и допунама Закона о грађењу и проширењу здравствених установа од 16 марта 1931 године.

У прилогу под 2) част ми је доставити Вам један примерак закона о коме је реч, са образложењем, с молбом да га изволите изнети на решење пред Народну Скупштину.

Изволите примити, Господине Претседниче, и овом приликом уверење мога особитог поштовања.

Министар социјалне политике
и народног здравља,
Драгиша Цветковић, с. р.

Господину

СТЕВАНУ ЂИРИЋУ,
Претседнику Народне скупштине
БЕОГРАД

„У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
ПЕТРА II

По милости Божјој и вољи народној
КРАЉА ЈУГОСЛАВИЈЕ
КРАЉЕВСКИ НАМЕСНИЦИ

На предлог Министра социјалне политике и народног здравља, а по саслушању Министарског савета, решили су и решавају:

Овлашћује се Министар социјалне политике и народног здравља, да може на основу члана 65

Устава Краљевине Југославије поднети Народном претставништву на решење:

Предлог закона о изменама и допунама Закона о грађењу и проширењу здравствених установа од 16 марта 1931 године.

Министар социјалне политике и народног здравља нека изврши овај Указ.

28 јула 1937 године

ПАВЛЕ, с. р.
Р. СТАНКОВИЋ, с. р.

Министар социјалне политике
и народног здравља,
Драгиша Цветковић, с. р.

ПРЕДЛОГ

ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ГРАЂЕЊУ И ПРОШИРЕЊУ ЗДРАВСТВЕНИХ УСТАНОВА ОД 16 МАРТА 1931 ГОДИНЕ

§ 1

У Закону о грађењу и проширењу здравствених установа од 16 марта 1931 године чине се следеће измене и допуне:

1) § 1 тач. 9 мења се и гласи:

„За грађење и уређење државне болнице на Цетињу и адаптацију државне болнице „Данило I” за Хигијенски завод на Цетињу 2,000.000.— динара”.

2) У §-у 3 додаје се нов други став, који гласи:

„Изузетно од претходног става радови из § 1 тач. 6 и 9 извршиће се најдаље до краја буџетске 1938—39 године”.

§ 2

Овај Закон ступа на снагу на дан обнародовања у „Службеним новинама”.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

ПРЕДЛОГА ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ГРАЂЕЊУ И ПРОШИРЕЊУ ЗДРАВСТВЕНИХ УСТАНОВА ОД 16 МАРТА 1931 ГОДИНЕ

Законом о грађењу и проширењу здравствених установа од 16 марта 1931 год. био је овлашћен Министар социјалне политике и народног здравља, да може из средстава фондова, којима располаже, позајмити и утрошити под тач. 9 за грађење и уређење Хигијенског завода на Цетињу 2,000.000.— динара.

Како ово овлашћење није било искоришћено, а зграде Хигијенског завода на Цетињу су у таквом дерутном стању, да нити одговарају хигијенским, нити општим потребама за једну овакву установу, која има своју велику територијалну надлежност за целу Зетску бановину, то се императивно намеће потреба, да се ово питање једном реши и то тако, што би се зграде сада постојеће Државне болнице „Данило I” на Цетињу адаптирале за потребе поменутог Хигијенског завода.

Како ни овлашћење из тач. 6 пом. Закона није искоришћено, то се овим изменама даје могућност, да се до краја 1938—39 буџетске године изврше радови за грађење и уређење Хигијенског завода у Сарајеву.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Ристе Грђића, народног посланика, на Министра унутрашњих послова, о штампању књиге којом се каља живот и част Његове Светости Патријарха Српског Господина Варнаве и још неких Архиепископа Српске православне цркве.

Господине Министре,

Сазнајем да се у једној београдској штампарији штампа једна брошура којом се на дивљачки и гнусан начин блати име и част Његове Светости Патријарха Српског Господина Варнаве, као и још неких Архиепископа Српске православне цркве.

То се дешава у моменту кад Његова Светост лежи на самртничкој постели и кад читав православно народ живи у највећем узбуђењу ради најновијих догађаја насталих услед бруталног и брахијалног иступа против органа Српске православне цркве и њених светиња.

Отворено се говори, да се ова гадна брошура штампа не само са знањем полиције, него и уз њену присмотру, да би се штампање могло несметано обавити.

На основу предњег питањем Вас, Господине Министре, следеће:

1) Да ли Вам је нешто познато о штампању горњег памфлета?

2) Да ли Вам је познато, да Његова Светост, чије се име на овај начин хоће да облати, лежи на самртничкој постели и преживљује задње часове?

3) Шта мислите предузети да се ово каљање свих ауторитета и светиња Српске православне цркве спречи?

За ову интерпелацију тражим хитност!

23 јула 1937 год.

Београд

Ристо Грђић, с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Др. Војислава Дошена, народног посланика, на Министра правде, о повреди његовог посланичког имунитета од стране судије Окружног суда у Петровграду г. Милорада Радојковића.

ГОСПОДИНУ

ПРЕТСЕДНИКУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

БЕОГРАД

Господине Претседниче, мени потписаном д-ру Војиславу Дошени, народном посланику, част је поднети Вама, као Претседнику Народне скупштине, на основу § 72 Закона о пословном реду у Народној скупштини уз тражење првенства по §-73 споменутог Закона на Господина Министра правде следећу интерпелацију:

Жандармериски наредник Продановић Милан, из Нове Црње, у друштву са Живанов Чедом, полицајским наредником из Александрова, који се иначе сад налази у истражном затвору због покушаја убиства, које је дело извршио над Јеком Богуповић, задавши јој десетак тешких повреда ножем, те у друштву Главашки Данила и Војнов Средоја, полицајца из Александрова, претукао је Пувачу Петра, колонисту из Банатског Карађорђевог, и то на вашару у Александрову, дана 22 маја 1937 године.

Пувача Петар дошао је код мене 25 маја 1937 године сав облепљен по ушима, по челу и по левом образу са усиреном крви, те сав модар по тим местима, са чворугом на глави, са модрицом на левој надлактици и на левом куку, са пуно огреботина на леђима и са више модрица које су потицале од кундака, тако да су се и шрафови са којима је поткова за кундак причвршћена у модрицама тачно распознавали. Дана 25 маја 1937 г. текао је претрес Топалов Здравку са 26 другова по оптужби за дело из чл. 1 Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави пред Окружним судом у Петровграду. Оптужени су се на овом претресу бранили да нису комунисти, а да су им код среског начелства батинањем по жан-

дармима признања изнуђена. Примећујем да је Петровградски Окружни суд својом пресудом од 16 јуна о. г. свих 27 оптужених ослободио од оптужбе утврдивши да се признања оптужених дата пред полицајским властима не могу узети у обзир, јер је доказано да су та признања жандармским батинањем од оптужених изнуђена.

Како је Пувача Петар посетио мене баш за време горе споменутог претреса у згради Окружног суда и како сам ја био браниоц недужно оптужених Топалов Здравка и другова, то сам за време паузе показао публици испребијаног, модрога и крвавог Пувачу који је скинуо кошуљу, те сам казао: „Ето, видите, жандари поричу на овом претресу да туку, а ево вам слике жандармерије. Они жандарми који овако испребијају човска, то су злочинци и лопови, а не жандарми!“ Присутан народ се је згрануо кад је видео тако испребијано људско биће, а у судској згради су се налазили и жандарми који су били саслушавани као сведоци и који су сведочили да су оптужени без икаквог притиска, добровољно, исказивали и признавали инкриминисана им дела.

Жандармериски наредник Продановић Милан поручио је мени путем неког жандармериског поднаредника, кога је мени предвео др. Братић Душан, адвокат из Петровграда, да повучем противу њега пријаву и да се више никада такво што неће са његове стране десити као што је био случај са Пувачом Петром, али наравно, да ја том тражењу нисам удовољио иако су ми били нуђени и трошкови које сам имао услед подношења пријаве.

Како ја публици нисам именовао ни једног жандарма већ сам говорио о жандармерији, то значи да се моји наводи односе на оне жандарме који су тукли Петра Пувачу, дакле односе се на део жандармерије која спада у војску Краљевине

Југославије по Закону о устројству војске и морнарице. Према томе тужбу противу мене због увреде и клевете означене у §-у 302 к. з. може поднети надлежна жандармериска власт на основу т. 2 §-а 313 к. з. а по одобрењу Министра војске и морнарице.

Међутим жандармериски наредник Продановић Милан поднео је против мене због увреде чести и клевете пријаву по §-у 302 к. з. због горе цитираног догађаја, а та пријава је од Државног тужиоштва спроведена најхитније истражном судији у Петровграду Радојковићу Милораду, те ме је исти позвао као окривљеног ради саслушања својим позивом од 3 јуна 1937 г. Бр. Кзп. 35 а за дан 15 јуна 1937 г. за 12 часова у подне. — У ствари Кзп. 672/1936 у решењу од 17 марта 1937 године истражни судија констатовао, да сам ја народни посланик, те да немам права да тужим фалсификаторе који су фалсификовали на општинским изборима изборне резултате у Александрову. Ово сам навео само да се види да је истражни судија добро знао да сам ја народни посланик и да је то знао пре него што ме је позвао као окривљеног на преслушање, дакле на одговорност својим решењем од 3 јуна 1937 г. Бр.Кзп. 350/1937/2. Према томе је свесно и намерно поступио судија Окружног суда Радојковић Милорад, из Петровграда, против императивних прописа чл. 75 Устава Краљевине Југославије и §-а 108 Закона о пословном реду у Народној скупштини, јер ме је као народног посланика а без овлашћења Народне скупштине узео на кривичну одговорност, те је тиме повредио моје имунитетно право. Примећујем да се у оваквим случајевима пријављени због клевете и не саслушава све дотле док се не сврши кривични поступак против оног који се сматра оклеветаним оним делом за које је тужен. Међутим кривични поступак против Продановића Милана и другова завршен је пред Среским судом у Петровграду за сада још не правомоћном пресудом од 26 августа 1937 под Бр.Кпс. 563/1937, са којом пресудом је због телесних повреда нанетих Пувачи Петру осуђен Продановић Милан, жандармериски наредник, на 2 месеца затвора, Главашки Данило, полицајац, на 2 месеца затвора и Војнов Средоје, полицајац,

на 15 дана затвора, тако да се види да нисам оклеветао никога кад сам народу показивао испребијаног Пувачу Петра са жандармериским кундацима.

Примећујем, да се § 110 Закона о пословном реду у Народној скупштини и чл. 74 Устава Краљевине Југославије односе на дела која народни посланик учини при вршењу мандата било у седницама Народне скупштине или у одборима или у особитом изасланству или у особитој дужности по одредби Скупштине. Што значи, кад бих починио увреду и клевету при вршењу мандата, а и у овом онда се по 110 §-у Закона о пословном реду у Народној скупштини а по чл. 74 Устава Краљевине Југославије не треба тражити одобрење Народне скупштине да ова дозволи да будем кажњен и да одговарам за дело учињено при вршењу мандата, а и у овом случају мора се поступити по §-у 108 Закона о пословном реду у Народној скупштини и по чл. 75 Устава Краљевине Југославије, јер се ови прописи односе на имунитетско право, док се ови други прописи односе на кривичну одговорност.

Из свих тих разлога част ми је упитати Господина Министра правде:

- 1) Да ли је вољан хитно да испита овај случај, те
- 2) Да ли је вољан да позове на одговорност путем надлежног суда Радојковића Милорада, судију Окружног суда у Петровграду, и
- 3) Да ли је вољан мени дати пуну сатисфакцију за повреду мог посланичког имунитета, као и известити ме какву сатисфакцију мисли да ми даде.

За ову интерпелацију тражим првенство испред раније поднесених интерпелација и молим г. Министра, да ми на исту на наредној седници одређеној за интерпелације одговори, пошто се ради о грубој и намерној повреди посланичког имунитета.

У Петровграду, 16-IX-1937 г.

С поштовањем
Др. Војислав Дошен, с. р.
народни посланик

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Станка Ћосића, народног посланика, на Министра унутрашњих послова, о недозвољеним радњама Божидара Павловића, начелника Среза зајечарског

Господине Министре,

Божидар Павловић, начелник Среза зајечарског, станује у државној згради, која лежи у центру вароши Зајечара. Поред просторија за становање Павловић делове зграде Начелства употребљава за свој домазлук. Тако у згради Начелства Павловић држи једнога бика, две краве, 1 коња, 10 свиња и бројну живину. Пошто зграда Начелства није удешена за штале, свињце, живинарнике, и нема уређеног ђубришта, то се ђубре избацује испод зграде, односно испред просторија, где је смештена пореска управа. Тако среско начелство претставља легло нечистоће, и ако је срески на-

челник позван да води рачуна о хигијени града и среза.

У истој згради станује и срески санитарски референт, који у интересу хигијене не сме ништа да предузме. Чиновништво среза и пореске управе присиљено је да то све без протеста подноси.

Сем тога, начелник Божидар Павловић среске служитеље употребљава за своје личне послове. Они су готово стално на путу од Зајечара до Книжевца, одакле је Павловић родом. Један од њих стално је запослен око исхране и неге начелникове стоке. За те послове Павловић употребљава и људе који се налазе на издржавању казне.

С тога сам слободан, Господине Министре, запитати Вас:

1) Да ли Вам је познато да срески начелник Божидар Павловић у сред вароши држи у државној згради 1 бика, 2 краве, 1 коња, 10 свиња и живину?

2) Да ли знате да срески начелник Павловић употребљава служитеље, које држава плаћа, за обављање приватних послова?

3) Да ли знате да срески начелник Павловић у исту сврху употребљава и људе који се при Начелству налазе на издржавању казне? и

4) Шта мислите предузети да се тај рад начелника Божидара Павловића онемогући у интересу правде, народног здравља и заштите државног угледа и државних интереса?

Примите, Господине Министре, и овом приликом уверење о мом особитом поштовању.

5 августа 1937 год.

Београд

Станко Ђосић, с. р.
народни посланик Среза зајечарског

Secretariat Skupštine SRJ
dokumentacija

